

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ : กรณีศึกษาผู้พิการทางการเคลื่อนไหวในจังหวัดร้อยเอ็ด มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีส่วนเกื้อหนุน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคนพิการ

1.1 ประเภทและลักษณะของคนพิการ

1.2 สาเหตุของความพิการ

1.3 ผลกระทบของความพิการ

1.4 การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

2. สิทธิของคนพิการ

2.1 แนวคิดด้านสิทธิคนพิการของไทย

2.2 แนวคิดด้านการทำงานของคนพิการ

2.3 ลักษณะการทำงานของคนพิการ

2.4 แนวคิด/ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

2.5 แนวคิดการพัฒนาความสามารถด้านอาชีพคนพิการ

3. แนวคิดด้านการสงเคราะห์การจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการ

4. พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534/ พ.ร.บ. 2550/พ.ร.บ.

2551

5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

6. มุณินิสิริวัฒนา เซสเซียร์ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ (บ้านอิฐรัตน์ ร้อยเอ็ด)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8. ตัวแปรและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคนพิการ

1. ความหมายของคำว่า “คนพิการ”

มีนักวิชาการและองค์กรต่าง ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของคำว่า “คนพิการ” ไว้ดังนี้

Encyclopedia of America (อ้างถึงใน สุพิชา ชลวานิช. 2546 : 32) ให้ความหมายว่า “คนพิการ” หมายถึง สภาพความพิการ ความไม่สมบูรณ์ อันเนื่องจากอุบัติเหตุที่ทำให้สมรรถภาพอันมีแต่เดิมเสื่อมลง ไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่และให้บริการได้เท่าที่ควรหรือเท่าที่เคยปฏิบัติ”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2525 : 584) ให้ความหมายว่า “คนพิการ หมายถึง เสียอวัยวะ : มีแขน ขา เป็นต้น เสียไปจากสภาพเดิม” องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ให้ความหมายว่า “คนพิการ หมายถึง บุคคล ที่เสื่อมสมรรถภาพและโอกาสในการประกอบอาชีพลดลง เนื่องจากความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ”

Townsend (1976 : 23-24 ; อ้างถึงใน จิตรา ศิริสมบุญรัตน์ถก. 2537 : 16)

ให้ความหมายว่า “คนพิการ” หมายถึง บุคคลที่มีคุณลักษณะต่อไปนี้

1. ร่างกายหรือจิตใจมีการสูญเสียอย่างเห็นได้ชัดเจน
2. มีลักษณะของโรคเรื้อรัง หรือมีความผิดปกติทางสรีระวิทยา หรือทางจิตใจ

จิตใจ มีขีดจำกัดความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2544 : 1) ให้ความหมายว่า “คนพิการ หมายถึง คนที่มีความผิดปกติหรือมีความบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญาหรือทางจิตใจ”

ฮาร์เปอร์ และมอมม์ (Malcolm Harper and Willi Momm อ้างถึงใน แสวง จงสุจริตธรรม. 2537 : 9) ให้ความหมายว่า “คนพิการ” หมายถึง บุคคลที่ประสบกับข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เนื่องจากความบกพร่องหรือเสียหายทางร่างกาย ความรู้สึก หรือจิตใจ ข้อจำกัดดังกล่าวประกอบด้วยทัศนคติในทางลบของสังคมทำให้บุคคลผู้มีความด้อยนั้น มีแนวโน้มที่จะถูกจำกัดในเรื่องความสามารถที่จะ

พัฒนาศักยภาพและการเลี้ยงชีพของตนได้อย่างเต็มกำลัง แม้ว่าความพิการนั้นอาจไม่มีผลมากต่อความสามารถในการทำงาน

ประกาศกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมการจัดหางาน. 2545 : 13) เรื่อง การกำหนดคำนิยาม “คนพิการ” ได้พิจารณากำหนดนิยาม “คนพิการ” ได้ให้ความหมายที่ครอบคลุมคนพิการทุกประเภทและทุกกลุ่มเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าสู่บริการได้อย่างทั่วถึง นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการต่อไป ซึ่งคำนิยามได้กำหนดไว้ดังนี้ “คนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งความสามารถถูกจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และการมีส่วนร่วมทางสังคมได้โดยวิธีการทั่วไป เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา หรือการเรียนรู้ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป” โดยจักได้มีการแก้ไขคำนิยามคนพิการในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการต่อไป

ขนิษฐา เทวินทรภักดี (2540 : 6-7) อธิบายความหมายของความพิการไว้ 3 ระดับ

คือ

1. ความบกพร่องหรือชำรุด (Impairment) หมายถึง การสูญเสีย หรือมีความผิดปกติในโครงสร้างด้านหน้าที่ของร่างกาย จิตใจ หรือสรีรวิทยา จะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร ก็ได้หมายรวมถึง ความพิการของอวัยวะความสูญเสียหรือขาดหายของอวัยวะ ตลอดจนกลไกของร่างกาย (Body Mechanism) และระบบการทำงานของจิตใจ (Mental Function)

2. ไร้ความสามารถหรือไร้สมรรถภาพ (Disability) เป็นผลที่เกิดจากการชำรุดทำให้เกิดข้อจำกัดหรือสูญเสียสมรรถภาพที่จะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทีถือว่าเป็นปกติวิสัยของมนุษย์ทั่วไปที่ควรทำได้

3. ความเสียเปรียบหรือความบกพร่อง (Handicap) หมายถึง ความเสียเปรียบ ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทำให้ไม่อาจดำเนินชีวิต หรือแสดงบทบาทได้เหมาะสมสอดคล้องตามวัยเพศ สังคมและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้การดำเนินชีวิตยากลำบากกว่าคนทั่วไป

Encyclopedia of America คำว่า “ความพิการ ในทางกฎหมาย หมายถึง การสูญเสียสมรรถภาพของร่างกาย หรืออวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดในการประกอบการทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถ” (อารยา อรุณานนท์ชัย. 2538 : 19)

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คนพิการ หมายถึง ผู้ที่มีความบกพร่องทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ทำให้ความสามารถใน

การดูแลและช่วยเหลือตนเองมีขีดจำกัด การได้รับความช่วยเหลือบางประการจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับบุคคลทั่วไปในสังคมได้อย่างราบรื่น

2. ประเภทและลักษณะของคนพิการ

ประเภทของคนพิการแบ่งตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข กำหนด
ประเภทของคนพิการไว้ดังนี้

- 2.1 คนพิการทางการมองเห็น
- 2.2 คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
- 2.3 คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
- 2.4 คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
- 2.5 คนพิการทางสติปัญญาหรือการรับรู้

2.1 คนพิการทางการมองเห็น

คนพิการทางการมองเห็น หมายถึงคนที่มีความบกพร่องทางตา ซึ่งทางแพทย์กำหนดไว้มี 2 ประเภท ได้แก่

2.1.1 คนที่ตาเห็นเลือนลาง ได้แก่ คนที่มีความบกพร่องทางสายตา สามารถมองเห็นบ้าง แต่ไม่เท่าคนปกติ หรือมีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา

2.1.2 คนตาบอด ได้แก่ คนที่มองไม่เห็นหรืออาจมองเห็นบ้าง และไม่สามารถใช้สายตาข้างที่เห็นดีที่สุดให้เป็นประโยชน์ได้

2.2 คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย หมายถึง คนที่มีความบกพร่อง หรือสูญเสียการได้ยิน เป็นเหตุให้การฟังเสียงต่าง ๆ ไม่ชัดเจน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.2.1 คนหูตึง ได้แก่ คนที่ยังสามารถได้ยินเสียงอยู่บ้าง บางคนอาจต้องใช้เครื่อง ช่วยฟัง

2.2.2 คนหูหนวก ได้แก่ คนที่สูญเสียการได้ยินมาก จนไม่สามารถเข้าใจหรือใช้ ภาษาพูดได้ ส่วนมากใช้ภาษามือในการติดต่อสื่อความหมายกับผู้อื่น

2.3 คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.3.1 คนที่มีความผิดปกติ หรือบกพร่องทางด้านร่างกายที่สามารถมองเห็น ได้ชัดเจน และไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวัน ได้

2.3.2 คนที่สูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหว มือ แขนขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจาก แขน หรือขาขาด เป็นอัมพาตหรืออ่อนแรง เป็น โรคข้อ หรือ มีอาการปวด เรื้อรัง หรือเป็นโรคเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่นๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบ กิจวัตรประจำวัน หรือดำรงชีวิตในสังคมเชิงคนปกติได้

2.4 คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางด้านจิตใจหรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรม หรือปฏิบัติงานได้เหมือนคนปกติ ทำให้ไม่สามารถดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ คนพิการประเภทนี้ ได้แก่ คนที่เรามากเรียกว่า คนวิกลจริต หรือโรคจิต ซึ่งมักพบเห็นอยู่ตาม โรงพยาบาลจิตเวช

2.5 คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ คนพิการทางด้านสติปัญญาหรือการเรียนรู้ หมายถึงคนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางสติปัญญาหรือทางสมอง จนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการปกติได้ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.5.1 คนที่เรียนรู้ได้ช้า ได้แก่ คนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ช้ากว่า

คนปกติ

2.5.2 คนปัญญาอ่อน ได้แก่ คนที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้าซึ่งแบ่งได้

ดังนี้

- 1) ปัญญาอ่อนขนาดเล็ก สามารถเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสังคมได้
- 2) ปัญญาอ่อนขนาดกลาง สามารถเรียนรู้ได้บ้าง สามารถรับการฝึกอบรมงาน อาชีพ ง่าย ๆ ได้และช่วยเหลือตนเองได้บ้าง
- 3) ปัญญาอ่อนขนาดหนักมาก ต้องมีพี่เลี้ยงคอยดูแล สามารถช่วยเหลือ

ตนเองได้น้อยมาก

ประเภทของคนพิการตามแนวทางของคณะกรรมการร่วมขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) กับองค์การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระหว่างประเทศ ได้กำหนดประเภทของความพิการไว้ดังนี้

1. ตาบอด
2. มองเห็นได้อย่างเลือนลาง หรือบางส่วน
3. มีความบกพร่องทางการได้ยิน
4. ปัญญาอ่อน

5. ความพิการเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ซึ่งเกิดจากความพิการทางสมอง ความพิการ แขน ขา ลำตัว

6. มีความบกพร่องทางการพูดหรือการใช้ภาษา
7. มีปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน (Learning Disabilities)
8. มีปัญหาทางพฤติกรรมต่าง ๆ
9. เรียนหนังสือได้ช้า
10. มีปัญหาความพิการซ้ำซ้อน

ประเภทของคนพิการตามแนวทางของวงการแพทย์ ได้แบ่งประเภทของความ

พิการ ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ความพิการทาง แขน ขา ลำตัว
2. ความพิการทางหู
3. ความพิการทางตา
4. ความพิการทางสติปัญญา
5. ความพิการทางอารมณ์และจิตใจ
6. ความพิการซ้ำซ้อน

ประเภทของคนพิการตามแนวทางของกรมประชาสงเคราะห์ แบ่งประเภทของคนพิการไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ความพิการทางด้านร่างกาย ซึ่งเห็นได้ชัดจากภายนอก เช่น แขนขาด ขาขาด หรืออวัยวะเสีย ตาบอดหูหนวกเป็นใบ้ และบุคคลเจ็บป่วยไม่มีทางรักษาให้หายได้ หรือถ้าหายก็ต้องใช้เวลานาน บุคคลพวกนี้ได้แก่ ผู้เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่น อัมพาต วัณโรค โรคหัวใจ เป็นต้น

2. ความพิการทางสมอง หมายถึง ผู้ที่มีจิตใจไม่ปกติ ได้แก่ บุคคลปัญญาอ่อน บุคคลวิกลจริต

3. ความพิการทางสังคม ได้แก่ ผู้ที่มีพฤติกรรมที่สังคมรังเกียจ ไม่ยอมรับ เช่น หญิงโสเภณี ขอทาน ผู้ที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อย แต่มิได้สูญเสียความสามารถในการทำงาน บุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นบุคคลที่เอาเปรียบสังคมเน้นคนพิการทางการเคลื่อนไหว

อย่างไรก็ตามเพื่อให้คนพิการสามารถดูแลตัวเอง ช่วยเหลือตนเอง และสามารถที่จะประกอบอาชีพได้ จำเป็นต้องส่งเสริมให้บุคคลพิการได้รับฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้คนพิการ

รับรู้ว่าเขายังมีความสามารถ มีประโยชน์อันเป็นการเพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของคนพิการนั่นเอง

3. สาเหตุของความพิการ

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญองค์การอนามัยโลก (WHO Expert Committee)

ได้จำแนกลักษณะและสาเหตุของความพิการไว้ดังนี้

3.1 ความพิการแต่กำเนิด มีสาเหตุทั้งจากกรรมพันธุ์และไม่ใช้กรรมพันธุ์ ดังนี้

3.1.1 สาเหตุจากกรรมพันธุ์ เกิดจากความผิดปกติของโครโมโซมเพศทำให้เกิดความพิการตัวเดียว คอสั้น เป็นต้น หรือเกิดจากโครโมโซมที่เพิ่มขึ้นผิดปกติ เช่น สมองเจริญเติบโตช้า ปัญญาอ่อน

3.1.2 สาเหตุที่ไม่ใช้กรรมพันธุ์ อาจเกิดจากการติดเชื้อหัดเยอรมันขณะมารดาตั้งครรภ์จะเกิดความพิการ คือ เป็นต่อกระดูก โรคหัวใจ สมองเลื่อม เป็นต้น การกินยาแก้แพ้ซาริโดไมด์ในระหว่างตั้งครรภ์ ทำให้เด็กที่เกิดมาแขนขาด้วน การติดเชื้อหัดเยอรมันระหว่างอยู่ในครรภ์มารดาทำให้เด็กปัญญาอ่อน หรือการที่มารดาได้รับรังสีเมื่ออายุครรภ์ต่ำกว่า 6 เดือน จะทำให้เด็กที่เกิดมาสมองเล็กกว่าปกติ นอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่เกิดจากความผิดปกติต่าง ๆ ในระหว่างคลอดด้วย

3.2 โรคติดต่อทำให้เกิดความพิการ ได้หลายทาง เช่น กามโรค โรคเรื้อน วัณโรค ไขสันหลังอักเสบ ทำให้กล้ามเนื้อลีบหรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า โปลีโอ

3.3 โรคที่ไม่ติดต่อ ได้แก่ โรคระบบการเคลื่อนไหว เช่น ปวดหลัง ปวดข้อ ความพิการจากกระดูก กล้ามเนื้ออัมพาต โรคหัวใจ โรคปอด โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ซึ่งอาจทำให้ต้องตัดแขนหรือขา เป็นต่อกระดูกจนถึงขั้นตาบอด โรคมะเร็ง โรคลมชัก เป็นต้น

3.4 โรคจิตชนิดต่าง ๆ เช่น โรคประสาทซึมเศร้า โรคประสาทชนิดย้ำคิดย้ำทำ

3.5 โรคพิษสุราเรื้อรังและการติดสารเสพติดต่าง ๆ

3.6 เกิดจากมลภาวะสิ่งแวดล้อมและอุบัติเหตุต่าง ๆ จากการจรรยาจรทั้งทางบกและทางน้ำ ทางอากาศและอุบัติเหตุจากการทำงานในบ้าน โรงเรียน ภัยสงคราม การทะเลาะวิวาท การก่อการร้าย ฯลฯ

3.7 ภาวะทุพโภชนาการ การขาดสารอาหารเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดความพิการ เช่น ตาบอด สมองพิการตั้งแต่อยู่ในครรภ์ในเด็กแรกเกิด และในระยะที่เด็กกำลังเจริญเติบโต

3.8 สาเหตุอื่น ๆ ได้แก่

3.8.1 สิ่งแวดล้อม เช่น การได้รับพิษ สารตะกั่ว สารปรอท การได้ยินเสียงดังหรือเสียงอีกทีก็เป็นประจำทำให้ประสาทหูพิการ การรักษาพยาบาลที่ไม่ถูกวิธี เช่น การกินยาผิด ฉีดยาผิด ใช้อาผิด เช่น การหยอดตาด้วยสมุนไพรที่เป็นอันตรายทำให้ตาบอด การรับสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกายเป็นระยะเวลานานจะทำให้กล้ามเนื้อลีบและกายเป็นอัมพาตได้

3.8.2 การฆ่าตัวตายแต่ไม่ตาย เช่น การผูกคอตายทำให้ออกซิเจนไปเลี้ยงสมองไม่เพียงพอส่งผลให้เป็นอัมพาต

3.8.3 คดีอาชญากรรม เช่น ถูกยิงตรงไขกระดูกสันหลังทำให้เป็นอัมพาตจากการรักษาพยาบาลที่ไม่ถูกวิธี เช่น กินยาผิด ฉีดยาผิดจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดความพิการต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกาย คือ

1) ระบบการเคลื่อนไหว แขนขา ซึ่งประกอบด้วยความพิการทางกระดูกข้อ และประสาทที่บังคับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ รวมทั้งการสูญเสียอวัยวะแขนและขาด้วย

2) ระบบรับรู้ความรู้สึกโดยเฉพาะการเห็นการได้ยิน เช่น ตาบอดทั้ง 2 ข้าง

หูหนวก เป็นใบ้

3) ระบบสมองและประสาท เช่น เป็นโรคจิต สมองพิการ โรคพิษสุราเรื้อรังและโรคจิตยา ซึ่งมีผลต่อสมองและประสาทด้วยเช่นกัน

4) ความพิการอื่น ๆ เช่น เท้าปาก แหว่ง และพิการซ้ำซ้อนต่าง ๆ อาทิ แขนขาพิการ และปัญญาอ่อน ตาบอดร่วมกับปัญญาอ่อน

4. ผลกระทบจากความพิการ

รวมพร ถาวรอนุถุลกิจ (2538-32-33) กล่าวถึง ความพิการที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ผลกระทบต่อตัวคนพิการด้านร่างกายต้องสูญเสียส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีผลกระทบต่อจิตใจและพฤติกรรม ทำให้สูญเสียบุคลิกภาพ ด้านจิตใจทำให้เกิดความเครียด วิตกกังวลขาดความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตรู้สึกมีปมด้อย อับอายไม่กล้าออกไปสู่สังคมภายนอก

4.2 ผลกระทบต่อครอบครัวมีผลต่อสมาชิกในครอบครัวทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ครอบครัว จะมีความรู้สึกอับอายไม่อยากจะใครทราบว่าเป็นครอบครัวที่มีคนพิการรู้สึกว่าเป็นเวรกรรมเป็นปมด้อยของครอบครัวนั้นๆ นอกจากนี้คนพิการยังเป็นภาระใน

ด้านเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้ครอบครัวต้องสูญเสียแรงงานไป และยังเป็นภาระในการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพพยาบาลสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะถ้าคนพิการนั้นไม่สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพอีกต่อไป แล้วจะเป็นภาระต่อครอบครัวนั้นไปตลอดชีวิตสมาชิกในครอบครัวจะมีสุขภาพจิตที่ไม่ดีจากอารมณ์ ที่แปรปรวนง่ายของคนพิการ เนื่องจากคนพิการอาจเกิดความหงุดหงิด โดยเฉพาะคนพิการทางจิตจะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพที่ไม่ดีตามไปด้วย

4.3 ผลกระทบต่อชุมชนและสังคม ถ้าหากชุมชนหรือสังคมที่มีคนพิการอาศัยอยู่และไม่เข้าใจคนพิการเป็นปัญหาของครอบครัวนั้น ๆ แสดงความรังเกียจและรู้สึกลัวว่าคนพิการเป็นบุคคลที่ไม่มีประโยชน์ เป็นผู้ที่ทำให้ชุมชนและสังคม ไม่สามารถพัฒนาได้เท่าที่ควรจะเป็น ทำให้ขาดความตระหนักในการช่วยกันดูแลคนพิการ และช่วยกันป้องกันการเกิดความพิการที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตก็จะทำให้ชุมชนและสังคมนั้น ๆ มีคนพิการเพิ่มขึ้นและจะเกิดผลกระทบต่อไปยังประเทศชาติทำให้ประเทศ ต้องสูญเสียงบประมาณจำนวนมากในการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการที่มีจำนวนสูงมากขึ้นไปด้วย

ถึงแม้ว่าผลกระทบของความพิการจะส่งผลกระทบต่อบุคคลที่พิการเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ แต่คนพิการก็ยังเป็น “คน” คนหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากร ที่มีค่าและสามารถจะพัฒนาได้ สามารถทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและสังคมได้ ถ้าหากได้รับการดูแล บำบัดรักษา ปรับสภาพด้วยวิธีการฟื้นฟูสภาพในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะหากได้รับการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพเสียตั้งแต่แรกเริ่มก็จะทำให้คนพิการสามารถกลับไปประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือตนเอง ไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมต่อไป

5. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ในอดีตที่ผ่านมา แม้สังคมเชื่อว่าคนพิการ คือ บุคคลไร้ความสามารถ ไม่สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เหมือนบุคคลทั่วไปแต่ในความเป็นจริงผู้ที่มีสภาพความพิการมีศักยภาพและความสามารถ เช่น คนพิการส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่กับครอบครัวได้พยายามช่วยเหลือตัวเองในการทำกิจวัตรประจำวันหรือช่วยงานต่างๆ ในบ้านส่วนคนพิการอีกกลุ่มหนึ่งที่ครอบครัวไม่สามารถอุปการะได้จะดิ้นรนขวนขวายหาสิ่งใดเพื่อการยังชีพ คนพิการเหล่านี้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้โดยที่ในหลายกิจกรรมสภาพความพิการของเขาไม่เป็นอุปสรรคแต่ในบางกิจกรรมต้องใช้อวัยวะอื่นที่เหลืออยู่ทดแทนในทางปฏิบัติทำให้คนบางกลุ่มในสังคมตระหนักว่าคนพิการไม่ใช่บุคคลไร้ความสามารถ โดยสิ้นเชิง หากได้รับการฝึกสอนจะทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ ความคิดนี้ก่อให้เกิดการริเริ่มดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่คนพิการ โดยเริ่ม

จากการสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ไปจนถึงการก่อตั้งโรงเรียนเฉพาะสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภท สถานการณ์ที่ผลักดันและบีบบังคับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการปฏิบัติต่อคนพิการ ได้แก่ เหตุการณ์ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประเทศต่าง ๆ ต้องดูแลทหารผ่านศึกพิการ จากสงครามเป็นจำนวนมาก รัฐบาลประสบปัญหาขาดรูปแบบการให้ความช่วยเหลือที่เป็น ระบบ ขณะเดียวกันทหารพิการเป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อประเทศชาติจึงเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการปฏิบัติไปในแนวทางที่จะนำไปสู่การเสื่อมเสียเกียรติ เสียศักดิ์ศรี นอกจากนี้ทหาร พิการเป็นจำนวนมากมีความปรารถนาที่จะเอาชนะต่อภาพความพิการของตน เช่น ทหารผ่าน ศึกตาบอดในประเทศสหรัฐอเมริกาได้พยายามใช้ไม้เข้ามาช่วยในการเดินทาง ซึ่งได้ วิวัฒนาการมาเป็นไม้เท้าขาวสำหรับคนตาบอดในปัจจุบันแสดงให้เห็น ความต้องการที่จะ ช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุดเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเท่าเทียม กัน ประเทศต่าง ๆ จึงต้องให้ความสนใจอย่างจริงจังกับการเปลี่ยนแนวคิดและการดำเนินงาน เกี่ยวกับคนพิการ

หลักของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมาจากความเชื่อว่า คนพิการคือผู้ที่ สูญเสียสมรรถภาพบางส่วนไปเนื่องจากสภาพความพิการ แต่ละขบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพจะ ช่วยให้คนพิการได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง

5.1 ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

มีนักวิชาการให้ความหมายว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพ” ดังนี้ องค์การ สหประชาชาติ (กิตติพงษ์ สุทธิ. 2543 : 21) ให้ความหมายของคำว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง กระบวนการที่เอื้ออำนวยให้คนพิการได้ก้าวถึงระดับสูงสุดของสมรรถภาพทางด้าน ร่างกาย ประสาทสัมผัส สติปัญญา จิตใจ และ/หรือ สังคม และสามารถดำรงสมรรถภาพใน ระดับสูงสุดนั้นไว้ได้ต่อไป” พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2544 : 91) ให้ความหมายของคำว่า “การ ฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการเสริมสร้างความสามารถของ คนพิการ ให้มีหรือกลับสู่สภาพที่ดีโดยอาศัยวิธีการทางแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคมและการ ฝึกอาชีพเพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมเช่นคนปกติ” พาร์กเกอร์ (Randall M. Parker) และแฮนสัน (Cart E. Hanson) (อ้างถึงใน กิตติยา รัตนากร. 2531 : 41) ใช้คำจำกัดความว่า “การฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง การเสริมสร้างความสามารถ สมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของคนพิการทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจการศึกษาตลอดจนการ ปรับตัวด้านสังคมให้กลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ”

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นกระบวนการเสริมสร้างสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจและสังคม ให้คนพิการได้มีสภาพที่ดีขึ้นสามารถดำรงชีวิตในสังคมเช่นคนปกติได้อย่างมีความสุข

5.2 กระบวนการของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

การฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับคนพิการในการสร้างเสริมสมรรถภาพให้สามารถกลับสู่สภาพที่ดี โดยผ่านกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพแบ่งออกเป็น 4 สาขา (สุพิชา ชลวานิช. 2546 : 19) ดังนี้

1. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ (Medical Rehabilitation)
2. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการการศึกษา (Education Rehabilitation)
3. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม (Social Rehabilitation)
4. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ (Vocational Rehabilitation)

1. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์

การฟื้นฟูการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ เป็นการบำบัดรักษาทางกายภาพและฟื้นฟูสมรรถภาพโดยการรักษา ป้องกัน การปรับสภาพและการแก้ไขสภาพที่บกพร่องหรือผิดปกติที่เกิดจากผลของโรคต่าง ๆ อุบัติเหตุหรือการสภาพผิดปกติมาแต่กำเนิด เพื่อช่วยให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างคนทั่วไปหรือใกล้เคียงให้ได้มากที่สุด ซึ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์นี้จำเป็นต้องอาศัยวิธีการด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู (Physical Medicine หรือ Rehabilitation Medicine)

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการการศึกษา

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา หมายถึง การให้บริการแก่บุคคลด้อยโอกาส หรือพิการประเภทต่าง ๆ ในเรื่องการศึกษา เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพและลักษณะที่เหมาะสมให้บุคคลนั้น ๆ สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากเท่าที่จะทำได้และจัดการศึกษาเป็นบริการที่จัดให้บุคคลลักษณะพิเศษดั่งนั้น การจัดระบบการศึกษาต้องพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ประเภทของผู้เรียน หลักสูตร ครูผู้สอน สถานที่เรียน เป็นต้น

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตวิทยาสังคม (Psycho Social Rehabilitation) เป็นการแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ การแก้ปัญหาทางครอบครัว การปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สังคม และงานอาชีพของเขาได้ การทำให้บุคคลยอมรับสภาพของตนเองเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่บุคคลนั้นว่าตนมีความสามารถที่

จะ ดำรงชีพ และทำงานไม่แพ้ผู้อื่น ตลอดจนถึงศักยภาพ (Potentiality) ของบุคคลมาใช้ให้มากที่สุด ซึ่งต้องอาศัยหลักสงเคราะห์ จิตวิทยา สรุปลงได้ว่าการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม คือ การผสมผสานบุคคลด้วยโอกาสให้เข้ากับสังคม

4. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ให้แก่คนพิการหรือผู้ที่มีสูญเสียสมรรถภาพ ในการทำงาน ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องวางแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเป็นรายบุคคล โดยมุ่งเน้นความสำเร็จเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การให้คนพิการนำไปประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงดูตนเอง ทั้งนี้การวางแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ต่อความสำเร็จในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพอย่างยิ่ง เพราะเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นผู้ชี้แนะให้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ได้พิจารณาถึงความเหมาะสมในสาขาอาชีพที่ตนเองพึงพอใจ โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพความพิการ การศึกษา สิ่งแวดล้อม สภาพครอบครัว ความถนัด ความพึงพอใจในกระบวนการนี้ เจ้าหน้าที่จะเป็นผู้ชี้แนะนำข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ แต่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเป็นผู้ตัดสินใจ

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ เปรียบเสมือนกระบวนการรวมการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งหมดเข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพนอกจากจะเป็นการฝึกอาชีพให้คนพิการสามารถทำงานประกอบอาชีพได้แล้วนั้น ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านการแพทย์ การศึกษา และทางสังคมว่าผลที่สุดของการได้รับการปรับตัวในการดำเนินชีวิตและการทำงานได้มากน้อยเพียงไร ทั้งนี้เพราะการทำงานจะสามารถแสดงให้เห็นถึงผลรวมของการฟื้นฟูการปรับตัวทั้งหมดของคนพิการ (กิตติยา รัตนกร. 2531 : 87 - 88)

สิทธิของคนพิการ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติประชาสงเคราะห์ (2538 : 46) ระบุว่า “ในฐานะที่ทุกคนเกิดมาอย่างมีเสรีมีสิทธิและเกียรติศักดิ์ในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน สิทธินี้เป็นสิทธิขั้นมูลฐานประจำตัวของมนุษย์ ทุกคนซึ่งมีอาจ โอนให้แก่กันได้” คนพิการก็เช่นกัน การที่คนพิการจะสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมี คุณค่าในสังคมได้นั้น จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เอื้ออำนวยความ

สะดวกจากสังคมบ้างและสังคมควรตระหนักว่า “คนพิการมีความต้องการพิเศษบางประการที่ควรได้รับการตอบสนอง” เพื่อที่คนพิการจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างเต็มที่ และเสมอภาคตามสิทธิมนุษยชน โดยปราศจากการถูกกีดกัน หรือการถูกเลือกปฏิบัติเพราะเหตุด้วยความพิการ (รังสิมา วิวัฒน์วงศ์นา. 2545 : 19) ด้วยเหตุนี้ องค์การสหประชาชาติจึงได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิคนพิการเมื่อปี พ.ศ. 2518 เพื่อให้คนพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิและได้รับสวัสดิการที่จะช่วยส่งเสริมให้คนพิการได้รับการพัฒนาความสามารถ และศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ซึ่งปฏิญญาสากลดังกล่าวระบุสิทธิของคนพิการไว้ ดังนี้ คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนมีมาแต่กำเนิด ไม่ว่าจะมาจากชาติกำเนิดใดหรือมีลักษณะธรรมชาติและความมากน้อยของความพิการและความบกพร่องต่างกันเพียงใด มีสิทธิพื้นฐานเหมือนกันกับเพื่อนร่วมชาติที่อยู่ในวัยเดียวกัน ซึ่งหมายถึงสิทธิที่จะมีชีวิตที่ดีพอสมควรและมีชีวิตสมบูรณ์เท่าที่จะเป็นไปได้เช่นเดียวกับคนปกติ คนพิการมีสิทธิมนุษยชนและมีสิทธิทางการเมืองเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป คนพิการมีสิทธิตามที่ประกาศไว้ที่จะได้รับการฝึกให้เป็นคนพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการรักษาด้านการแพทย์ จิตวิทยา และการรักษาเพื่อให้ทำงานได้ รวมทั้งอวัยวะเทียม และกายอุปกรณ์ต่าง ๆ มีสิทธิที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์และสังคม ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอาชีพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำ การบริการเกี่ยวกับการจัดหางานทำ และการบริการอื่น ๆ ที่จะช่วยให้คนพิการได้พัฒนาความสามารถทักษะให้ถึงขีดและช่วยทำให้กระบวนการที่จะจัดให้คนเหล่านี้เข้าร่วมชีวิตกับสังคมของคนปกติได้เร็วขึ้น คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจและสังคม และมีสิทธิที่จะมีชีวิตดีพอสมควร มีสิทธิซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะทำงานในหน้าที่หรือเข้าร่วมในอาชีพที่มีประโยชน์ มีผลดีและได้รับความพอใจ และมีสิทธิที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงาน คนพิการมีสิทธิที่จะทำให้ความต้องการพิเศษที่มีได้รับการพิจารณาในทุกขั้นตอนของการวางแผนเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม คนพิการมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่กับครอบครัวหรือผู้ปกครองที่รับเลี้ยงดูและเข้าร่วมในกิจกรรมสังคม การสังสรรค์ หรือกิจกรรมด้านนันทนาการทั้งหมด คนพิการจะได้รับการคุ้มครองจากการปฏิบัติที่เป็นการกีดกัน ทำร้ายหรือดูถูก

สิทธิของคนพิการตามแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ (กรมประชาสงเคราะห์. 2524 : 11 ; อ่างใน สุริดา จุฑามาต. 2545 : 23) สิทธิต่าง ๆ ของคนพิการตามคำประกาศขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ได้กำหนดขึ้น จำนวน 13 ข้อ โดยความ

เห็นชอบที่มีมติเป็นเอกฉันท์จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ โดยยึดหลักมาตรฐานว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนทั่วไป “ในฐานะที่ทุกคนเกิดมาอย่างเสรี มีสิทธิและเกียรติศักดิ์ในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน สิทธินี้เป็นสิทธิขั้นมูลฐานประจำตัวของมนุษย์ทุกคนซึ่งมีอาจ โอนให้แก่กันได้”

คำประกาศขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการ มีสาระดังนี้

1. คำว่าคนพิการ หมายถึง คนที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติ หรือการใช้ชีวิตในสังคมอันมีผลมาจากความบกพร่องทางกายหรือจิตใจไม่ว่าจะเป็นมาแต่กำเนิดหรือไม่ก็ตาม

2. คนพิการที่ได้รับประโยชน์จากสิทธิทั้งหมดที่กล่าวในคำประกาศนี้ สิทธิเหล่านี้จะให้กับคนพิการทุกคนโดยปราศจากข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น และปราศจากความแตกต่างหรือการเลือกที่รักมักที่ชังในเรื่องเชื้อชาติ ศิพพรรณ เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ หรือสังคมที่กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ ของคนพิการผู้นั้น หรือของครอบครัวของเขา

3. คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับความยอมรับนับถือ ในฐานะเป็นมนุษย์ผู้มีเกียรติ คนพิการไม่ว่าจะมูลเหตุมาจากอะไร ลักษณะและความพิการนั้นมากน้อยเพียงใดก็ตาม ย่อมได้รับสิทธิพื้นฐานในฐานะเป็นพลเมืองเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ที่มีอายุเท่ากัน ซึ่งมีสิทธิที่จะได้ดำเนินชีวิต อย่างคนปกติและสมบูรณ์มากเท่าที่จะเป็นไปได้

4. คนพิการมีสิทธิในฐานะพลเมือง และมีสิทธิทางการเมือง เช่นเดียวกับคนปกติอื่น ๆ ยกเว้นแต่ย่อหน้าที่ 7 ของคำประกาศสิทธิของคนปัญญาอ่อน ซึ่งมีข้อจำกัดบางประการ หรือข้อระงับสิทธิของคนปัญญาอ่อน

5. คนพิการมีสิทธิสมควรที่จะได้รับได้มากเท่าที่จะเป็นไปได้

6. คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการบำบัดรักษาทั้งทางการแพทย์ ทางจิต และกายภาพบำบัด ซึ่งรวมถึงการใช้อุปกรณ์และเครื่องช่วยความพิการด้วย การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา การอาชีพ และสังคม การให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและให้บริการอื่น ๆ ซึ่งจะ使人พิการสามารถพัฒนาความสามารถและความชำนาญของเขาให้ถึงที่สุด เพื่อที่จะให้เขาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างสมบูรณ์ หรือได้กลับเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกครั้งหนึ่ง

7. คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ พวกเขามีสิทธิตามความสามารถที่จะได้รับสวัสดิการในการทำงาน หรือได้รับประโยชน์จากผลผลิต และรายได้จากอาชีพและเข้ามีส่วนร่วมในสหพันธกรรมกรต่าง ๆ

8. คนพิการสมควรได้รับสิทธิพิจารณาความต้องการพิเศษ ในการวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่าง ๆ

9. คนพิการมีสิทธิที่จะอยู่อาศัยกับครอบครัวหรือพ่อแม่อุปถัมภ์ และเข้ามีส่วนร่วมในสังคม ร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ และนันทนาการต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย คนพิการไม่ควรได้รับการปฏิบัติแตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ยกเว้นแต่ที่จำเป็นสำหรับสถานะของความเป็นอยู่ในที่นั้น ควรปลอดภัยเหมาะสม เช่นเดียวกับการดำรงชีวิตของคนทั่วไป ผู้มีอายุเท่ากับเขาและเธอผู้นั้น

10. คนพิการจะถูกละเลยจากการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว จากกฎเกณฑ์ข้อบังคับทั้งหมด อันเนื่องมาจากการเลือกที่รักมักที่ชัง การถูกกีดกัน การกระทำทารุณหรือการถูกเหยียดหยาม

11. คนพิการสามารถได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เมื่อความช่วยเหลือนั้นไม่ขัดกับการพิทักษ์สิทธิส่วนบุคคลและทรัพย์สิน ถ้ามีการพิจารณาคิดตามกระบวนการยุติธรรมการพิจารณาคดีนั้น ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพความพิการร่างกายและจิตใจประกอบด้วย

12. เรื่องใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของคนพิการ ควรจะปรึกษากับองค์กรต่าง ๆ ถึงสิทธิของคนพิการ

13. คนพิการ ครอบครัว และชุมชนจะได้รับการบอกกล่าวโดยสื่อต่าง ๆ ถึงสิทธิของคนพิการตามประกาศองค์การสหประชาชาติ (1994 : 11 ; อ้างถึงใน ระเบียบกัณฑ์ วังษ์กัณฑ์. 2542 : 45) ได้ให้แนวคิดด้านสิทธิของคนพิการ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานว่า คนพิการเป็นสมาชิกของสังคมเช่นเดียวกับบุคคลอื่น และมีสิทธิที่จะอยู่อาศัยในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง และควรได้รับการสนับสนุนตามความต้องการที่จำเป็น ภายใต้โครงสร้างปกติของสังคมในด้านการศึกษา สาธารณสุข การจ้างงานและบริการสังคม เมื่อคนพิการได้รับสิทธิอันเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคมแล้ว คนพิการควรมีบทบาทหน้าที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นด้วยเพราะเมื่อคนพิการได้รับสิทธิต่าง ๆ สังคมควรเพิ่มความคาดหวังที่มีต่อคนพิการไว้สูงขึ้นจากเดิม กระบวนการในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายหลังจากที่ได้

รับทราบข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับทางเลือกที่เหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาชีพอย่างครบถ้วนชัดเจนแล้วส่วนเรื่อง อื่น ๆ แม้ไม่ใช่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรง แต่จะส่งผลกระทบต่อคนพิการในฐานะประชากรกลุ่มหนึ่งของสังคม ซึ่งจะต้องร่วมปฏิบัติและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ควรรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคนพิการด้วย

ในการป้องกันคุ้มครองและดำเนินการเพื่อให้หลักการเรื่องสิทธิของคนพิการมีความชัดเจนและเกิดผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ องค์กรของคนพิการจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะดำเนินการ ซึ่งสหประชาชาติได้แนะนำแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมบทบาทขององค์กรดังกล่าวไว้ ในกฎข้อที่ 18 แห่งกฎมาตรฐานว่าด้วยการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่คนพิการ ดังนี้

1. รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนทางเศรษฐกิจและด้วยวิธีการอื่น ๆ เพื่อเสริมความเข้มแข็งให้แก่องค์กรคนพิการ สมาชิกในครอบครัว หรือผู้พิทักษ์สิทธิประโยชน์รัฐควรจะตระหนักว่าองค์กรเหล่านี้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านความพิการทั้งสิ้น
2. รัฐควรมีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องกับองค์กรของคนพิการและประกันว่าองค์กรของคนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายของรัฐบาล
3. บทบาทขององค์กรของคนพิการ ได้แก่ การระบุความต้องการจำเป็น และลำดับความสำคัญ การเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลการบริการและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนพิการ การส่งเสริมให้สาธารณชน ตระหนักในปัญหาความพิการ ตลอดจนการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
4. ในฐานะที่องค์กรของคนพิการเป็นกลไกที่จะทำให้เกิดการช่วยเหลือตนเองในหมู่คนพิการ องค์กรของคนพิการต้องจัดและสนับสนุนให้คนพิการมีโอกาสในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการช่วยเหลือกันเองในระหว่างสมาชิก ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย
5. องค์กรของคนพิการ สามารถแสดงบทบาทการเป็น ที่ปรึกษาได้ในหลาย ๆ ด้าน เป็นต้นว่า เป็นผู้แทนถาวรในคณะกรรมการขององค์กรที่รัฐบาลเป็นผู้ให้งบประมาณ สนับสนุนร่วมอยู่ในคณะกรรมการสิทธิการของทางราชการ และให้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินโครงการต่าง ๆ
6. บทบาทขององค์กรของคนพิการ ในฐานะที่ปรึกษาควรดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาและให้การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อมูลข่าวสารระหว่างรัฐและองค์กรของคนพิการ

7. องค์กรคนพิการ ควรเป็นผู้แทนถาวรอยู่ในคณะกรรมการประสานงานระดับชาติด้านความพิการหรือองค์กรที่มีลักษณะเดียวกัน

8. บทบาทขององค์กรของคนพิการในท้องถิ่นหรือชุมชน ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างให้เข้มแข็งเพื่อประกันว่า องค์กรของคนพิการสามารถส่งผลกระทบต่อกิจกรรมใด ๆ ที่เกิดขึ้นในระดับชุมชน

1. แนวคิดด้านสิทธิคนพิการของไทย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยที่มีบทบาทสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะเพื่อเป็นการขจัดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่กีดกันการใช้สิทธิและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนพิการ มีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 4 สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครองมาตรา 10 วรรค 2 การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายภาพ หรือสุขภาพจะกระทำมิได้

มาตรา 55 บัญญัติไว้ว่าบุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

มาตรา 80 บัญญัติไว้ว่ารัฐต้องสงเคราะห์ผู้พิการหรือทุพพลภาพให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย พ.ศ. 2541 ได้เรียกร้องให้คณะรัฐมนตรีให้การรับรองปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 โดยในข้อที่ 7 แห่งปฏิญญาดังกล่าว ได้ระบุสิทธิในการฝึกอาชีพและการมีงานทำของคนพิการไว้ดังนี้ คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพการประกอบอาชีพทุกประเภท ได้รับการจ้างงาน หรือว่าจ้างเข้าทำงานตามความต้องการ และความสามารถโดยได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการ ได้รับความก้าวหน้า รวมทั้งได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานโดยไม่มีการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 5) ได้กำหนดประเด็นด้านสิทธิทางการศึกษาของคนพิการไว้ใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งปรากฏว่ามีการกำหนดประเด็นดังกล่าวไว้ใน มาตรา 10 วรรค 2 และวรรค 3 ดังนี้ การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัด ให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคน พิการในวรรค 2 ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคล ดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และได้ผลักดันให้รัฐเร่งรณรงค์ เกี่ยวกับสิทธิ ทางการศึกษาของคนพิการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้ พ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษา สำหรับคนพิการ โดยให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการรับรองสิทธิทางการศึกษาของ คนพิการ ภายใต้นโยบายและคำขวัญที่ว่า “คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน”

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 67 (6) ภายใต้อำนาจกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ ส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้ พิการ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2547 : 23)

สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (2544 : 6) เพื่อเป็นไปตาม เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 จึงได้ระบุให้ กระทรวงหลักที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับบริการคนพิการ เป็นผู้ออกกฎกระทรวง เพื่อ กำหนดรายละเอียดการให้บริการให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็นกับปัญหาและความ ต้องการที่เหมาะสมกับสภาพทางสังคมและความเป็นไปได้ ตามความรับผิดชอบของกระทรวง นั้น ๆ กระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขณะนี้ กระทรวง ที่ออกตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และมีผล บังคับใช้แล้ว จำนวน 4 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. กฎกระทรวงเรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ พ.ศ. 2537 ออก โดยกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2544 : 13-18) ซึ่งแบ่งประเภทคนพิการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เป็น 5 ประเภท ได้แก่

1.1 คนพิการทางการมองเห็น ได้แก่ คนที่มีสายตาสั้นที่ต่ำกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 ลงไปจนไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง หรือ คนที่มีลานตาแคบกว่า 30 องศา

1.2 คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ได้แก่ คนที่ได้ยินเสียงความถี่ 500 เฮิรตซ์ หรือ 200 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ต่ำกว่าที่มีความดังเฉลี่ยดังต่อไปนี้

1.2.1 สำหรับเด็กอายุไม่เกิน 7 ปีเกิน 40 เดซิเบลขึ้นไปจนไม่ได้ยินเสียง

1.2.2 สำหรับคนทั่วไปเกิน 55 เดซิเบลขึ้นไปจนไม่ได้ยินเสียง หรือ คนที่มีความผิดปกติ หรือ ความบกพร่องในการเข้าใจ หรือการใช้ภาษาพูดจนไม่สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้

1.2.3 คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องกายที่เห็นได้อย่างชัดเจนและไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้หรือ คนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขนขาหรือลำตัวอันเนื่องมาจากแขนหรือขาขาด อัมพาตหรืออ่อนแรง โรคข้อหรืออาการปวดเรื้อรังรวมทั้งโรคเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่น ๆ ที่ทำให้ประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันหรือดำรงชีวิตในสังคมเชิงคนปกติได้

1.2.4 คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางจิตใจหรือสมองในส่วนการรับรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นในการดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น

1.2.5 คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางสติปัญญาหรือสมองจนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาปกติได้ สำหรับคนพิการที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่องดังกล่าวข้างต้น ในแต่ละประเภะนั้นจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้ต่อเมื่อสิ้นสุดการรักษาพยาบาลตามปกติแล้ว แต่ความผิดปกติหรือความบกพร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่ในการรับสิทธิตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 นั้นคนพิการจะต้องได้รับการจดทะเบียนคนพิการ โดยให้แพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสังกัดโรงพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม โรงพยาบาลของรัฐวิสาหกิจและโรงพยาบาลอื่นที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด เป็นผู้วินิจฉัยความพิการ ทั้งออกเอกสารรับรองความพิการตามแบบที่กำหนดท้ายกฎกระทรวงเรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ พ.ศ. 2537

2. กฎกระทรวงเรื่อง กำหนดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพร่างกาย ออกโดยกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2546 : 19-21) ซึ่งระบุว่าคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วจะได้รับการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพในการตรวจวินิจฉัย การให้คำปรึกษา แนะนำ การให้ยา การศัลยกรรม การบำบัด การพยาบาลเวชกรรมฟื้นฟู กิจกรรมบำบัด จิตบำบัด สังคมบำบัด การแก้ไขการพูด การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและการสื่อความหมาย และการให้อุปกรณ์หรือเครื่องช่วยคนพิการตามความเหมาะสมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งต้องใช้บริการจากสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข หรือสถานพยาบาลกระทรวง ทบวงกรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดการจดทะเบียนคนพิการเป็นขั้นตอนหนึ่งในการให้ได้มาซึ่งสิทธิในด้านการสงเคราะห์ การฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ และพัฒนาของคนพิการ ในการจดทะเบียนคนพิการนั้นมีระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ว่าด้วยการจดทะเบียนคนพิการ พ.ศ. 2537 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการจดทะเบียน การกำหนดสิทธิการเปลี่ยนแปลงสิทธิ และการขอสละสิทธิของคนพิการ

คนพิการที่ประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์ การพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องยื่นขอจดทะเบียนคนพิการต่อนายทะเบียน ณ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการหรือนายทะเบียนจังหวัด ณ สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ ในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนไร้ความสามารถ หรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการขั้นไม่แล้วแต่กรณี จะยื่นขอจดทะเบียนแทนก็ได้ แต่ต้องนำคนพิการหรือหลักฐานว่าเป็นคนพิการไปแสดงต่อนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัดแล้วแต่กรณีด้วย คนพิการที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครขอจดทะเบียนได้ที่สำนักงานทะเบียนกลาง ส่วนคนพิการที่อาศัยอยู่ในต่างจังหวัด สามารถขอจดทะเบียนได้ที่สำนักงานทะเบียนคนพิการ ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่คนพิการนั้นมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ในการจดทะเบียนคนพิการต้องมีหลักฐานดังต่อไปนี้

2.1 บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวราชการ หรือบัตรประจำตัวคนต่างด้าว หรือเอกสารที่ทางราชการออกให้ (ถ้ามี)

2.2 สำเนาทะเบียนบ้าน

2.3 ภาพถ่ายขนาดหนึ่งนิ้ว จำนวนสองรูป

2.4 เอกสารรับรองความพิการ โดยแพทย์สังกัดโรงพยาบาลของกระทรวง
ทบวง กรม โรงพยาบาลของเอกชน และ โรงพยาบาลอื่นที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศ
กำหนดเป็นผู้วินิจฉัยความพิการพร้อมทั้งออกเอกสารรับรองความพิการในการออกเอกสาร
รับรองความพิการมีเกณฑ์ประเมินความพิการเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เกณฑ์ประเมินระดับความพิการเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพ

ประเภท ความพิการ	ระ ดับ ที่	หัวข้อพิจารณา	เกณฑ์ตาม กฎกระทรวง	หมายเหตุ (ขยายความจาก กฎกระทรวง)
1. ทาการ มองเห็น	1	การมองเห็นของสายตา 6/18 ลงไปถึง 6/60	1. คนพิการทางการ มองเห็น ได้แก่	คนพิการตามกฎหมาย ครอบคลุมผู้ที่มีความ ผิดปกติระดับ 1 ถึง 5 1. เมื่อมีการอักเสบ
	2	สายตาน้อยกว่า 6/60 ลงไป ถึง 3/60	ก. คนที่มีสายตาข้าง ที่ต่ำกว่า 6/8	
	3	สายตาน้อยกว่า 3/60 ลงไป ถึง 1/60	หรือ 20/70 ลงไปจน มองไม่เห็นแม้แต่แสง	ได้รับการรักษาแล้วอย่าง น้อย 3 เดือน
	4	สายตาน้อยกว่า 1/60 ลงไป ถึงเห็นเพียงแสงสว่าง	สว่างหรือ	2. หลังการผ่าตัดเป็น เวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน
	5	มองไม่เห็นแม้แต่แสง	ข. คนที่มีเลนส์ สายตาแคบกว่า 30 องศา	3. ในรายที่มีความ ผิดปกติ ปกติของ Extraocular muscle trauma atic cataract ให้ลง ความเห็นหลังได้รับ อันตรายต่อสายตาเป็น เวลาไม่น้อยกว่า 12 เดือน
			2. คนพิการจะมี สิทธิได้รับประโยชน์ ได้ต่อเมื่อสิ้นสุดการ รักษาพยาบาล ตามปกติแล้วแต่ความ ผิดปกติหรือความ บกพร่องดังกล่าวยังคง มีอยู่	

ประเภท ความพิการ	ระ ดับ ที่	หัวข้อพิจารณา	เกณฑ์ตามกฎกระทรวง	หมายเหตุ (ขยายความจาก กฎกระทรวง)
2. ทางกร ได้ยินหรือ การสื่อสาร ความหมาย (ต่อ)	1	ได้ยินเสียงที่ความดัง เฉลี่ย 26-40 เดซิเบล	1. คนพิการทางการได้ ยินหรือการสื่อความหมาย ได้แก่	คนพิการตามกฎหมาย ครอบคลุม 1. เด็กอายุไม่เกิน 7 ปีที่มี ความผิดปกติทางการได้ ยินตั้งแต่ระดับที่ 2 ขึ้นไป 2. เด็กอายุเกิน 7 ปีขึ้นไป ไปจนเป็นผู้ใหญ่ที่มีความ ผิดปกติทางการได้ยิน ตั้งแต่ระดับที่ 3 ขึ้นไป 3. คนที่มีความผิดปกติ ทางการสื่อความหมาย ตั้งแต่ระดับที่ 3 ขึ้นไป
	2	ได้ยินเสียงที่ความดัง เฉลี่ย 41-55 เดซิเบล	ก. คนที่ได้ยินเสียง ความถี่ 500 เฮิรตซ์, 100 เฮิรตซ์ หรือ 200 เฮิรตซ์ใน หูข้างที่คิดว่าที่มีความดัง เฉลี่ยดังต่อไปนี้	
	3	ได้ยินเสียงความดังเฉลี่ย 56-70 เดซิเบล	(1) สำหรับเด็กอายุไม่ เกิน 7 ปีเกิน 40 เดซิเบล	
	4	ได้ยินเสียงที่ความดัง เฉลี่ย 71-90	ขึ้นไปจนไม่ได้ยินเสียง	
	5	ได้ยินเสียงที่ความดัง มากกว่า 90 เดซิเบล	(2) สำหรับคนทั่วไป	
	6	สื่อความหมายในเนื้อหา ที่มากกว่าการใช้ใน	เกิน 55 เดซิเบลขึ้นไปจน ไม่ได้ยินเสียงหรือ	
	7	กิจกรรมประจำวันหลักได้ บ้างและมีปัญหาในการ สื่อสารความคิดที่ ซับซ้อน	(3) คนที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่องในการ เข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด จนไม่สามารถสื่อ ความหมายกับคนอื่นได้	การศึกษาใดๆที่ช่วยให้ การได้ยินและการสื่อ ความหมายดีขึ้น ต้อง สิ้นสุดลงแล้วและยังคงมี ความผิดปกติหรือความ บกพร่องเหลืออยู่
	8	สื่อความหมายที่ใช้ใน กิจกรรมประจำวันหลักได้	ข. คนพิการจะมีสิทธิ ได้รับประโยชน์ได้ต่อเมื่อ	
	9	รู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง สื่อความหมายได้เพียง ตอบรับหรือปฏิเสธ สื่อความหมายไม่ได้เลย	สิ้นสุดการรักษาพยาบาล ตามปกติแล้วแต่ความ ผิดปกติหรือความ บกพร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่	

ประเภท ความพิการ	ระดับ ที่	หัวข้อพิจารณา	เกณฑ์ตามกฎกระทรวง	หมายเหตุ (ขยายความจาก กฎกระทรวง)
3. ทางกาย หรือการ เคลื่อนไหว	1	ความผิดปกติหรือความบกพร่องทางกายที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนแต่ยังสามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวัน	1. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวได้แก่ ก. คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจนและไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้	1. คนพิการตามกฎหมายครอบคลุมผู้ที่มีความผิดปกติระดับที่ 3 ขึ้นไป
	2	ความผิดปกติหรือความบกพร่องในการเคลื่อนไหวลำตัวมือแขนหรือขาแต่ยังสามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้	ข. คนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ขาหรือลำตัวอันเนื่องมาจาก	2. ความผิดปกติที่รักษาไม่ได้แล้วสามารถประเมินและให้การวินิจฉัยได้เลย.
	3	การเคลื่อนไหวมือ แขน ลำตัวซึ่งจำเป็นในการประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันน้อยกว่าครึ่งตัวหรือแขน ขาน้อยกว่า 2 ข้าง	แขน หรือขาขาด อัมพาตหรืออ่อนแรงโรคข้อหรืออาการปวดเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่นๆที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันหรือดำรงชีวิตหลักในสังคมอยู่เยี่ยงคนปกติได้	
	4	การสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ลำตัวซึ่งจำเป็นในการประกอบชีวิตหลักในชีวิตประจำวันครึ่งตัวหรือแขน ขาเพียง 2 ข้าง	2. คนพิการจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ต่อเมื่อสิ้นสุดการรักษาพยาบาลตามปกติแล้วแต่ความผิดปกติหรือความบกพร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่	
	5	การสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ลำตัวซึ่งจำเป็นในการเคลื่อนไหวมือ แขน ลำตัวซึ่ง		

ประเภท ความพิการ	ระดับ ที่	หัวข้อพิจารณา	เกณฑ์ตามกฎกระทรวง	หมายเหตุ (ขยายความจาก กฎกระทรวง)
4.ทางจิตใจ หรือ พฤติกรรม	1	จำเป็นในการประกอบ กิจวัตรหลักใน ชีวิตประจำวันมากกว่า ครึ่งตัวหรือแขน ขา มากกว่า 2 ข้างผู้ที่ ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้	1. คนพิการทางจิตใจ หรือพฤติกรรมได้แก่คนที่ มีความผิดปกติหรือความ บกพร่องทางจิตหรือสมอง ส่วนของการรับรู้อารมณ์ ความคิด และความจำ หรือ เกิดจากการใช้ยาหรือสาร ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท จนไม่สามารถควบคุม พฤติกรรมที่จำเป็นในการ ดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับ ผู้อื่น 2. คนพิการจะมีสิทธิ ได้รับประโยชน์ต่อเมื่อ สิ้นสุดการรักษาพยาบาล ตามปกติแล้วแต่ความ ผิดปกติหรือความบก พร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่	คนพิการตามกฎหมาย ครอบคลุมผู้ที่มีความ ผิดปกติระดับที่ 1 และ 2 มีอาการทางจิตมาแล้ว อย่างน้อย 2 ปีและได้รับ การดูแลรักษาโดยแพทย์ อย่างถูกต้องสม่ำเสมอ อย่างน้อย 6 เดือน
	2	ผู้ ที่อยู่ตามลำพังไม่อยู่กับ ผู้ใดและช่วยเหลือ		
	3	ตัวเองไม่ได้		
	4	ผู้ช่วยเหลือตัวเองได้		
	5	บ้างและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้บ้าง ผู้ต้องพึ่งผู้อื่นประกอบ อาชีพเลี้ยงตัวเองได้ ผู้เลี้ยงตัวเองได้และ ช่วยเหลือผู้อื่นได้		

ประเภท ความพิการ	ระ ดับ ที่	หัวข้อพิจารณา	เกณฑ์ตามกฎกระทรวง	หมายเหตุ (ขยายความจาก กฎกระทรวง)
5.ทาง สติปัญญา หรือ ทางการ เรียนรู้	1	ความสามารถทาง สติปัญญา	1. คนพิการทาง สติปัญญาหรือการเรียนรู้ ได้แก่คนที่มีความผิดปกติ หรือมีความบกพร่องทาง สติปัญญาหรือสมองไม่ สามารถเรียนรู้ด้วยวิธี การศึกษาปกติได้ 2. คนพิการจะมีสิทธิ ได้รับประโยชน์ได้ต่อเมื่อ สิ้นสุดการรักษาพยาบาล ตามปกติแล้วแต่ความ ผิดปกติหรือความ บกพร่องดังกล่าวยังคงมี อยู่ 3. คนพิการจะมีสิทธิ ได้รับการส่งเสริม ความสามารถในการการ เรียนรู้ตามสถานศึกษาที่ ได้กำหนดไว้	คนพิการตามกฎหมาย ครอบคลุมผู้ที่มีความ ผิดปกติระดับที่ 3 ขึ้นไป และกลุ่ม Learning disability ได้รับการดูแล จากแพทย์อย่างถูกต้อง และต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 6 เดือน
	2	I.Q.=80-90 ความสามารถทาง สติปัญญา		
	3	I.Q.=70-79		
	4	ความสามารถทาง สติปัญญา		
	5	I.Q.=50-69 ความสามารถทาง สติปัญญา		
		I.Q.=35-49 ความสามารถทาง สติปัญญา I.Q.<35 การเรียนรู้(Learning disability)		

ที่มา : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (2549 : 23 - 28)

2.5 ในกรณีที่ผู้ยื่นไปจดทะเบียนแทนคนพิการ หากไม่สามารถนำตัวคนพิการ
ไปได้ ตามมาตรา 14 วรรคสองให้นำหลักฐานต่อไปนี้ประกอบการจดทะเบียน

2.5.1 บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวราชการ หรือบัตร
ประจำตัวคนต่างด้าวหรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้คนพิการ และขอผู้จดทะเบียนแทน

2.5.2 ใบมอบอำนาจจากคนพิการหรือหนังสือรับรองจากทางราชการ

2.5.3 สำเนาทะเบียนบ้านของคนพิการและของผู้จดทะเบียนแทน

2.5.4 ภาพถ่ายของคนพิการขนาดหนึ่งนิ้ว จำนวนสองรูป

2.5.5 คำสั่งศาลในกรณีศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือไร้ความสามารถ หรือการจัดตั้งผู้ปกครองกรณีเยาว์ไม่มีบิดาหรือบิดาถูกถอนอำนาจปกครอง

2.5.6 เอกสารรับรองความพิการ โดยแพทย์ของโรงพยาบาลของทางราชการ และโรงพยาบาลอื่นที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด เมื่อคนพิการได้รับสิทธิแล้ว อาจเปลี่ยนแปลงสิทธิตามที่กล่าวมาข้างต้นได้หรือตามที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพเห็นสมควรให้เปลี่ยนแปลงสิทธิ

3. กฎกระทรวงเรื่อง การจ้างงานคนพิการและการส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2537 ออกโดยกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2540 : 10 - 12) ดังนี้

3.1 สถานประกอบการของเอกชนใดมีลูกจ้างตั้งแต่สองร้อยคนขึ้นไปนายจ้างหรือเจ้าของประกอบการนั้น ต้องรับคนพิการที่สามารถประกอบการได้ในอัตราลูกจ้างทั้งหมดไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดจำนวนหนึ่งร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของทุกหนึ่งร้อยคน ถ้าเกินหนึ่งคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคนทั้งนี้เว้นแต่สถานประกอบการนั้นไม่มีตำแหน่งที่มีลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำได้ และได้แจ้งให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ ให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ กำหนดลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา สถานประกอบการของเอกชนใดตามวรรคหนึ่งยังไม่มีคนพิการทำงานหรือมีไม่ครบอัตราที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้แจ้งสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุทราบภายในวันที่ 30 มกราคมของแต่ละปี และประกาศรับสมัครคนพิการเข้าทำงาน โดยต้องกำหนดระยะเวลารับสมัครไม่น้อยกว่าสามสิบวันถ้าไม่มีคนพิการมาสมัครภายในเวลาที่กำหนด และสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ ยังไม่ส่งคนพิการมาสมัครภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ ได้รับแจ้งให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้น ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

3.2 ในการรับสมัครคนพิการเข้าทำงานตามข้อ 1 วรรคสาม นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ โดยความเห็นชอบของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กำหนดลักษณะของความพิการให้เหมาะสมกับ

งานที่จะรับก็ได้ การไม่รับคนพิการมาสมัครหรือสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ มาสมัครเข้าทำงานอันมิใช่เหตุแห่งความประพฤติ หรือประวัติของคนพิการ หรือลักษณะของความพิการตามที่กำหนดวรรคหนึ่งของผู้สมัครงาน นั้นเอง ให้ถือว่านายจ้างประสงค์จะไม่รับเข้าทำงาน

3.3 นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการใดมีหน้าที่รับคนพิการเข้าทำงาน แต่ประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงาน หรือถูกถือว่าประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงาน แต่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นรายปี ปีละครั้ง ตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ใช้บังคับในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่คูณด้วยสามร้อยห้าสิบ และคูณด้วยจำนวนคนพิการ ซึ่งประสงค์จะไม่รับเข้าทำงาน

3.4 การส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้ส่งเป็นเงินสดเช็คขีด คร่อมหรือธนาณัติ โดยส่งต่อสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการสำนักงาน ส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุหรือสำนักงาน พัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ที่สถานประกอบการตั้งอยู่การส่งเงินโดยเช็คหรือ ธนาณัติตามวรรคหนึ่งให้ส่งจ่ายกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

3.5 ในวาระเริ่มแรกให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ปฏิบัติตาม กฎกระทรวงนี้ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ ประกาศกำหนดลักษณะของงานที่คนพิการ สามารถทำได้ตามข้อที่ 1 วรรคสอง แต่การแจ้งให้ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและ พิศักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุประกาศกำหนดลักษณะของงานที่คนพิการ สามารถทำได้ตามข้อ 1 วรรคสองแต่การแจ้งให้ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็ก และเยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการ และผู้สูงอายุ ทราบตามข้อ 1 วรรคสาม ให้แจ้งภายใน สามสิบวันนับแต่ประกาศกำหนดลักษณะงานดังกล่าว คนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วจะ ได้รับการสงเคราะห์การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังนี้ (ขนิษฐา เทวินทรภักดี. 2540 : 19-26)

3.5.1 บริการทางด้านการแพทย์ โดยการให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ แก่คนพิการตามกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้าง สมรรถภาพคนพิการให้ดีขึ้นด้วยวิธีต่างๆ ได้แก่ การตรวจวินิจฉัย การให้คำปรึกษาแนะนำการ บำบัดรักษาโดยการให้ยาหรือศัลยกรรม การพยาบาลเวชกรรมฟื้นฟู การฟื้นฟูสภาพด้วย วิธี ต่าง ๆ เช่น กายภาพบำบัด แก้ไขการพูด หรืออรรถบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการ

ได้ยิน พฤติกรรมบำบัด จิตบำบัด สังคมสงเคราะห์และสังคมบำบัด การแก้ไขคำพูด (อรรถบำบัด) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและการสื่อความหมาย และการให้อุปกรณ์หรือเครื่องช่วยคนพิการ ซึ่งคนพิการที่รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางแพทย์จากสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขหรือสถานพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าอุปกรณ์ ดังนั้นคือ ค่าบริการทางการแพทย์ ค่าห้องและค่าอาหารไม่เก็บอัตราที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล สำหรับกรณีคนพิการซึ่งเข้ารับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางแพทย์จากสถานพยาบาลที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ต้องใช้อุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการดังกล่าว ให้สถานพยาบาลนั้นเบิกจากศูนย์สิทธิบัตรเพื่อการฟื้นฟูทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และเมื่ออุปกรณ์เทียมหรืออุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการที่คนพิการได้รับนั้น ชำรุดบกพร่อง จำเป็นต้องซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนของอุปกรณ์ และสถานพยาบาลดังกล่าวข้างต้นสามารถดำเนินการให้ได้ให้สถานพยาบาลดังกล่าวซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนอุปกรณ์ให้ โดยไม่คิดมูลค่าและในกรณีที่คนพิการมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์หรือมีสิทธิได้รับสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจากหน่วยงานอื่นแล้วให้คนพิการใช้สิทธิในการรับการสงเคราะห์หรือสิทธิในสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจากหน่วยงานนั้น ๆ ก่อน

3.5.2 บริการทางการศึกษา โดยการจัดบริการทางการศึกษาแก่คนพิการในวัยเรียน ในระบบการศึกษาในโรงเรียนตั้งแต่การศึกษาภาคบังคับ การศึกษาสามัญ การศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม เป็นสถานศึกษาพิเศษ หรือจัดการเรียนร่วมกับคนปกติในสถานศึกษาธรรมดา หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความเหมาะสมและตามความสามารถของคนพิการ โดยให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม การได้รับสิทธิในการเข้าเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พิเศษสำหรับคนพิการที่มีฐานะยากจน เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและพัฒนาให้คนพิการมีจริยธรรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตในสังคมและพัฒนาตนเองได้ ในรูปแบบของการศึกษาต่อไปนี้

1) การจัดการศึกษาในระบบเรียนร่วมกับเด็กปกติ ทั้งในการศึกษาภาคบังคับและสามัญ และอุดมศึกษา ในสถานบันศึกษาทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย

2) จัดการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะทางทั้ง 4 ด้าน คือ สำหรับเด็กพิการทางการมองเห็น ทางการได้ยิน ทางร่างกาย และทางสติปัญญา ซึ่งยังไม่มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในโรงเรียนปกติได้

3) จัดการศึกษาร่วมกับโรงพยาบาลสำหรับเด็กพิการที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน

4) จัดการเรียนร่วมกับโรงเรียนสามัญในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และสายอาชีพให้แก่คนพิการทุกประเภท ในสถานสงเคราะห์ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ เช่น คนพิการในสถานประกอบการที่ไม่มีพื้นความรู้หรือวุฒิทางการศึกษาสายสามัญหรือสายอาชีพเป็นต้น รวมทั้งคนพิการที่ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่อยู่ในชุมชน หมู่บ้าน ทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศ ให้ได้รับสิทธิและโอกาสในบริการทางการศึกษาดังกล่าว

นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียน แวนสายตา หนังสือ เครื่องแบบนักเรียนรวมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เช่น อักษรเบรลล์ สำหรับคนพิการทางการมองเห็น เครื่องช่วยฟังสำหรับคนพิการทางการได้ยินและการสื่อความหมาย เป็นต้น

3.5.3 บริการทางด้านอาชีพ ได้แก่

1) การฝึกอาชีพ คนพิการที่สมรรถภาพร่างกายและอยู่ในวัยที่เหมาะสม จะได้รับการฝึกอาชีพ ในลักษณะของการฝึกอบรมในงานวิชาชีพและการเตรียมความพร้อมในงานอาชีพ ในรูปแบบของการศึกษาวิชาชีพในโรงเรียนหรือสถานบันการฝึกอาชีพ ในลักษณะรูปแบบศึกษาร่วมกับคนทั่วไป และสถานฝึกอาชีพเฉพาะสำหรับคนพิการหรือศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการของหน่วยงานทั้งของทางราชการ อาทิต ศูนย์ฝึกวิชาชีพของการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถานบันพัฒนาฝีมือแรงงานสถานบันการฝึกอาชีพของกรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอนโรงเรียน รวมทั้งศูนย์ฝึกอาชีพของเอกชนเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพตามแนวคิด และความสามารถที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ ตลอดจนเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่คนพิการออกไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการภายนอก หรือ

ประกอบอาชีพอิสระที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ

2) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้บริการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการร่วมกับผู้ฝึกปกติ เพื่อเป็นการยกระดับความรู้ความสามารถในงานอาชีพ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย รวม 8 สถาบันที่ให้บริการทั่วประเทศ ได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตกตอนบน จังหวัดสุพรรณบุรี สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคเหนือตอนบน จังหวัดลำปาง สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดนครสวรรค์ และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคกลาง กรุงเทพมหานคร การวิชาชีพที่ให้บริการ ได้แก่ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างคอมพิวเตอร์ศึกษา ช่างเดินสายไฟในรถยนต์ ช่างเย็บจักรอุตสาหกรรม ช่างสีอาคาร ช่างสีครุภัณฑ์ ช่างไม้ก่อสร้าง ช่างไม้ฝีมือ ช่างปูน ช่างประปาและสุขภัณฑ์ ช่างเคาะปะผุรถยนต์ ช่างกลึง ช่างทำความสะอาดและปรับอากาศ ช่างเครื่องมือกล ช่างซ่อมจักรยานยนต์ ช่างโลหะแผ่น ช่างเชื่อมไฟฟ้า ช่างซ่อมอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ช่างยนต์ ช่างซ่อมวิทยุเทป ช่างโทรคมนาคม ช่างประกอบ โครงอะลูมิเนียม ช่างกลเกษตร และช่างซ่อมบำรุงรักษาเครื่องยนต์ เป็นต้น

3) การจ้างงานคนพิการ จัดหางานให้คนพิการที่ผ่านการฟื้นฟูด้านอาชีพ และการศึกษาที่มีความสามารถทำงานได้ ในตำแหน่งที่สถานประกอบการกำหนดเข้าทำงาน ตามความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมกับสภาพความพิการ และลักษณะของงานที่คนพิการกระทำได้ในตลาดแรงงานหรือสถานประกอบการเอกชน ตามกฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่องการจ้างงานคนพิการที่กำหนดให้สถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่สองร้อยคนขึ้นไป ต้องรับคนพิการที่มีความสามารถทำงานได้ เข้าทำงานในอัตราลูกจ้างทุกสองร้อยคนเป็นค่านพิการหนึ่งคน

4) กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สำหรับให้ความช่วยเหลือกู้ยืมเงินประกอบอาชีพอิสระแก่คนพิการ ตามตาราง 16 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547 ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน

สำหรับใช้จ่ายในการสงเคราะห์คนพิการ และสนับสนุนหน่วยงานที่ให้บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ การศึกษา การอาชีพ และสังคม ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อคนพิการ ในการให้คนพิการที่ไม่ประสงค์เข้าทำงานสถานประกอบการหรือต้องการอาชีพอิสระ กู้ยืมเงินทุนจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองและมีความสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ในวงเงินรายละไม่เกิน 40,000 บาท โดยต้องผ่อนชำระคืนเป็นรายเดือนภายในระยะเวลา 5 ปี โดยไม่คิดดอกเบี้ย

3.5.4 บริการทางด้านสังคม จัดบริการให้ความช่วยเหลือคนพิการให้ได้รับการปรับวิถีชีวิตให้ดีขึ้น ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และเป็นกำลังทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ด้วย โดยได้มีการออกกฎกระทรวงเรื่องการจัดตั้งอำนาจความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานในการจัดตั้งอำนาจความสะดวกทั้งในอาคาร สถานที่ และบริการสาธารณะสำหรับคนพิการเพื่อส่งเสริมให้คนพิการสามารถพึ่งพาตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยอย่างสะดวก และปลอดภัยเท่าเทียมกับสมาชิกอื่นในสังคม

1) ในกรณีที่คนพิการที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าหรือมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือเครื่องช่วยความพิการอย่างเร่งด่วน หรือเพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนพิการเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมเท่าเทียมกับคนทั่วไป ทั้งในด้านการฝึกอาชีพ การคมนาคม และการใช้ชีวิตประจำวัน การนันทนาการ หรือการแข่งขันกีฬาคนพิการ เป็นต้น คนพิการสามารถขอรับความช่วยเหลือเครื่องช่วยคนพิการ เช่น รถสามล้อชนิดมือ โยก รถสำหรับกีฬาคนพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2) ให้เงินช่วยเหลือเป็นเงินสงเคราะห์ครอบครัวเด็กและคนพิการที่มีฐานะยากจนและประสบปัญหาความเดือดร้อน เพื่อใช้จ่ายเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค ซ่อมแซม

4. สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการต่าง ๆ

4.1 อาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่นที่เจ้าของจะมีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายเป็นสองเท่าของเงินที่เสียไปเพื่อจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการออกจากเงินได้สุทธิ หรือกำไรสุทธิของปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 18 ต้องมีลักษณะตามข้อ 2 ข้อ 3 และข้อ 4 โดยมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการและมีสัญลักษณ์สากลตามข้อ 6 ข้อ 7 ด้วย

4.2 ลักษณะอาคารที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ อาคารของสถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษาสำหรับคนพิการ โรงแรม โรงพยาบาล หอประชุม สถานศึกษา สถานีขนส่งมวลชนและอาคาร ในลักษณะอื่นใดตามที่ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด

4.3 ลักษณะสถานที่ ที่ต้องมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่คนพิการ ได้แก่

4.3.1 สวนสาธารณะ สวนสัตว์หรือสถานที่ที่ให้บริการทำนองเดียวกัน

4.3.2 สถานที่อื่นใดที่ได้จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะหรือให้ประชาชน กลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ซึ่งอาจมีคนพิการร่วมอยู่ด้วยได้ใช้บริการ

4.4 ลักษณะยานพาหนะที่ต้องมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คน พิการ ได้แก่

4.4.1 รถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

4.4.2 รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารประกอบการขนส่งประจำทางและไม่ ประจำทางตามกฎหมายขนส่งทางบก

4.4.3 เรือโดยสารตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย

4.4.4 อากาศยานขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

4.5 ลักษณะบริการสาธารณะที่ต้องมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่ คนพิการ ได้แก่ บริการสาธารณะอื่นนอกจากอาคาร สถานที่ หรือ ยานพาหนะ ตามข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 ที่ได้จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะหรือให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ซึ่งอาจมีคนพิการ รวมอยู่ด้วยได้ให้บริการ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ ตู้ไปรษณีย์

4.6 อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด เว้นแต่กรณีที่กฎหมายที่ควบคุมอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น จะได้กำหนดอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก โดยตรงแก่คนพิการไว้โดยเฉพาะและมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการกำหนด

4.7 ให้เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่จัดให้มี อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ จัดให้มีสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามี อุปกรณ์อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการด้วย

2. แนวคิดด้านการทำงานของคนพิการ

2.1 การมีงานทำของคนพิการเป็นเป้าหมายสูงสุดของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพราะการมีงานทำ ทำให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระต่อผู้อื่น และทำให้คนพิการเกิดความภาคภูมิใจในคุณค่าของตนเอง ดังนี้ (กิตติยา รัตนกร. 2531 : 88)

2.1.1 คนพิการต้องทำงานเพื่อแสดงความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและครอบครัว ไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจ หรือภาระการรับผิดชอบดูแล มีคนพิการจำนวนมากต้องเข้าโรงพยาบาล โรคจิต เพราะไม่สามารถปรับตัวได้เมื่อไปใช้ชีวิตที่บ้าน และเป็นภาระให้ครอบครัวรับผิดชอบดูแลหาเลี้ยง

2.1.2 คนพิการต้องการงานที่ตนสนใจหรือชอบและต้องเป็นงานที่เขาสามารถทำได้ โดยใช้พลังและความสามารถที่มีอยู่

2.1.3 คนพิการต้องการงานที่ทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จทางการงาน เพราะผลสำเร็จจะทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นตนเองมากขึ้น

2.1.4 คนพิการต้องการพิสูจน์ตนเองว่า ตนเองนั้นมีความสามารถไม่น้อยกว่า

คนปกติ

2.2 การมีงานทำของคนพิการเป็นความต้องการอันสำคัญของคนพิการ ทั้งนี้ เพราะ มีความต้องการความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัว มีรายละเอียดดังนี้ (ระภีภัทร์ วงษ์ภักดี. 2542 : 28)

2.2.1 คนพิการเห็นคุณค่าของการทำงานเพราะจะทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ ถ้าหากไม่สามารถทำงานได้คนพิการเห็นว่าสังคมตัดสินเขาว่าเป็นผู้ล้มเหลวในชีวิต ไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม

2.2.2 คนพิการต้องการมีชีวิตปกติในครอบครัวและต้องการความยอมรับนับถือว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนในสังคม กล่าวคือ การมีโอกาสพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น และร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของสังคมอย่างเสมอภาค

2.3 แนวคิดและความต้องการของคนปกติเกี่ยวกับการมีงานทำ และเปรียบเทียบให้เห็นว่าคนพิการกับคนปกติมีความต้องการหรือแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานคล้ายคลึงกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าไม่แตกต่างกันกับคนปกติมีความต้องการในการทำงาน ดังนี้ (นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2544 : 4-5)

2.3.1 เพื่อผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ การทำงานช่วยให้บุคคลมีรายได้เลี้ยงตนเอง และครอบครัว

2.3.2 เพื่อจุดมุ่งหมายทางสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและเป็น
ดัชนีแสดงสถานะภาพทางสังคมของบุคคล

2.3.3 เพื่อพัฒนาตนเอง โดยใช้ศักยภาพอย่างสมบูรณ์เต็มที่และเป็นการ
นำไปสู่ลักษณะของการเป็นมนุษย์ที่เต็มอ้อมและสมบูรณ์ได้

2.3.4 เพื่อให้หลุดพ้นจากสภาวะที่เห็นแก่ตัว หมายความว่า เมื่อตนเองมีความ
มั่นคง แล้วจึงสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลบุคคลอื่นได้

คนพิการและคนปกติต่างก็มีความต้องการในการทำงานเพื่อสร้างรายได้เช่นเดียวกัน
แต่จะมีความแตกต่างกันในบางเรื่อง เช่น งานบางประเภทคนพิการจะสามารถทำได้ดีกว่าคน
ปกติทั่วไป นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นมาเกี่ยวข้องอีก เช่น ความรู้ ความสนใจ ความตั้งใจ
และองค์ประกอบจากสภาพแวดล้อมด้านครอบครัว ชุมชน และสังคมด้วย

3. ลักษณะการทำงานของคนพิการ

โดยทั่วไปแล้วการทำงานของคนพิการอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ (ณรงค์
ปฏิบัติสรกิจ, 2536 : 15-16) คือ

3.1 ทำธุรกิจของตนเอง (Self Employment) ได้แก่ การที่คนพิการจัดการหากิน
ด้วยตนเอง เช่น รับผิดชอบเสื้อผ้าอยู่ที่บ้าน ทำเกษตร ในที่ของตัวเอง เป็นหมอดู ขายสลากกิน
แบ่งรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งงานประเภทนี้เป็นกลุ่มใหญ่ของงานที่คนพิการได้ทำ เพราะไม่มี
โอกาสทางอื่นคนพิการจะทำงานแบบนี้ได้ต้องแข่งขัน และต่อสู้ดิ้นรนอย่างมาก และต้องมี
ความสามารถเฉพาะตัวสูงงานในลักษณะนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ยังพอเคลื่อนที่ได้ เดินทางได้ เช่น
ผู้พิการทางการมองเห็น

3.2 ทำงานในโรงงานอารักษ์ (Sheltered Employment) เหมาะสำหรับผู้พิการที่
ไม่สามารถเคลื่อนที่เดินทางไปข้างนอกได้สะดวก ปัจจุบันในประเทศไทยมีเพียงแห่งเดียว
ตั้งอยู่ที่โรงงานปีคนพิการสากล อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

3.3 การเข้าทำงานในตลาดแรงงานทั่วไป (Open Labour Market) การได้
ทำงานแบบนี้เป็นข้อยกเว้นของคนพิการทั่วไป เพราะได้มีโอกาสเทียบท่าเทียมไหล่กับคน
ปกติในสำนักงานและโรงงานต่าง ๆ อย่างมีศักดิ์ศรี คนพิการจะมีความรู้สึกเป็นมนุษย์โดย
สมบูรณ์ แต่โอกาสที่คนพิการจะได้รับในกรณีนี้มีน้อยมาก เท่าที่ปรากฏการณ์ได้งานมักจะ
ขึ้นอยู่กับความกรุณาของนายจ้างเป็นราย ๆ ไป ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน สำหรับใน
หน่วยงานราชการ แม้จะมีการแก้ไขกฎ ก.พ. เพื่อให้โอกาสคนพิการ

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของคนพิการคือคนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น ทางการได้ยิน ทางการเคลื่อนไหว การสื่อความหมาย จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาหรือการเรียนรู้ อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างคนปกติ ดังนั้นการให้กำลังใจ การให้ความรัก การให้คุณค่าแก่คนพิการในการประกอบอาชีพ มีรายได้ เพื่อการดำรงชีวิต ตลอดจนทำให้คนพิการรู้สึกว่าเป็นคนมีประโยชน์ มีคุณค่า จึงน่าจะเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้คนพิการมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุขในสังคมและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่น

4. แนวคิด/ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

สยามล ลัคนาสถิตย์ (สยามล ลัคนาสถิต. 2540 : 29 ; อ้างถึงใน ระเบียบภัทร์ วงษ์ภักดี. 2542 : 35) กล่าวถึงทฤษฎีการเลือกอาชีพว่า กระบวนการเลือกอาชีพเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพที่จะทำให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และบุคคลมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นได้แต่ถ้าเลือกได้ไม่เหมาะสม ไม่สามารถสนองความต้องการของตนได้อย่างเต็มที่ก็มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จต่ำ ทฤษฎีการเลือกอาชีพนี้มีหลักการว่า บุคคลจะใช้วิจารณ์ญาณตัดสินใจเลือกอาชีพโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล (Psychology of Individual Differences) และจิตวิทยาประยุกต์ (Applied Psychology) โดยมีหลักการว่าบุคคลประกอบด้วยลักษณะหลายประการ เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกลักษณะ เป็นต้นว่า เป็นคนชอบเก็บตัว แสดงตัวใจเย็น หรือใจร้อน ซึ่งสำรวจและวัดได้ด้วยแบบทดสอบทางจิตวิทยาหรือแบบสำรวจ ตลอดจนใช้การสังเกตหรือการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ทฤษฎีนี้ยังเน้นว่า บุคคลเลือกอาชีพโดยพิจารณาลักษณะของอาชีพประกอบการพิจารณาเอง เป็นต้นว่าการพิจารณาลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงาน เวลา และทุนทรัพย์ที่ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการเลือกอาชีพของบุคคลไม่ใช่การลองผิดลองถูก แต่ต้องใช้ความคิด ฟินิจวิเคราะห์ เป็นอย่างดี

พิชยวรรณ ประภาพรรณศิริ (2531 : 8) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล ดังนี้

1. ด้านตนเอง ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational Choice) จอห์น แอล ฮอลแลนด์ อธิบายทฤษฎีการเลือกอาชีพของบุคคลในปี ค.ศ.1959 ว่า “แบบฉบับของพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยมี

หลักการว่าบุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน” ซึ่งต่อมาได้สร้างเครื่องมือสำหรับวัดความคิด 2 อย่าง คือ เครื่องมือสำรวจความสนใจอาชีพ (Vocation Preference Inventory – VPI) และ (Self-directed Search – SDS) ทฤษฎีนี้ขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ว่า ความสนใจในการเลือกอาชีพ เป็นรูปแบบชนิดหนึ่งซึ่งตามธรรมดาเรียกว่า บุคลิกภาพ ดังนั้น ลักษณะของความสนใจในการเลือกอาชีพของบุคคล คือ ลักษณะของบุคลิกภาพของบุคคลนั่นเอง ซึ่งฮอลแลนด์ได้แบ่งกลุ่มของความสนใจในการเลือกอาชีพออกไปตามลักษณะของกลุ่มคน ดังนี้

- 1.1 เป็นบุคคลที่ชอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมการปฏิบัติกับเครื่องยนต์กลไก (Realistic) งานเกษตร เทคนิคช่าง กีฬา เป็นต้น
- 1.2 เป็นบุคคลที่ชอบวิเคราะห์ประเมินผล (Investigation) อยากรู้อยากเห็นชอบคิด ค้นคว้า ยึดระเบียบกฎเกณฑ์และมีความแน่นอน
- 1.3 เป็นคนที่ชอบแสดงออกไม่คล้ายตามบุคคลอื่น (Artistic) เป็นคนชอบริเริ่มไม่เอาอย่างใคร ทำงานอย่างมีอิสระ ไม่มีโครงสร้างมากนัก ใช้ความคิดฝันได้สะดวก
- 1.4 เป็นบุคคลที่ชอบทำงานร่วมกับบุคคลอื่น (Social) ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยคนที่มีปัญหาทางด้านจิตใจ แต่ไม่ชอบใครสั่ง ไม่ชอบอยู่ใต้บังคับบัญชาของใคร
- 1.5 เป็นบุคคลที่ชอบกิจกรรมที่มีอิทธิเหนือคนอื่น (Enterprising) ใช้ทักษะทางการพูดจา มองเห็นตนเองเป็นผู้นำเต็มตัว ชอบชักจูงชักนำให้ผู้อื่นคล้อยตาม
- 1.6 เป็นบุคคลที่ชอบทำงานเกี่ยวกับตัวเลข การนับจำนวน (Conventional) ชอบบทบาทที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา พอใจที่จะคล้อยตามหรือเชื่อฟัง เลี่ยงการโต้แย้ง การที่บุคคลรู้จักบุคลิกภาพของตนเอง และมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ มีความสำคัญมากในการเลือกอาชีพ เพราะความคาดหวังเกี่ยวกับระดับอาชีพของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลประเมินตนเอง ถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพที่คงที่ เหมาะสำหรับอาชีพใดอาชีพหนึ่ง รู้จักตนเอง และรู้ข้อมูลทางด้านอาชีพ จะทำให้สามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสม แต่ถ้าบุคคลใดมีบุคลิกภาพไม่คงที่ ไม่มีความชอบความสนใจในด้านใดเลย จะประสบปัญหาในการเลือกอาชีพ บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่ง แฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parsons อ้างถึงใน สุพิชา ชลวานิช, 2546 : 30) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ โดยมีหลักการในการเลือกอาชีพดังนี้

1.6.1 การวิเคราะห์ตนเอง โดยบุคคล จะวิเคราะห์คุณสมบัติต่างๆ และองค์ประกอบของตนเอง เป็นต้นว่า ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพการณ์ต่างๆ ในครอบครัว

1.6.2 การวิเคราะห์อาชีพ โดยบุคคลจะแสวงหาความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพ เป็นต้นว่าความรู้เกี่ยวกับลักษณะอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพ เวลา และทุนทรัพย์ใช้ในการเตรียมตัวประกอบอาชีพ รายได้ ความมั่นคง และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพต่างๆ การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน

2. ด้านครอบครัว ครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล โดยที่บุตรจะเลือกอาชีพตามความต้องการของบิดามารดา และสถานเศรษฐกิจของครอบครัวจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเลือกอาชีพของคนพิการ ซึ่งมีแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของโร (Ro's Theory of Vocational Choice อ้างถึงใน สุพิชา ชลวานิช. 2546 : 30) แอนน์โร (Anne Roe) ได้ให้แนวความคิดของการเลือกอาชีพว่า บุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะกับบุคลิกภาพ และสนองความต้องการของตนเอง ประกอบด้วย

ประสบการณ์ในวัยเด็กที่ได้จากการอบรมเลี้ยงดู มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ โดยได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow ที่เชื่อว่า บุคคลเลือกอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ เช่น ความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ ความต้องการความมั่นคง ตำแหน่ง ความต้องการทางเศรษฐกิจ ซึ่งความต้องการจะได้รับการตอบสนองหรือไม่ ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพจะมีผลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล โดยบุคคลจะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความต้องการของตน บิดามารดามีอิทธิพลต่อบุตร มักจะให้บุตรของตนเลือกอาชีพระดับที่สูงกว่าอาชีพของบิดามารดา และสนับสนุนให้เลือกอาชีพที่มีเกียรติ มีรายได้ดีกว่าตน และได้รับการยอมรับนับถือ

3. ด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ คือ บุคคลแวดล้อม เช่น เจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการ เพื่อนสนิท และสื่อมวลชน ทางด้านวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ บุคคลแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของคนพิการ เช่น คนพิการบางคนอาจเลือกอาชีพตามเพื่อนซึ่งเพื่อนน่าจะเป็นแรงกดดันให้เกิดความรู้สึกคล้ายตามกัน จากการเปรียบเทียบคนอื่นคล้ายๆ กันกับตัวคนพิการ หรืออาจเลือกตามญาติ พี่น้องคนที่ประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นๆ และเห็นว่ามียาได้ดีจะดำเนินรอย

ตาม สื่อมวลชนมีอำนาจและอิทธิพลสูง สามารถดึงดูดความสนใจมากที่สุด โดยเฉพาะ โทรทัศน์ ซึ่งมีผลทั้งทางบวกและทางลบต่อความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ ค่านิยม การเรียนรู้ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออก

สรุปได้ว่า การเลือกอาชีพของบุคคลนั้น ส่วนใหญ่จะเลือกโดยพิจารณาจาก บุคลิกภาพของตนเองประกอบกับความรู้เกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ โดยจะเลือกอาชีพที่ตนเองถนัดมีความชอบมีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์อยู่ อย่างไรก็ตาม อิทธิพลจากครอบครัว และสิ่งแวดล้อมก็เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของบุคคลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนพิการ ซึ่งมีข้อจำกัดบางประการในการประกอบอาชีพ ทำให้ต้องพึ่งพิงบุคคลรอบข้าง ดังนั้นหากคนพิการได้รับการส่งเสริม สอน แนะนำ ที่ดีจากบุคคลแวดล้อมก็จะทำให้คนพิการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้นต่อไป

5. แนวคิดการพัฒนาความสามารถด้านอาชีพคนพิการ

5.1 การฟื้นฟูสมรรถภาพความสามารถด้านอาชีพ

การฟื้นฟูความสามารถด้านอาชีพ เปรียบเสมือนกระบวนการรวมของการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งหมดไว้ด้วยกัน เพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ การศึกษาและสังคม เพื่อให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพได้ เช่นเดียวกับคนปกติ ทั้งนี้เพราะการทำงานสามารถแสดงให้เห็นถึงผลรวมของการฟื้นฟู และการปรับตัวของคนพิการ การมีงานทำของคนพิการนอกจากเป็นบทพิสูจน์ของกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้ง 4 ด้านแล้วในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา คนพิการและครอบครัวต้องการมีงานทำด้วย เหตุผลดังนี้ (กิตติยา รัตนากร. 2531 : 87)

5.1.1 ความต้องการมีรายได้จากการมีงานทำ คนพิการ และครอบครัวของคนพิการส่วนมากก็เหมือนกับครอบครัวอื่น ๆ โดยทั่วไป กล่าวคือ เขามีชีวิตอยู่ไม่ได้ถ้าหากขาดรายได้ประจำ

5.1.2 ความต้องการมีคุณค่าในสังคม การทำงานนับว่าเป็นคุณค่าอันสูงส่งสำหรับทุกชาติ ทุกศาสนา ทุกวัฒนธรรม เพราะเป็นส่วนที่ทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อเกิดความพิการแล้วไม่สามารถทำงานได้คนพิการก็จะถูกตัดสินว่าเป็นผู้ล้มเหลวในชีวิต และไม่อาจเท่าเทียมกับผู้อื่นได้ในสังคมเดียวกัน

5.1.3 ความต้องการมีส่วนร่วมในการใช้ชีวิตอย่างปกติในสังคม ตลอดจนในครอบครัว ในโรงเรียน สถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นแหล่งสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ถ้าหากคน

พิการขาดโอกาสมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวก็เท่ากับคนพิการได้ถูกขัดขวางอย่างรุนแรงในการอยู่ร่วมกันในสังคม

5.1.3 คุณค่าของการมีงานทำที่เหมาะสม ย่อมอยู่บนพื้นฐานของความจริงที่ว่างานทำให้ชีวิตอยู่ในกฎเกณฑ์และเป็นรูปธรรมเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป การมีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ โดยปราศจากสิ่งท้าทายจากการทำงาน เป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายและหงอยเหงา แม้ว่าการทำงานจะไม่ใช่อะไรที่จะแก้ปัญหาได้ แต่ก็ยังเป็นข้อที่สำคัญมาก รัฐบาลบางประเทศเชื่อว่าควรจัดสวัสดิการให้แก่ผู้โชคร้ายเพื่อแสดงถึงความเมตตาากรุณา แต่คนพิการส่วนใหญ่จะไม่ต้องการทำให้ทานเพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้คนพิการ ต้องพึ่งพิงผู้อื่นตลอดไป ขณะเดียวกันเมื่อคนพิการได้มีงานทำ จะได้รับการตอบสนองในด้านต่าง ๆ อันเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

5.2 กระบวนการพัฒนาความสามารถคนพิการ

การช่วยเหลือคนพิการในต่างประเทศเริ่มต้นที่การสงเคราะห์และจัดสวัสดิการต่อมาได้มีการบริการด้าน การฟื้นฟูสมรรถภาพ เช่น การจัดการศึกษาให้แก่คนพิการช่วยเหลือทางด้านการเงินและสิ่งของ เป็นต้น ซึ่งความช่วยเหลือเหล่านี้ไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง แต่การส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำจะทำให้กระบวนการของการช่วยเหลือมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้มีการเริ่มก่อตั้ง โรงงานในอารักขาเพื่อกลุ่มคนพิการแต่ละประเภทขึ้น เช่น โรงงานสำหรับคนตาบอด คนหูหนวก หรือคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในช่วงหลังสงครามโลกมีทหารผ่านศึกพิการเป็นจำนวนมาก ทำให้หลายประเทศต้องคิดค้นแนวทาง ใหม่ ๆ เพื่อขยายโอกาสการมีงานทำให้แก่คนพิการ ซึ่งการดำเนินงานในด้านนี้มีการพัฒนา มาอย่างต่อเนื่องจนเป็นกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ (กิตติยา รัตนกร. 2531 : 88)

5.2.1 การประเมินความสามารถด้านอาชีพ เป็นการรวบรวมข้อมูลเฉพาะบุคคลตลอดจนการทดสอบสมรรถภาพเบื้องต้น เพื่อตรวจสอบความพร้อม ความสามารถและความสนใจในการฝึกและการประกอบอาชีพ

5.2.2 การแนะแนวอาชีพ เป็นการช่วยวางแนวทางด้านอาชีพ ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับอาชีพให้คนพิการ

5.2.3 การเตรียมตัวก่อนการฝึกอาชีพ เป็นการให้ความรู้พื้นฐานในการใช้เครื่องมือ โดยบุคลากรด้านวิชาชีพจะสังเกตว่า ความสนใจกับความสามารถในการฝึกอาชีพมีความสอดคล้องกันหรือไม่ หากไม่สอดคล้องกันก็อาจต้องเปลี่ยนแผนการฝึก หรือให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูด้านการแพทย์เพิ่มเติม

5.2.4 การฝึกอาชีพ เป็นวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้คนพิการมีความสามารถในการทำงานในการจัดการฝึกอาชีพดังนี้

- 1) การฝึกอาชีพไม่มีความจำเป็นถ้าหากคนพิการได้ทำงานอย่างเหมาะสม
- 2) หลักการ มาตรการ และวิธีการที่ใช้กับการฝึกบุคคลทั่วไป ควรนำมาใช้กับคนพิการเท่าที่จะเป็นไปได้
- 3) การฝึกควรจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งคนพิการ จะมีความสามารถที่จะทำงานได้ตามปกติธรรมดา เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป
- 4) ในกรณีที่เป็นไปได้ คนพิการจะได้รับการฝึกพร้อมและในสภาวะเช่นเดียวกับคนทั่วไป
- 5) การฝึกลักษณะพิเศษควรจัดให้มีขึ้น สำหรับคนพิการตามลักษณะความพิการ ที่ไม่สามารถจะรับการฝึกพร้อมกับบุคคลทั่วไปได้
- 6) การฝึกจะประสบความสำเร็จ เมื่อทำให้คนพิการได้เข้าทำงานในอาชีพที่ฝึก หรืออาชีพที่คล้ายคลึงกันสำหรับคนพิการที่เข้ารับการฝึกก็จำเป็นต้องได้รับการพิจารณาคัดเลือด โดยมีหลักเกณฑ์บางประการเพื่อให้การฝึกประสบผลสำเร็จ เช่น ระดับสติปัญญา พื้นฐาน ต้องมีพื้นฐานการศึกษาซึ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ และความเข้าใจในการฝึกเพื่อให้เกิดความชำนาญและความถนัดต่อไป ความพร้อมในสภาพร่างกายเท่าที่จำเป็นต่ออาชีพ และความสามารถในการใช้อวัยวะทำงาน ความสนใจความพยายามการตัดสินใจความเชื่อมั่นในตนเองที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกไปใช้ ความถนัด ความชำนาญ หากมีอยู่บ้างแล้วควรได้รับการพิจารณาให้ฝึกในหลักสูตรที่สอดคล้องกับความชำนาญ และภายในขอบเขตสภาพความพิการ หรือให้ทำงานซึ่งใกล้เคียงกับงานในอดีต นอกจากนี้จะพิจารณาความสนใจของคนพิการแล้ว ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและโอกาสที่เขาสามารถทำงานนั้นต่อไปในอนาคตด้วย
- 7) จัดหางาน เจ้าหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษาด้านอาชีพต้องพยายามหาตลาดแรงงานให้คนพิการที่ได้ผ่านการฝึกอาชีพแล้ว โดยคำว่า การจัดหางานนี้ในภาพกว้าง หมายถึง การจัดให้คนพิการได้มีงานทำในรูปใดรูปหนึ่งแบบหนึ่ง เช่น การประกอบอาชีพอิสระ การทำงานภายใต้เงื่อนไขพิเศษ และการทำงานในระบบการจ้างงานในตลาดแรงงานทั่วไปในการจัดหางานให้คนพิการนั้น จำเป็นต้องพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

7.1) ความสามารถของคนพิการ ตลอดจนคุณสมบัติอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อตรง ความมีระเบียบวินัย ความขยันขันแข็ง ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม

7.2) ทักษะคติดของนายจ้าง แม้จะยอมรับในความสามารถของคนพิการ แต่โดยภาพรวมแล้วยังไม่ต้องการรับคนพิการ เพราะเชื่อว่าดีน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับลูกจ้างทั่วไป

7.3) การวางแผนการจัดหางาน ควรเริ่มตั้งแต่การฝึกอาชีพให้คนพิการ

7.4) ทักษะคติดของคนพิการและครอบครัวที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดหางาน เช่น คนพิการต้องการเลือกงาน ครอบครัวไม่ต้องการให้คนพิการทำงาน

8) การติดตามประเมินผลการให้ความช่วยเหลือ เป็นการติดตามการทำงานของคนพิการว่าได้รับความพอใจในการทำงานหรือไม่ มีปัญหาอย่างไร นายจ้างมีความพอใจในการทำงานของคนพิการหรือไม่ วิธีการติดตามประเมินผลสามารถกระทำได้ในหลายวิธี เช่น ติดต่อทางโทรศัพท์ หรือเจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมคนพิการและนายจ้าง ณ สถานที่ทำงาน

5.3 มาตรฐานสากลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ด้านอาชีพ

ในระดับนานาชาติได้มีการกำหนดมาตรฐานสากลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพและการส่งเสริมอาชีพคนพิการ เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ใช้เป็นบรรทัดฐานหรือเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ (สุรพล ปธานวนิช, ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ และภาวนา พัฒนศรี, 2541 : 7)

1. ในปี พ.ศ. 2498 องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ให้การรับรองข้อเสนอแนะ ฉบับที่ 99 การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพสำหรับคนพิการ สาระสำคัญของข้อเสนอแนะฉบับนี้ ได้แก่ การกำหนดหลักและวิธีการในการแนะแนว และฝึกอบรมอาชีพ ตลอดจนการบรรจุคนพิการเข้าทำงาน การแนะแนวอาชีพ มีการจัดเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ การนำทะเบียนประวัติคนพิการมาทบทวนข้อมูลด้านการศึกษา การทดสอบความถนัด วิเคราะห์สมรรถภาพของร่างกายที่เกี่ยวกับการทำงานและจัดข้อมูลข่าวสารการทำงานให้พร้อมสำหรับคนพิการ

2. ในปี พ.ศ. 2526 องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ให้การรับรองอนุสัญญาฉบับที่ 159 การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพและการจ้างงาน (ด้านคนพิการ) สาระสำคัญของอนุสัญญาฉบับนี้ ได้แก่ การกำหนดให้ประเทศสมาชิกพัฒนานโยบาย

ระดับชาติเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ และการจ้างงานคนพิการขึ้นเพื่อผลในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะคนพิการในเขตชนบทและพื้นที่ห่างไกลให้มีการตรวจตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องจากนโยบายข้างต้นและในปีเดียวกันนั้น องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้รับรองข้อเสนอแนะ ฉบับที่ 168 ในเรื่องเดียวกันกับอนุสัญญา ซึ่งสาระสำคัญเป็นการนำอนุสัญญามากำหนดเป็นรายละเอียด โดยมีประเด็นหลัก ๆ ประกอบด้วย การฟื้นฟูสมรรถภาพการทำงานการจ้างงาน ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับการสร้างโอกาสการมีงานทำในตลาดแรงงาน การสนับสนุนจากภาครัฐ การขจัดอุปสรรคและการอำนวยความสะดวก การสนับสนุนการวิจัยและการเผยแพร่ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนการจัดบริการสังคม การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของคนพิการการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในชนบท การให้ความสำคัญกับการพยายามทำให้บริการต่าง ๆ ที่คนพิการในเขตชนบทจะได้รับมีความเท่าเทียมกับคนพิการในเมือง การมีส่วนร่วมขององค์กรนายจ้าง และลูกจ้างในการสนับสนุนการทำงานของคนพิการ

3. ในปี พ.ศ. 2537 สมัชชาสหประชาชาติได้ให้การรับรองมาตรฐานว่าด้วยการสร้างความเสมอภาคทางโอกาสให้แก่คนพิการ ซึ่งกฎข้อที่ 7 แห่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการสร้างความเสมอภาคด้านการจ้างงานว่า รัฐต้องตระหนักถึงหลักการที่ว่าต้องเพิ่มศักยภาพแก่คนพิการ ในการใช้สิทธิทางด้านมนุษยชนของตนเอง โดยเฉพาะการจ้างงานในเขตชุมชน หรือเขตเมือง คนพิการจะต้องได้รับ โอกาสอันเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ดังนี้

3.1 กฎหมายและข้อบังคับในด้านการจ้างงาน ต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติและไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของคนพิการ

3.2 รัฐต้องสนับสนุนอย่างแข็งขันให้คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของการจ้างงานที่เปิดกว้างเสรี โดยอาศัยมาตรการหลาย ๆ ประการได้แก่ การฝึกอาชีพ การกำหนดโควตาการจ้างงาน ที่ใช้การจูงใจเป็นหลัก การจ้างงานที่มีการสงวน หรือกำหนดตำแหน่งไว้ให้การเงินกู้ยืม หรือเงินให้เปล่าเพื่อทำธุรกิจขนาดเล็ก การทำสัญญาพิเศษหรือให้สิทธิในการผลิตสินค้าที่มีความสำคัญ การลดภาษีอากร การปฏิบัติตามสัญญาที่จัดทำขึ้นกับธุรกิจ ที่จ้างงานคนพิการหรือการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค หรือการเงินแก่ธุรกิจที่ว่าจ้างคนพิการ ซึ่งรัฐต้องส่งเสริมนายจ้างให้ปรับสิ่งต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยต่อคนพิการ

โครงการดำเนินงานของรัฐต้องประกอบด้วย

1) มีมาตรการที่จะออกแบบ และปรับสถานที่ทำงานและบริเวณที่ทำงานในแนวทางที่จะทำให้บุคคลที่มีความพิการต่าง ๆ กันสามารถเข้าถึงสถานที่ดังกล่าว

2) สนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมทั้งพัฒนาและผลิตเครื่องช่วยความพิการเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนมาตรการที่จะเอื้ออำนวยให้คนพิการได้เข้าถึงเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อช่วยให้เขามีงานทำและสามารถทำงานต่อไปได้

3) จัดการฝึกอบรมและจัดสถานที่ที่เหมาะสมกับคนพิการ รวมทั้งให้ความสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น ให้ความช่วยเหลือส่วนบุคคลและบริการล่าม

4) รัฐต้องริเริ่มและสนับสนุนการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักให้แก่สาธารณชน และเปลี่ยนแปลงเจตคติในทางลบและอคติที่มีต่อคนพิการ

5) ในฐานะที่เป็นนายจ้างรัฐต้องสร้างสภาวะที่เอื้ออำนวยสำหรับการจ้างงานคนพิการในภาครัฐบาล

6) รัฐ องค์กรของลูกจ้างและนายจ้าง ควรร่วมมือกันเพื่อประกันว่านโยบายที่จะคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานให้ได้สัดส่วนและเสริมสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่เงื่อนไขการจ้างงาน อัตราค่าจ้างแรงงาน รวมทั้งมาตรการที่จะปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในการทำงานเพื่อป้องกันผู้ใช้แรงงานไม่ให้บาดเจ็บหรือเกิดความบกพร่องใด ๆ ขึ้นจากการทำงาน ตลอดจนมาตรการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ใช้แรงงานที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน

7) จุดมุ่งหมายของการจ้างงาน ต้องให้คนพิการได้รับการว่าจ้างในตลาดแรงงานเสรีเสมอ แต่สำหรับผู้ที่ไม่อาจได้รับการจ้างงานอย่างเสรีได้ ควรมีทางเลือกให้แก่บุคคลเหล่านี้โดย อาจจัดให้เขามีงานทำในโรงงานอารักขา หรือการจ้างงานภายใต้การสนับสนุนช่วยเหลือและควรให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพของโครงการจ้างงานคนพิการดังกล่าว โดยประเมินความเหมาะสมของ โครงการและ โอกาสของคนพิการในการมีงานทำในตลาดแรงงาน

8) ควรดำเนินมาตรการที่จะรวมคนพิการไว้ในกลุ่มเป้าหมายของโครงการฝึกอบรม และ โครงการจ้างงานต่าง ๆ ทั้งในภาคเอกชนและกลุ่มที่จะรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ

5.4 แนวทางและมาตรการส่งเสริมอาชีพคนพิการ

องค์กรผู้ใช้แรงงานและนายจ้างต้องร่วมมือกับองค์กรของคนพิการ เพื่อดำเนินมาตรการที่จะให้โอกาสแก่คนพิการได้รับการฝึกอบรม และได้รับการว่าจ้างงาน ซึ่งจะครอบคลุมเรื่องชั่วโมงทำงานที่ยืดหยุ่น งานเสริมนอกเวลา การแบ่งสรรงานกับผู้อื่น การประกอบอาชีพอิสระและการดูแลคนพิการ ในการส่งเสริมอาชีพคนพิการนั้นมีแนวทาง

มาตรการหลายรูปแบบที่ดำเนินงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งได้แก่ (วาสนา ตะเพาพงษ์, 2537 : 20-21)

1) โรงงานในอาร์กซ์ องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ ได้ให้ความหมายของโรงงานในอาร์กซ์ว่าเป็นสถานที่ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนให้จัดตั้งขึ้น เพื่อจัดสรรงานภายใต้เงื่อนไขการคุ้มครองให้แก่คนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

2) ให้การฝึกฝนระยะสั้นแก่คนพิการที่กำลังเข้าไปแข่งขันในตลาดแรงงานทั่วไป

3) ให้โอกาสการมีงานทำระยะยาวแก่คนพิการที่มีระดับความพิการรุนแรงและไม่พร้อมที่จะเข้าไปแข่งขันในตลาดแรงงานทั่วไป ซึ่งโรงงานในอาร์กซ์อาจจัดให้มีบริการประเมินอาชีพ การแนะแนวและให้คำปรึกษาด้านอาชีพ การปรับสภาพในการทำงานตลอดจนบริการจัดหางาน

4) งานในอาร์กซ์ มีลักษณะที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นเป็นสถาบัน ซึ่งองค์กรแรงงานระหว่างประเทศให้ความหมายว่า เป็นการขยายการจ้างงานภายใต้เงื่อนไขพิเศษ (ไม่ว่าจะเป็นโรงงานในอาร์กซ์หรือที่บ้าน) ให้แก่คนพิการ โดยธรรมชาติ หรือโดยสภาพความพิการ ที่รุนแรงทำให้ไม่สามารถทำงานตามเงื่อนไขซึ่งต้องแข่งขันกันตามปกติได้ในบางกรณีนายจ้างหรือองค์กรการกุศลจะจัดฝึกอบรมการทำงานขึ้นที่บ้านของคนพิการเหล่านั้น การทำงานในลักษณะนี้แก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการเดินทาง

5) การจัดหางานภายใต้เงื่อนไขการคุ้มครองพิเศษ องค์กรการกุศล หรือรัฐบาลท้องถิ่นจะจ้างคนพิการไว้ในนาม โดยจ่ายค่าตอบแทนให้เล็กน้อย ขณะเดียวกันก็จะติดต่อกับบรรดานายจ้างเพื่อให้ จ้างคนพิการเหล่านี้เป็นการชั่วคราว กรณีที่ผู้พิการคนใดได้รับการจ้างจะได้ค่าตอบแทนเพิ่มเติมเต็มตามจำนวนที่ควรได้รับ โดยองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางจะมีบทบาทเป็นสำนักจัดหางานให้คนพิการเมื่อการจ้างงานสิ้นสุดลงคนพิการสามารถกลับมารับค่าตอบแทนระดับต่ำจากองค์กรเหมือนเช่นในครั้งแรกจนกว่าจะมีการจ้างงานใหม่ต่อไป

6) การจ้างงานกลุ่มคนพิการภายใต้เงื่อนไขการคุ้มครองพิเศษ ซึ่งองค์กรแรงงานระหว่างประเทศได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการจ้างงานแบบกึ่งงานในอาร์กซ์อาจมีการจัดตั้งกลุ่มงานสำหรับคนพิการแยกออกเป็นหน่วยพิเศษภายใต้การนิเทศงาน เป็นการเฉพาะการจ้างงานลักษณะนี้เป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานส่วนบุคคลในสถานการณ์จริงของสังคมซึ่งเหมาะสมกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีงานหลายแผนก อยู่ในสถานที่เดียวกันจากนั้น

งานส่วนหนึ่งที่เหมาะสมจะถูกแยกออกมาจากกลุ่ม คนพิการ ซึ่งมีสภาพความพิการในระดับที่รุนแรงจะได้รับการบรรจุเข้าไปเพื่อทำงานเหล่านั้น โดยมีการสนับสนุนและนิเทศงานอย่างใกล้ชิด

7) สหกรณ์องค์การแรงงานระหว่างประเทศ เป็นกลุ่มของผู้ที่ร่วมกันใช้วิธีการทางประชาธิปไตย จัดสรรเงินทุนและยอมรับในความเสี่ยง ตลอดจนผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน โดยจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกทั้งหมดเป็นคนพิการ สำหรับสาเหตุของความล้มเหลวของสหกรณ์มาจากการขาดแคลนเงินทุน ขาดทักษะในการบริหารจัดการ และการเป็นผู้ประกอบการ แม้ว่าคนพิการจะสามารถประกอบอาชีพของเขาได้เป็นอย่างดีก็ตาม ผลกระทบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สินค้าที่ผลิตโดยคนพิการมักจะมีข้อจำกัดในการจำหน่ายเชิงแข่งขันคนพิการจึงควรเข้าร่วมกับสหกรณ์ทั่วไป ซึ่งจะได้ผลดีกว่าการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นเอง

8) การประกอบอาชีพอิสระ ข้อดีของการประกอบอาชีพอิสระคือคนพิการสามารถเลือกลักษณะงานให้สอดคล้องกับสภาพความพิการ ความต้องการของตนเอง และปัญหาการเดินทาง เนื่องจากส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ใกล้บ้านแม้จะมีคนพิการส่วนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ แต่มีคนพิการอีกจำนวนมากที่ประสบกับความล้มเหลว รัฐควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนและแก้ไขปัญหากับคนพิการกลุ่มนี้ด้วย

9) การกำหนดอัตราส่วนในการจ้างงานคนพิการ และการจ่ายเงินชดเชย องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ให้คำจำกัดความของการกำหนดอัตราส่วนในการจ้างงานคนพิการว่า เป็นกฎเกี่ยวกับการจ้างงานที่บังคับให้นายจ้างทุกราย จ้างลูกจ้างมากกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ โดยต้องจ้างคนพิการตามจำนวนขั้นต่ำ ซึ่งตัวเลขจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ การดำเนินการในระบบนี้แม้จะเป็นที่นิยมในประเทศที่กำลังพัฒนา แต่มีปัจจัยหลายประการที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น ข้อจำกัดในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย การให้คำจำกัดความของคำว่าคนพิการ และระบบการขึ้นทะเบียนคนพิการ ส่วนระบบการจ่ายเงินชดเชยกำหนดขึ้นเพื่อให้รัฐได้เก็บเงินจากนายจ้างที่ยังมิได้จ้างงาน คนพิการ โดยนำเงินชดเชยมาจ่ายสมทบในกิจกรรมที่เป็นการช่วยส่งเสริมการมีงานทำ ของคนพิการ

10) มาตรการด้านการจูงใจนายจ้าง มุ่งเน้นที่การฝึกอบรม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ควบคู่ไปกับการกำหนดสิทธิประโยชน์ที่นายจ้างจะได้รับเมื่อปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น การได้รับเงินอุดหนุนการจ้างงานคนพิการ และผลประโยชน์ในด้านลดหย่อนภาษีอากร

11) การขจัดเลือกปฏิบัติในการจ้างงานคนพิการ การดำเนินการอย่างเป็นทางการ ตามแนวทางที่เริ่มเมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับคนพิการ (American With Disability Act. : ADA) ในปี พ.ศ. 2533 การจ้างงานคนพิการได้ห้ามมิให้นายจ้างเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ ไม่ว่าจะในการรับสมัครหรือในการจ้างงานโดยนายจ้างจะต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม รวมทั้งจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นแก่คนพิการในการสมัครงาน การสอบคัดเลือก การสอบสัมภาษณ์ และการเข้ามาปฏิบัติงาน

แนวคิดด้านการสงเคราะห์การจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการ

มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ผู้พิการ ดังนี้
 กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์ (2538 : 12-13) ได้อธิบายแนวคิดด้านการสงเคราะห์และ การจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการส่วนใหญ่มีแนวคิด วิธีปฏิบัติและจุดมุ่งหมายที่โน้มเอียงไปทางทฤษฎีการจัดสวัสดิการแบบชั่วคราว บรรเทาปัญหา หรือแบบเก็บตก (Residual model of welfare, or residualism) ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมตามแนวคิดนี้ ตั้งอยู่บนความเชื่อว่าบุคคลในสังคมจะได้รับการตอบสนองความต้องการ จากแหล่งตอบสนองความต้องการทางสังคมที่สำคัญ 2 แหล่งใหญ่ คือ ครอบครัวและตลาด แนวคิดสวัสดิการสังคมแบบนี้จะปล่อยให้ประชาชนทั่วไป ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน หรือมีความต้องการทางสังคมต้องช่วยเหลือตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยประชาชนหันเข้าหาแหล่งทรัพยากรของตนด้วยการใช้เงินรายได้ หรือการใช้เงินออมที่มีอยู่ซื้อหาบริการสังคมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการและปัญหาของตน หากไม่สามารถซื้อหาบริการได้จะหันมาพึ่งพารอบครัว หรือญาติมิตร บุคคลที่ประสบปัญหาอย่างหนักเป็นพิเศษ หรือประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เท่านั้นที่หน่วยงานสวัสดิการสังคมของรัฐบาลจะยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือเป็นครั้งคราว แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมแบบชั่วคราว เป็นการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ ประชาชนในส่วนใหญ่ที่เหลือจากประชาชนทั่วไป ซึ่งมีอำนาจซื้อหาบริการในตลาดของระบบเศรษฐกิจเสรีทั้งนี้ด้วยความเชื่อว่าระบบเศรษฐกิจทำหน้าที่ของมันเอง โดยกลไกของตลาดเสรีจะปรับตัวเองอย่างอัตโนมัติ รัฐบาลไม่ควรเข้าแทรกแซงตลาดหรือเข้ามาในสัดส่วนที่น้อยที่สุด มองอีกด้านหนึ่งแนวคิดสวัสดิการสังคมแบบชั่วคราว เป็นการรอให้ปัญหาเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงให้บริการในลักษณะตามแก้ไขมากกว่าเป็นการป้องกันปัญหาหรือเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้แก่ประชาชน แนวคิดสวัสดิการสังคมแบบนี้จะทำให้เกิดการรับรู้ว่าคุณมีค้ำกันทางสังคมให้แก่ประชาชน แนวคิดสวัสดิการสังคมแบบนี้จะทำให้เกิดการสามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการเติบโตและ

รายได้ประชาชาติ นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าการพัฒนาส่งผลดีกับประชาชนทุกคนในสังคม เสมือนน้ำหยดรินลงสู่เบื้องล่าง เรียกว่า Trickle Down Effect ซึ่งในที่สุดชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทุกคนจะดีขึ้น ดังนั้นระหว่างที่เศรษฐกิจกำลังเติบโต สวัสดิการสังคมแบบชั่วคราว จึงมีคุณค่าเพียงการอุดหนุนผู้ร่ำรวยเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สวัสดิการสังคมแบบนี้ จึงเป็นการตามแก้ปัญหาในลักษณะของการสงเคราะห์ ช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้ามากกว่าการแก้ปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนอย่างจริงจัง ทำให้เกิดการตำหนิ ตีเตียนผู้ประสบปัญหาทางสังคม ว่าเป็นผู้คิดปกติ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นคนชั่วช้า เลวทราม เป็นขยะ หรือกากเดนของสังคม วิธีการที่ใช้แก้ปัญหาสังคมจึงอยู่ในรูปของการลงโทษเอาผิด เอาความ จองจำ กักกัน

จากความเชื่อตามแนวทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่า ผู้เกิดมาพิการหรือเป็นคนพิการ ภายหลัง เป็นผลมาจากบาปกรรมที่เคยทำไว้ หรือการถูกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลงโทษ เนื่องจากได้กระทำความผิดบางอย่าง คนพิการต้องชดใช้กรรม รับการลงโทษ จนกว่าจะสิ้นกรรม หรือได้รับการให้อภัยสภาพปัญหา และความทุกข์ยากที่คนพิการประสบอยู่เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับในเรื่องความบกพร่องของอวัยวะ หรือ ระบบการทำงานของอวัยวะ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลทั่วไปรู้สึกว่าคุณพิการ คือบุคคลไร้ความสามารถ เป็นคนอ่อนแอ รวมทั้งมีลักษณะเป็นคนใช้คนเจ็บป่วย แม้ในรายที่สิ้นสุดการบำบัดรักษาในทางการแพทย์แล้ว ผลแห่งความเชื่อทั้ง 2 ประการนี้ ทำให้คนจำนวนมากมองว่า ชีวิตของคนพิการเป็นชีวิตที่ไม่มีคุณค่า ทั้งต่อตัวคนพิการเอง และผู้อื่น คนพิการจึงถูกแยกออกจากกิจกรรมด้านการเสริมสร้างความพร้อม เพื่อการดูแลตนเอง รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ครอบครัวสามารถเลี้ยงดูคนพิการได้จะเลี้ยงแบบให้อยู่ไปวัน ๆ ส่วนครอบครัวที่ไม่พร้อมจะดูแลคนพิการ จะได้รับการเกื้อหนุนจากชุมชน องค์กรการกุศล และบรรดาองค์กรทางศาสนา

กิตติยา รัตนกร (2531 : 30) ได้อธิบายถึงการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการในระยะแรกตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้แก่ผู้ที่ยากกว่า โดยมุ่งแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้า ขณะเดียวกันเพื่อปลดเปลื้องความรู้สึกเวทนาสงสารที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้ให้ เมื่อพบเห็นคนพิการ โดยสิ่งที่ดีให้แก่คนพิการส่วนใหญ่อยู่ในรูปของเงินหรือเครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่เป็นรูปธรรม การสงเคราะห์จัดสวัสดิการในลักษณะนี้ ดำเนินการร่วมกับเพื่อนผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ด้วย เช่น เด็กกำพร้า คนยากจน คนชรา การเกิดรูปแบบของการสงเคราะห์ในยุคนั้น ไม่แตกต่างกัน ในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ เมื่อมี Elizabeth Poor Law สำหรับช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาเดือดร้อน ทำให้เป็นจุดเริ่มต้น

ของการให้ความสนใจกลุ่มบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือในประเทศต่าง ๆ เมื่อมีการปรับปรุงกฎหมายในระยะต่อมา ทำให้ลักษณะของการสงเคราะห์เริ่มให้เป็นเงิน ในรูปของเงินประกัน เบี้ยเลี้ยงเพื่อยังชีพ เป็นต้น ในสหรัฐอเมริกา จุดเริ่มต้นของการสงเคราะห์คนพิการเริ่มจากการตั้ง Alm Houses เพื่อให้ความช่วยเหลือ ผู้ยากไร้ คนป่วย คนพิการ และหลังจากได้รับเอกราช จากอังกฤษ รัฐให้ความสนใจและรับผิดชอบต่อการช่วยเหลือผู้มีปัญหาในกลุ่มต่าง ๆ จนทำให้เกิด สถานสงเคราะห์คนพิการหลายแห่งลักษณะสำคัญของการให้ความช่วยเหลือคนพิการ ด้วยวิธีการสงเคราะห์และจัดสวัสดิการที่ดำเนินการอยู่ในประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินการ โดยรัฐหรือเอกชน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่า ซึ่งวิธีและบรรยากาศในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับกิจกรรมทางการกุศล เช่น การทำบุญทำทาน ทำความดี หรือสร้างกุศล ตามความเชื่อของแต่ละศาสนา
2. เป้าหมายของการดำเนินงาน เน้นที่การบรรเทาปัญหาหรือความเดือดร้อน เฉพาะหน้าแก่คนพิการ และให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายเชิงคุณภาพ
3. การกำหนดว่าจะดำเนินการช่วยเหลืออย่างไร เป็นบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพิจารณาตัดสินใจของผู้ดำเนินการ
4. การกำหนดปริมาณหรือระดับความช่วยเหลือกำหนดจากสภาพปัญหาหรือความเดือดร้อนของคนพิการ แต่กำหนดจากความพร้อมของผู้ดำเนินการ
5. การดำเนินงานเป็นแบบทางเดียว ไม่ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินการกับผู้รับบริการ รวมทั้งไม่ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะผลที่เกิดกับคนคนพิการที่ได้รับบริการ ทำให้ไม่มีการปรับปรุงรูปแบบและรายละเอียดของการดำเนินงาน

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534/ พ.ร.บ. 2550/พ.ร.บ.

2551

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ พ.ศ. 2534"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป [รก.2534/205/18พ/25 พฤศจิกายน 2534]

มาตรา 3 บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วใน

พระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน
 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

"คนพิการ" หมายความว่า คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทาง ร่างกาย ทาง
 สติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน กฎกระทรวง

"การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" หมายความว่า การเสริมสร้าง สมรรถภาพหรือ
 การเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทาง
 การศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงาน หรือดำรงชีวิตใน
 สังคมทัดเทียมคนปกติ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ประกอบด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวง กลาโหม
 ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง สาธารณสุข ปลัด
 ทบวงมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ อธิบดี กรมการแพทย์ อธิบดีกรม

ประชาสงเคราะห์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิอีก ไม่เกินหกคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง
 เป็นกรรมการให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็น เลขานุการและ
 ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในกรมประชา สงเคราะห์ไม่เกินสองคนเป็น
 ผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากคนพิการ ซึ่งเป็น
 ผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการไม่น้อยกว่าสองคน

มาตรา 6 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนะนโยบายการดำเนินงานและแผนบริหารงานเกี่ยวกับ การสงเคราะห์
 การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการต่อรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา
 ให้ความเห็นชอบ และมอบหมายให้ส่วน ราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับ ไป
 ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ต่อไป

2. ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการ ปฏิบัติตาม
 พระราชบัญญัตินี้

3. สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ การพัฒนา และ
 การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแก่ส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยให้

ความช่วยเหลือทางวิชาการ เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควร

4. จัดทำโครงการเพื่อการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการ

5. อนุมัติโครงการหรือแผนงานที่จะใช้เงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ และวางระเบียบ เกี่ยวกับการบริหารและการใช้จ่ายเงินกองทุน ดังกล่าว

6. วางระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดต่าง ๆ ภายในขอบเขต การดำเนินงาน เกี่ยวกับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

7. ปฏิบัติงานอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตาม มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

1. ตาย

2. ลาออก

3. เป็นบุคคลล้มละลาย

4. เป็นคนไร้ความสามารถ

5. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้

กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 9 ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับ วาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้วนั้น หรือของ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งตนแทน แล้วแต่กรณี

มาตรา 10 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือก กรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่ง ให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่ง หรือหลายคณะเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย คณะอนุกรรมการแต่ละคณะให้มีคนพิการซึ่งได้จดทะเบียนไว้ตาม มาตรา 14 ไม่น้อยกว่าหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการ การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำความใน มาตรา 10 มาใช้ บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 12 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ใน การสงเคราะห์การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและ เอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในการดำเนินงานเกี่ยวกับการ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และในการให้คนพิการได้รับการสงเคราะห์ตาม มาตรา 15

2. รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการเพื่อประโยชน์ ในการป้องกัน ความพิการ การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

3. จัดทำแผนงานเกี่ยวกับการป้องกันความพิการ การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

4. ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมของคนพิการ

5. จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ซึ่งทำงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

6. ส่งเสริมอาชีพและจัดหางานให้แก่คนพิการซึ่งได้รับการฟื้นฟู สมรรถภาพ

แล้ว

7. เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่วิชาการและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมเกี่ยวกับคน

พิการ

8. รวบรวมผลการวิเคราะห์ วิจัย ดำเนินการ ติดตามและ ประเมินผลการ

ปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงานการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และ เอกชนที่เกี่ยวข้องแล้วรายงานผลให้คณะกรรมการ

ทราบ

9. ปฏิบัติการตามมติคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย

มาตรา 13 ให้สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตาม มาตรา 12 เป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการในกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดอื่น โดยมีหัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เป็นนายทะเบียนกลาง และให้ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดทุกจังหวัดเป็น สำนักงานทะเบียนสำหรับคนพิการในจังหวัดของตน โดยมีประชาสงเคราะห์ จังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด

มาตรา 14 ให้คนพิการซึ่งประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์ การพัฒนา และ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นขอจดทะเบียน ต่อนายทะเบียนกลาง ณ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการหรือ ต่อนายทะเบียนจังหวัด ณ ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ ในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนไร้ความสามารถ หรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้นไม่สามารถไป จดทะเบียนด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือบุคคลที่ดูแลคนพิการ แล้วแต่กรณีจะยื่นขอจดทะเบียนแทนก็ได้ แต่ต้องนำคนพิการหรือหลักฐานว่าเป็น คนพิการไปแสดง ต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด แล้วแต่กรณี ด้วย การจดทะเบียน การกำหนด สิทธิหรือการเปลี่ยนแปลงสิทธิและการขอ สละสิทธิโดยคนพิการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 15 คนพิการที่ได้จดทะเบียนตาม มาตรา 14 ให้ได้รับการ สงเคราะห์ การ พัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังต่อไปนี้

1. บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่าย ในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือ ทางจิตใจ หรือ เสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
2. การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาคณะบังคับ หรือการศึกษา สายอาชีพ หรืออุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับ โดยการจัดเป็น สถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดา ก็ได้ โดยให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การ สนับสนุนตามความเหมาะสม
3. คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการ ฝึกอาชีพที่ เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถ ประกอบอาชีพได้
4. การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ
5. บริการจากรัฐในการเป็นคดีความและในการติดต่อกับทางราชการ

มาตรา 16 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า กองทุนฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานและสงเคราะห์ ช่วยเหลือคนพิการและสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทางกายภาพ ทางการศึกษา ทางสังคมและการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์ เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินอื่น ดังต่อไปนี้

1. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
2. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคจากประชาชน จากนิติบุคคลหรือ จากองค์กร

ทั้งในประเทศและต่างประเทศหรือที่ได้มาจากการจัดกิจกรรม

3. ดอกผลของเงินกองทุนและการขายหรือหาประโยชน์จากทรัพย์สิน ที่ได้รับ

บริจาค

4. รายได้อื่น ๆ

เงินและทรัพย์สินอื่นตามวรรคสอง ให้ส่งเข้ากองทุน โดยไม่ต้องส่งคลัง เป็นเงิน

รายได้แผ่นดิน

การจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปตาม ระเบียบที่

คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา 17 เพื่อเป็นการคุ้มครองและสงเคราะห์คนพิการ ให้รัฐมนตรี มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนด

1. ลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ
2. ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการ เข้าทำงาน

ตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น ในกรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการประสงค์จะไม่รับคนพิการ เข้าทำงานตามสัดส่วนที่กำหนดจะขอส่งเงินเข้ากองทุนตาม มาตรา 16 ตามอัตรา ที่กำหนดในกฎกระทรวงแทนการรับคนพิการเข้าทำงานก็ได้

มาตรา 18 เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะ อื่น ๆ ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการตาม มาตรา 17 (1) มีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายเป็นสองเท่าของเงินที่เสียไปเพื่อการนั้นออกจากเงินได้สุทธิ หรือกำไรสุทธิของปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น แล้วแต่กรณี ตามประมวลรัษฎากร นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชน

ซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานตาม มาตรา 17 (2) มีสิทธินำเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการมาหักเป็น
ค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่จ่ายจริง

มาตรา 19 ในระหว่างที่ยังมิได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟู สมรรถภาพคน
พิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ตามความใน มาตรา 12 ให้กรมประชาสงเคราะห์มีอำนาจ
หน้าที่ตาม มาตรา 12 และ มาตรา 13

มาตรา 20 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้
และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับ
ราชการของกระทรวงนั้น กฎกระทรวงเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้
*หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่คนพิการ เป็น
ทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็น อุปสรรคในการ
ดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพและในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสังคม และโดยที่สมควร
สนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ สามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพและ
มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมเท่าเทียม กับคนปกติทั่วไป ในการนี้ สมควรให้คนพิการได้รับ
การคุ้มครองการสงเคราะห์ การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ ทาง
การศึกษา ทางสังคมและการฝึกอาชีพตลอดจนแก้ไขปัญหาและขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทาง
เศรษฐกิจและสังคมให้แก่คนพิการ รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูล และฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ออกกฎกระทรวงไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประเภทของคนพิการมีดังต่อไปนี้

1. คนพิการการมองเห็น
2. คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
3. คนพิการทางการเคลื่อนไหว
4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

ข้อ 2 คนพิการทางการมองเห็น ได้แก่

1. คนที่มีสายตาข้างที่ต่ำกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 ลงไปจนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง หรือ

2. คนที่มีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา

ข้อ 3 คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ได้แก่

1. คนที่ได้ยินเสียงที่ความถี่ 500 เฮิรตซ์ 1,000 เฮิรตซ์ 2,000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ ดีกว่าที่มีความดังเฉลี่ยดังต่อไปนี้

1.1 สำหรับเด็กอายุไม่เกิน 7 ปี เกิน 40 เดซิเบลขึ้นไป จนไม่ได้ยินเสียง

1.2 สำหรับคนทั่วไป เกิน 55 เดซิเบลขึ้นไป จนไม่ได้ยินเสียง หรือ

2. คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องในการเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด จนไม่สามารถสื่อความหมายกับคนอื่นได้

ข้อ 4 คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่

1. คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจน และไม่สามารถประกอบกิจกรรมหลักในชีวิตประจำวันได้ หรือ

2. คนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหว มือ แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจากแขน หรือขา อัมพาตหรืออ่อนแรง โรคข้อหรืออาการปวดเรื้อรัง รวมทั้งโรคเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่นๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจกรรมหลักในชีวิตประจำวันหรือการดำรงชีวิตในสังคมเชิงคนปกติได้

ข้อ 5 คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางจิตใจหรือสมองในส่วนของ การรับรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นในการดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น

ข้อ 6 คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางสติปัญญาหรือสมองจนไม่สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการศึกษาปกติได้

ข้อ 7 คนพิการที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องแต่ละประเภทจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้ ต่อเมื่อสิ้นสุดการรักษาพยาบาลตามปกติแล้วแต่ความผิดปกติหรือความบกพร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่

ข้อ 8 ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสังกัด โรงพยาบาลกระทรวง ทบวง กรม โรงพยาบาลของรัฐวิสาหกิจ และ โรงพยาบาลอื่นๆ ที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดเป็นผู้วินิจฉัยความพิการพร้อมทั้งออกเอกสารรับรองความพิการตามแบบท้ายกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2537

(นายอาทิตย์ อุไรรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

(คัดจากราชการกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 34 ก วันที่ 11 สิงหาคม 2537)

บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2537)

ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

หลักการ

กำหนดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยวิธีการทางการแพทย์ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้น ที่คนพิการจะได้รับตามมาตรา 15(1) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

เหตุผล

โดยมาตรา 15(1) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 บัญญัติให้คนพิการที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 14 ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและค่าอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจหรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงสมควรกำหนดบริการ ฟื้นฟูสมรรถภาพโดย วิธีการทางการแพทย์ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าอุปกรณ์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542)

ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

หลักการ

กำหนดลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ

เหตุผล

โดยที่มาตรา 17(1) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 บัญญัติให้ลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่

อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อเป็นการ
อำนวยความสะดวกแก่คนพิการสมควรดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว จึง
จำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการพ.ศ. 2534

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15(1) และตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการ
ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวง
ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้คนพิการที่จดทะเบียนตามมาตรา 14 ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดย
วิธีการทางการแพทย์ ดังต่อไปนี้

1 การตรวจวินิจฉัยการตรวจทางห้องปฏิบัติการและการตรวจพิเศษด้วยวิธี
อื่น ๆ

2. การให้คำแนะนำปรึกษา

3. การให้ยา

4. การศัลยกรรม

5. การพยาบาลเวชกรรมฟื้นฟู

6. กายภาพบำบัด

7. กิจกรรมบำบัด (อาชีพบำบัด)

8. พฤติกรรมบำบัด

9. จิตบำบัด

10. สังคมสงเคราะห์และสังคมบำบัด

11. การแก้ไขการพูด (อรรถบำบัด)

12. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและการสื่อความหมาย

13. การให้อุปกรณ์หรือเครื่องช่วยคนพิการ

ข้อ 2 ภายใต้อำนาจข้อ 5 คนพิการซึ่งรับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทาง
การแพทย์ จากสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข หรือสถานพยาบาลของกระทรวง
ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด
ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าอุปกรณ์ตามข้อ 1 ดังต่อไปนี้

1. ค่าบริการทางการแพทย์ตามข้อ 1

2. ค่าห้อง และค่าอาหารไม่เกินอัตราที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

ตลอดเวลาที่เข้ารับการรักษาพยาบาล

ข้อ 3 ในกรณีที่คนพิการซึ่งเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามข้อ 2 ต้องใช้อุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการ ให้สถานพยาบาลดังกล่าวจัดหาอุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการให้แก่คนพิการนั้น และในกรณีที่สถานพยาบาลไม่มีอุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการดังกล่าว ให้สถานพยาบาลนั้นขอเบิกจากศูนย์สิทธิรชเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อ 4 เมื่ออุปกรณ์เทียม อุปกรณ์เสริม หรือเครื่องช่วยคนพิการได้รับตามข้อ 3 บกพร่อง จำเป็นต้องซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนของอุปกรณ์ และสถานพยาบาลตามข้อ 2 สามารถดำเนินการให้ได้ ให้สถานพยาบาลดังกล่าวบริการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลงชิ้นส่วนของอุปกรณ์ให้โดยไม่คิดมูลค่า

ข้อ 5 ในกรณีที่คนพิการมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์หรือมีสิทธิได้รับสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจากหน่วยงานอื่นแล้ว ให้คนพิการใช้สิทธิในการรับการสงเคราะห์หรือสิทธิในสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลจากหน่วยงานนั้นๆ ก่อน

ให้ไว้ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม 2537

(นายอาทิตย์ อุไรรัตน์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 34ก วันที่ 11 สิงหาคม 2537)

ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยการจดทะเบียนคนพิการ

พ.ศ. 2537

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียน การกำหนดสิทธิ การเปลี่ยนแปลงสิทธิ และการขอสิทธิของคนพิการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6(6) และมาตรา 14 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 คณะกรรมการจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยการจดทะเบียนคนพิการ พ.ศ. 2537”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ในเขตกรุงเทพมหานครให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นนายทะเบียน ในส่วนภูมิภาคให้ประชาสงเคราะห์จังหวัด เป็นนายทะเบียน

ข้อ 4 ให้คนพิการขอจดทะเบียนได้ที่สำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์หรือสำนักงานทะเบียนคนพิการ ณ ที่ทำการประชาสงเคราะห์หรือจังหวัด ที่คนพิการนั้นมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่

ข้อ 5 การขอจดทะเบียนต้องมีหลักฐานดังต่อไปนี้

1. บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวข้าราชการ หรือบัตรประจำตัวคนต่างด้าว หรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ (ถ้ามี)

2. สำเนาทะเบียนบ้าน

3. ภาพถ่ายขนาดหนึ่งนิ้ว จำนวน สองรูป

4. เอกสารรับรองความพิการ โดยแพทย์ของโรงพยาบาลของทางราชการ และ

โรงพยาบาลอื่นที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

ข้อ 6 ในกรณีที่ผู้อื่นไปจดทะเบียนแทนคนพิการ หากไม่สามารถจำตัวคนพิการไปได้ตามมาตรา 14 วรรคสอง ให้นำหลักฐานดังต่อไปนี้ไปประกอบการจดทะเบียน

1. บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวข้าราชการ หรือบัตรประจำตัวคนต่างด้าว หรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้คนพิการและของผู้จดทะเบียนแทน

2. ใบมอบอำนาจจากคนพิการหรือหนังสือรับรองจากทางราชการ

3. สำเนาทะเบียนบ้านของคนพิการและของผู้จดทะเบียนแทน

4. ภาพถ่ายของคนพิการขนาดหนึ่งนิ้ว จำนวน สองรูป

5. คำสั่งศาลในกรณีศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือไร้ความสามารถ หรือการจัดตั้งผู้ปกครอง กรณีผู้เยาว์ไม่มีบิดา มารดา หรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง

6. เอกสารรับรองความพิการ โดยแพทย์ของโรงพยาบาลของทางราชการ และโรงพยาบาลอื่นที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

ข้อ 7 สิทธิของคนพิการที่จดทะเบียนแล้วได้รับสิทธิประโยชน์ในการสงเคราะห์
การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังนี้

การรักษาพยาบาล

1. การตรวจวินิจฉัย การตรวจทางห้องปฏิบัติการ และการตรวจพิเศษด้วยวิธี

อื่น

2. การให้ยา

3. การศัลยกรรม

4. การให้คำปรึกษา

5. การบำบัดรักษา

6. อื่น ๆ

การพัฒนา

1. การศึกษา

2. การฝึกอาชีพและแนะนำการประกอบอาชีพ

3. การสังคมสงเคราะห์

4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

5. อื่น ๆ

การฟื้นฟูสมรรถภาพ

1. การพยาบาลเวชกรรมฟื้นฟู

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและสื่อความหมาย

3. การให้อุปกรณ์หรือเครื่องช่วยคนพิการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ

4. การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการ

5. อื่น ๆ

สิทธิประโยชน์อื่น ๆ เช่น

1. ค่าทุนความในหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชน

2. ค่าจ้างล่ามภาษามือ

3. ค่าการจัดสัมมนาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการ

4. อื่น ๆ

ข้อ 8 เมื่อคนพิการได้รับสิทธิแล้ว อาจเปลี่ยนแปลงสิทธินอกจากที่ระบุไว้ในข้อ 7 ได้ หรือ
ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้เปลี่ยนแปลงสิทธิ

ข้อ 9 การสละสิทธิของคนพิการที่ได้รับสิทธิประโยชน์ตามข้อ ๗ หากประสงค์จะขอสละสิทธิให้คนพิการหรือผู้แทนยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัดที่คนพิการมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่

ข้อ 10 ให้คนพิการ หรือผู้แทน ทำคำร้องยื่นต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการไม่รับจดทะเบียนเป็นหนังสือจากนายทะเบียน
ประกาศ ณ วันที่ 14 กันยายน 2537

(นายไพฑูรย์ แก้วทอง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ประธานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 41 ง วันที่ 30 กันยายน 2537)

กฎกระทรวงฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟู

สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17(1) และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 อาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่เจ้าของจะมีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายเป็นสองเท่าของเงินที่เสียไปเพื่อจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการออกจากเงินได้สุทธิหรือกำไรสุทธิปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้นตามประมวลรัษฎากรตามมาตรา 18 ต้องมีลักษณะตามข้อ 2 ข้อ 3 หรือ ข้อ 4 โดยมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการและมีสัญลักษณ์สากลตามข้อ 6 และข้อ 7 ด้วย

ข้อ 2 ลักษณะอาคารที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ อาคารของสถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษาสำหรับคนพิการ โรงพยาบาล โรงแรม หอประชุม สถานศึกษา สถานีขนส่งมวลชน และอาคารในลักษณะอื่นใดตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด

ข้อ 3 ลักษณะสถานที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่

1. สวนสาธารณะ สวนสัตว์ หรือสถานที่ที่ให้บริการทำนองเดียวกัน

2. สถานที่อื่นใดที่ได้จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะหรือให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดซึ่งอาจมีคณาพิการรวมอยู่ด้วยได้ใช้บริการ

ข้อ 4 ลักษณะยานพาหนะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่

1. รถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์
2. รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารประเภทการขนส่งประจำทางและไม่ประจำทางตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก

3. รถไฟหรือรถไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
4. เรือโดยสารตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย
5. อากาศยานขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

ข้อ 5 ลักษณะบริการสาธารณะที่สาธารณะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ บริการสาธารณะอื่นนอกจากอาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะ ตามข้อ 2 ข้อ 3 หรือ ข้อ 4 ที่ได้จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะหรือให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดซึ่งอาจมีคณาพิการรวมอยู่ด้วยได้ใช้บริการ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ ตู้ไปรษณีย์

ข้อ 6 อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายควบคุมอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นจะได้กำหนดอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการไว้โดยเฉพาะและมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด

ข้อ 7 ให้เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ที่จัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ จัดให้มีสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีสัญลักษณ์ตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งขนาดและตำแหน่งที่แสดงของสัญลักษณ์ดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2542

(ลงชื่อ) พลตำรวจตรี วุฒิ สุโกศล

(วุฒิ สุโกศล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550-2554

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550

สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตรตรา
ไว้ ณ วันที่ 24 สิงหาคม พุทธศักราช 2550

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การจัดการศึกษา
สำหรับคนพิการ มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป จึง
จำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษา
เป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ดังนั้น เพื่อให้การบริการและการให้ความช่วยเหลือ
แก่คนพิการในด้านการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกระบบและทุกระดับการศึกษาจึงจำเป็นต้อง
ตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550

หมวด 1 สิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพ

หมวด 2 คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

หมวด 3 สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

หมวด 4 สมัชชาสุขภาพ

หมวด 5 ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่คนพิการเป็นทรัพยากร
ส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต ในการ
ประกอบอาชีพ และในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและโดยที่สมควรสนับสนุน
ส่งเสริมให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ สามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมของสังคมเท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป ในการนี้สมควรให้คนพิการได้รับการ
คุ้มครอง การสงเคราะห์ การพัฒนาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ ทาง
การศึกษากิจและสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนแก้ไขปัญหาและจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทาง
สมรรถภาพคนพิการ รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงสิ่งอำนวยความสะดวก พ.ศ. 2548 กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

1. กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นกองทุนที่รัฐบาลตั้งขึ้น เพื่อให้เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน การสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ และสนับสนุนสถาบันและหน่วยงานที่บริการด้านการสงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

2. กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีรายได้ดังนี้

2.1 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

2.2 เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคจากประชาชน นิติบุคคล หรือองค์กร

ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

2.3 ดอกผลจากเงินกองทุนหรือการขายทรัพย์สินที่ได้รับจากการบริจาค

2.4 รายได้อื่น ๆ

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างคนพิการ ครอบครัว และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อช่วยให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

กับคนพิการนั้นๆ ทั้งทางด้านกายภาพ จิตใจ สังคม และด้านอาชีพ

2. เพื่อให้คนพิการสามารถปรับตัวได้กับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง รวมถึงผลกระทบที่สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

3. เพื่อให้คนพิการสามารถค้นหาและมีส่วนร่วมในการวางแผน โปรแกรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำรงชีวิต บทบาทและหน้าที่

1. ศึกษาและสำรวจความต้องการและปัญหาของคนพิการและครอบครัว

2. วางแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวางแผนร่วมกันกับคนพิการ ครอบครัวและ/หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. จัดบริการให้คำปรึกษาทั้งแบบรายบุคคล / แบบกลุ่ม / ทางโทรศัพท์

4. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน และ / หรือองค์กรต่าง ๆ ที่ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้คนพิการและครอบครัวได้รับการตามโปรแกรมที่ได้วางไว้ทั้งภายในและภายนอก วิทยาลัยราชสุดา

5. ติดตามการส่งต่อ และติดตามผลที่ได้รับจากการบริการของหน่วยงาน / องค์กร

ต่าง ๆ

6. ส่งเสริมให้คนพิการและครอบครัวทราบและตระหนักในสิทธิของคนพิการ
 7. ส่งเสริมให้สังคมมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อคนพิการในแนวทางที่จะเอื้อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุข
 8. เป็นแหล่งศึกษาดูงานและฝึกงานสำหรับนักศึกษาและบุคลากรที่ทำงาน
- ทางการให้คำปรึกษาในงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ผู้รับบริการ

1. บุคคลที่มีความพิการ คนพิการทางการเห็น คนพิการทางการได้ยิน คนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือการเคลื่อนไหวน

2. ครอบครัวคนพิการ

3. หน่วยงาน / องค์กรต่าง ๆ ที่ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
สถานที่ให้บริการ งานบริการให้คำปรึกษาเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล โทรศัพท์ 0-2889-5315-9 ต่อ 121 เวลาทำการทุกวันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 09.00 - 16.00 น.

สรุปได้ว่าลักษณะของคนพิการนอกจากจะมีความบกพร่องทางด้านร่างกายแล้ว คนพิการน่าจะมีปัญหาทางด้านจิตใจอีกด้วย ดังนั้นการให้กำลังใจ การให้ความรัก ความเข้าใจ การให้คุณค่าแก่คนพิการตลอดจนทำให้คนพิการรู้สึกว่าเป็นคนมีประโยชน์ มีคุณค่า จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้คนพิการมีศักยภาพที่ดี และ ความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง และมีความมั่นใจที่จะต่อสู้ต่อไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ส่วนที่กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ส่วนที่ 2 ความเสมอภาค

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

ส่วนที่ 4 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

1. สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง
2. สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่อง การได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง
3. บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

4. ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

5. ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และ ความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

6. เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

7. ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการ ปลดปล่อยตัวชั่วคราว (ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ)

ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้อง จัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า

ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

ส่วนที่ 9 สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ

มาตรา 54 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

บุคคลวิกลจริตย่อมได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

1. คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัยส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือ ทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน รวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุข โดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

3. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความ

เป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ชุมชนองค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา
มาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

5. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปวิทยาการแขนงต่างๆ และ
เผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ

6. ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ plugged สำนึก และ
เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น

ส่วนที่ 7 การตราพระราชบัญญัติ

มาตรา 152 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัย
ว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภา
ผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณาโดยกรมการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้ โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2550 เป็นปีที่ 62 ในรัชกาล
ปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า
ฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม ของสภา
นิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับ มีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้น หรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์ การศาสนา การศึกษา สังคม อาชีพ หรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ

“การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต” หมายความว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจัดสวัสดิการการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ การสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่อ อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“องค์กรคนพิการแต่ละประเภท” หมายความว่า องค์กรสมาชิกระดับชาติตามประเภทความพิการที่ได้แจ้งชื่อไว้กับสำนักงานตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ

“ผู้ช่วยคนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ผู้แทนองค์การคนพิการแต่ละประเภทจำนวนเจ็ดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำนึงถึงจำนวนสมาชิกขององค์การคนพิการนั้น และผู้ทรงคุณวุฒิอีกหกคนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ ให้เลขาธิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 6 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เสนอนโยบาย แผนหลัก และโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวต้องคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ด้วย
2. ให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 20 (6) มาตรา 33 มาตรา 34 วรรคหนึ่ง และมาตรา 37 วรรคหนึ่ง
3. เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับนโยบายหรือกฎหมายอื่นใดของรัฐที่อาจมีผลกระทบต่อคนพิการ
4. กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความ

ช่วยเหลือทางวิชาการเงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการต่างๆ อย่างทั่วถึงและเป็น
ธรรม

5. วินิจฉัยและมีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการที่มีลักษณะ
เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ

6. พิจารณาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและ
เอกชนเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

7. กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุน การจัดหาผลประโยชน์ และ
การจัดการกองทุนโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณา
อนุมัติการจ่ายเงินเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำ
รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บ
รักษาเงินกองทุน และการตัดหนี้เป็นสูญโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และระเบียบ
อื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

8. จัดกิจกรรมหลักระดับชาติเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคน

พิการ

9. อนุมัติโครงการหรือแผนงานที่จะใช้เงินกองทุน ในส่วนที่เกินกว่าอำนาจ
หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน

10. กำหนดมาตรฐาน ให้การรับรองหรือเพิกถอนการรับรององค์กรด้านคน
พิการหรือองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

11” ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 7 กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี
นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้น
ใหม่ภายในหกสิบวันในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจาก
ตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่
เข้ารับหน้าที่กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรี
แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย

4. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

5. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้

กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

6. นายกรัฐมนตรีให้ออก

มาตรา 9 ในกรณีที่กรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ
ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ทั้งนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้
ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้
แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งได้
เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา 10 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่แทน ถ้ารองประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่
สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียง
หนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียง
หนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้มีการประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละสามครั้ง

มาตรา 11 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้เป็น
การทั่วถึงให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามประเภทความพิการ คณะอนุกรรมการ
ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัดและคณะอนุกรรมการ
อื่น เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

องค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการดำรงตำแหน่งและการ
พ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

คณะอนุกรรมการแต่ละคณะตามวรรคหนึ่ง ให้มีคนพิการซึ่งมีบัตรประจำตัว
คนพิการตามมาตรา 19 อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการ

ให้นำความในมาตรา 10 มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการตาม
วรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

มาตรา 12 ให้มีสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติขึ้นเป็นส่วนราชการในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรม ตามมาตรา 18 วรรคสี่แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 โดยมีเลขาธิการซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและบุคลากรของสำนักงานให้เลขาธิการ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งการแต่งตั้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

มาตรา 13 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ส่วนราชการหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในการดำเนินงาน การทำงานร่วมกันในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานด้านคนพิการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

2. สำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ สถานการณ์ของคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อประโยชน์ต่อการป้องกัน การรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และจัดทำแผนงานวิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ประเมินผลเสนอต่อคณะกรรมการ

3. จัดทำแผนงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

4. สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง การดำเนินงาน การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิคนพิการ ตลอดจนสนับสนุนและประสานงานให้หน่วยงานของรัฐจัดงบประมาณให้แก่องค์กรด้านคนพิการ เพื่อดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 14 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. มีหนังสือแจ้งให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือความเห็นในการปฏิบัติงาน ส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่น มาประกอบการพิจารณา

2. มีหนังสือแจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นมาประกอบการพิจารณา

มาตรา 15 การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการจะกระทำมิได้

การกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงการกระทำหรืองดเว้นการกระทำที่แม้จะมีได้มุ่งหมายให้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการโดยตรง แต่ผลของการกระทำนั้นทำให้คนพิการต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับเพราะเหตุแห่งความพิการด้วย

การเลือกปฏิบัติที่มีเหตุผลทางวิชาการ จารีตประเพณี หรือประโยชน์สาธารณะสนับสนุนให้กระทำได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี ไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ผู้กระทำการนั้นจะต้องจัดให้มีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาหรือรักษาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์แก่คนพิการตามความจำเป็นเท่าที่จะกระทำได้

มาตรา 16 คนพิการที่ได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากการกระทำในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการตามมาตรา 15 มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการให้มีคำสั่งเพิกถอนการกระทำหรือห้ามมิให้กระทำการนั้นได้ คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การร้องขอตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องในอันที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดต่อศาลที่มีเขตอำนาจ โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายอย่างอื่น อันมิใช่ตัวเงินให้แก่คนพิการที่ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมได้ และหากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการนั้นเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ศาลจะกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษให้แก่คนพิการไม่เกินสี่เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการในการร้องขอ และการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 17 ในการใช้สิทธิตามมาตรา 16 คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการอาจขอให้องค์กรด้านคนพิการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ร้องขอหรือฟ้องคดีแทนได้

การฟ้องคดีตามมาตรา 16 วรรคสอง ไม่ว่าคนพิการเป็นผู้ฟ้องเองหรือองค์กรด้านคนพิการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ฟ้องแทน ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม

มาตรา 18 ให้สำนักงานเป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการใน กรุงเทพมหานคร โดยมีเลขานุการ เป็นนายทะเบียนกลาง สำหรับจังหวัดอื่น ให้สำนักงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทำหน้าที่เป็นสำนักงานทะเบียนจังหวัดสำหรับคน พิการในจังหวัดของตนอีกหน้าที่หนึ่ง โดยมีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็น นายทะเบียนจังหวัด

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการได้รับสิทธิตามมาตรา 20 คนพิการอาจยื่นคำขอมี บัตรประจำตัวคนพิการต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด ณ สำนักงานทะเบียน กลาง สำนักงานทะเบียนจังหวัด หรือสถานที่อื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือน ไร้ความสามารถหรือคน ไร้ ความสามารถหรือในกรณีที่คนพิการมีสภาพความพิการถึงขั้น ไม่สามารถ ไปยื่นคำขอด้วย ตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาลหรือผู้ดูแลคนพิการ แล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอแทนก็ได้ แต่ต้องนำหลักฐานว่าเป็นคนพิการไปแสดงต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด แล้วแต่กรณีด้วย

การยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการและการออกบัตร การกำหนดสิทธิหรือ การเปลี่ยนแปลงสิทธิการขอสถานะสิทธิของคนพิการ และอายุบัตรประจำตัวคนพิการให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

มาตรา 20 คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้

1. การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่าย ในการรักษาพยาบาลค่าอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับ สภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมพฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือเสริมสร้าง สมรรถภาพให้ดีขึ้น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด
2. การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษา แห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะหรือในสถานศึกษาทั่วไป หรือการศึกษา ทางเลือก หรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุน ตามความเหมาะสม

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การให้บริการที่มีมาตรฐาน การคุ้มครอง แรงงาน มาตรการเพื่อการมีงานทำ ตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ และ

บริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

4. การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

5. การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนาและบริการอันเป็นสาธารณะ ผลลัพธ์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมายและการจัดหาหนทางความว่าต่างแก้ต่างคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

6. ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจนบริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

7. บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

8. สิทธิที่จะนำสัตว์นำทาง เครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใด ๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทาง และการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยได้รับการยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์ เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

9. การจัดสวัสดิการเบี่ยงความพิการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

10. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

ผู้ช่วยคนพิการ ให้มีสิทธิได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นค่าบริการ ค่าธรรมเนียมตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ มีสิทธิได้รับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย และการเลี้ยงดูจากหน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีสถานสงเคราะห์เอกชนจัดที่อยู่อาศัยและ

สวัสดิการให้แล้ว รัฐต้องจัดเงินอุดหนุนให้แก่สถานสงเคราะห์เอกชนนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

ผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับบริการให้คำปรึกษา แนะนำ ฝึกอบรมทักษะ การเลี้ยงดู การจัดการศึกษาการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่นใด เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

คนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษี ตามที่กฎหมายกำหนด

องค์กรเอกชนที่จัดให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ตามมาตรา นี้ มีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษีหรือยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 21 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบหรือประกาศ แล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 22 ให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่นั้น

มาตรา 23 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงาน เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” เพื่อเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการการศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยจัดสรรให้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

มาตรา 24 กองทุนประกอบด้วย

1. ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ เงินงบประมาณ และรายได้ในกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ที่โอนมาตามมาตรา 42
2. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ทั้งนี้ ให้รัฐบาลจัดสรรให้เพียงพอแก่การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
3. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของกองทุน
4. เงินรายได้จากการออกสลากหรือที่ได้มาจากการจัดกิจกรรม
5. เงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการส่งเข้ากองทุนตามมาตรา 34

6. ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
 7. รายได้จากการขาย การลงทุน หรือการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของ
 กองทุน
 8. เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน หรือที่กองทุน ได้รับตามกฎหมาย
 หรือนิติกรรม
 9. รายได้บางส่วนจากภาษีของสินค้าและบริการที่เป็นสาเหตุแห่งความพิการ
 ตามที่กฎหมายกำหนด
 10. รายได้อื่น

เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องส่งคลังเป็นเงินรายได้
 แผ่นดิน
 การบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเข้ากองทุน ให้ผู้บริจาคมำไปหักลดหย่อนหรือ
 ยกเว้นภาษีได้ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 25 ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย
 ปลัดกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทน
 กระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวง
 สาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการ
 แต่งตั้งจำนวนเก้าคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์การคนพิการอย่างน้อยเจ็ดคนเป็น
 อนุกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 26 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน การหาประโยชน์และ
 การจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของ
 กระทรวงการคลัง
2. พิจารณานุมัติการจ่ายเงิน อนุมัติโครงการ กำหนดวงเงินและรายการ
 ค่าใช้จ่าย เพื่อสนับสนุนแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคน
 พิการตามที่คณะกรรมการตามประเภทความพิการ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนา
 คุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดหรือคณะกรรมการอื่นเสนอ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่
 คณะกรรมการกำหนด
3. รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตาม
 ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 27 ให้สมาคมสหภาพคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยได้รับเงินสนับสนุนสำหรับค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการจากกองทุน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

มาตรา 28 การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการตัดหนี้เป็นสูญ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา 29 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบการเงินส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนในรอบปี แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการ

มาตรา 30 ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน จำนวนเจ็ดคนประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการเงิน การประเมินผล และการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินผลจำนวนสองคน และคนพิการซึ่งมีบัตรประจำตัวคนพิการ

ตามมาตรา 19 อย่างน้อยหนึ่งคน เป็นกรรมการ โดยมีรองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เป็นผู้แทนขององค์กรที่ได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนนี้

มาตรา 31 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน
2. รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผลได้

มาตรา 32 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 วรรคสามมาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนตามมาตรา 25 และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนตามมาตรา 30 โดยอนุโลม

มาตรา 33 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

มาตรา 34 นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา 33 ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 24 (5) ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่ง แต่มิได้ส่ง ส่งล่าช้าหรือส่งเงินไม่ครบถ้วน ให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของจำนวนเงินที่ยังไม่ได้ส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือเงินที่ส่งเข้ากองทุนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 35 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 34 หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นอาจให้สัมปทาน จัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วงงาน ฝึกงาน หรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการแทนก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

มาตรา 36 เลขอาศักรมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้อายัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งไม่ส่งเงินที่จะต้องส่งตามมาตรา 34

การมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้อต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนำเงินส่งเข้ากองทุนหรือส่งเงินที่ค้างจ่ายภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน นับแต่วันที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการได้รับหนังสือนั้น และนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่จ่ายภายในเวลาที่กำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการอายุทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด ทั้งนี้ ให้นำ

หลักเกณฑ์และวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม
มาตรา 37 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออก
กฎกระทรวง เพื่อกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการ
ในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะบริการขนส่ง หรือบริการสาธารณะอื่น ให้คนพิการสามารถ
เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณะ
อื่น ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับการ
ลดหย่อนภาษี หรือยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 38 นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่จ้างคนพิการเข้าทำงาน
มากกว่าร้อยละหกสิบของลูกจ้างในสถานประกอบการนั้น โดยมีระยะเวลาจ้างเกินกว่าหนึ่ง
ร้อยแปดสิบวันในปีภาษีใดมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ในปีภาษีนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย
กำหนด

มาตรา 39 ให้สำนักงานมีอำนาจประกาศโฆษณาข้อมูลการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ
ตามมาตรา 33 มาตรา 34 และมาตรา 35 ต่อสาธารณะอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในกรณีที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะพิจารณาให้สัมปทาน การส่งเสริมการ
ลงทุน การประกาศเกียรติคุณ สินเชื่อ รางวัล เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิทธิประโยชน์ใด
แก่นายจ้างหรือสถานประกอบการใด ให้นำข้อมูลที่ได้ประกาศตามวรรคหนึ่งมาประกอบการ
พิจารณาด้วย

มาตรา 40 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 14 ต้อง
ระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 41 ให้ถือว่าบัตรประจำตัวคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เป็นบัตรประจำตัวคนพิการตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติ
นี้

มาตรา 42 ให้โอนบรรดาทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ เงินงบประมาณ และรายได้ที่
ประกอบเป็นกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคน

พิการ พ.ศ. 2534 ไปเป็นของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตาม

พระราชบัญญัตินี้

ให้โอนงบประมาณและบุคลากรของสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ สังกัดสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาไปเป็นของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

มาตรา 43 ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับทำหน้าที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 44 ให้บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 45 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน สาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับการสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน สมควร

กำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการเพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นปีที่ 63 ในรัชกาล

ปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสารจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้องหรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแลหรือรับอุปการะคนพิการ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

“เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” หมายความว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หรือบริการที่ใช้สำหรับคนพิการ โดยเฉพาะ หรือที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่ม รักษา คงไว้ หรือพัฒนาความสามารถและศักยภาพที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมอื่นใดในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตอิสระ

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“การเรียนรู้ร่วม” หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษา ให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

“สถานศึกษาเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไป กลับ และรับบริการที่บ้าน

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

“ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัยาศัยแก่คนพิการ โดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และหลักสูตรระยะสั้น

“องค์การคนพิการแต่ละประเภท” หมายความว่า องค์การสมาชิกระดับชาติตามประเภทความพิการที่ได้แจ้งชื่อไว้กับสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบหรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้

1. ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
2. เลือกรับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น
3. ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

มาตรา 6 ให้ครูการศึกษาพิเศษในทุกสังกัดมีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด

ให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 7 ให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชน การกุศลที่จัดการการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ที่ ได้รับการรับรองมาตรฐาน ได้รับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการรับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ให้ เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดย ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศ กระทรวง

สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษา สำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียน ร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนา ศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการ อื่นใด

ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการ สอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

ให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาใน สัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ กำหนด

สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดย ไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย

ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการและ ประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือ บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

มาตรา 9 ให้รัฐจัดเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้และ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

มาตรา 10 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบหรือประกาศ แล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 2 การส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

มาตรา 11 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกอบด้วย

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นคนพิการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
3. กรรมการ โดยตำแหน่ง จำนวนสิบคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อธิบดีกรมสุขภาพจิต อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

4. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสิบสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงในด้านการบริหารการศึกษา ด้านการศึกษาสำหรับคนพิการด้านกฎหมาย ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านเทคโนโลยีสิ่งรวมกัน ทั้งนี้ อย่างน้อยเจ็ดคนต้องมาจากองค์กรคนพิการแต่ละประเภท

ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นเลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการในสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 12 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ แผนการจัดสรรทรัพยากรและแนวทางการพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทุกระบบและทุกระดับต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

2. เสนอความเห็นและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดหลักสูตรการกำหนดมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินและการทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคณาธิการ รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการที่ได้มาและจำนวนเงินค่าตอบแทนพิเศษของครุการศึกษาพิเศษ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ
3. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของหน่วยงานในทุกสังกัดที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ รวมทั้งอนุมัติโครงการหรือแผนงานที่จะใช้เงินกองทุนในส่วนที่เกินกว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุน
4. วางระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ การอุดหนุนทางการศึกษา การจัดสรรเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของสถานศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ
5. ส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการการศึกษาสำหรับคนพิการ รวมทั้งสนับสนุน โครงการเพื่อสิทธิทางการศึกษาของคนพิการ
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างบูรณาการรวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครุการศึกษาพิเศษ ครู และคณาจารย์ ให้มีองค์ความรู้ การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
7. วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา 23 (1)
8. วางระเบียบเกี่ยวกับการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการตามมาตรา 23 (2)
9. วางระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนตามมาตรา 23 (3)
10. วางระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน การคัตหน้าเป็นสูญ โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังตามมาตรา 24

11. วางระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน ให้การรับรอง หรือเพิกถอน การรับรองแก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชนการกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ

12. ปฏิบัติงานอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา 13 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจ ได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน ในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้น ใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงาน ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา 14 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจาก ตำแหน่ง เมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
6. รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือมีความ

ประพฤติเสื่อมเสีย

มาตรา 15 ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลืออยู่ไม่ถึงหกสิบวันจะไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

มาตรา 16 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมครั้งใดถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจ ปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธาน

กรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งหมด ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 17 คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายการประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา 16 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 18 ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่เกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการ รวมทั้งให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในสถานศึกษา รวมทั้งประเมินและรายงานผลต่อคณะกรรมการ
2. สนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดการเรียนร่วมแก่คนพิการในเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
3. วิจัย และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของคนพิการ
4. ผลิตรายการ และพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
5. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสรรเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก
6. ดำเนินการเกี่ยวกับงานธุรการของกองทุน
7. ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานทางการศึกษาสามารถผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
9. ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสนับสนุน กำกับ ดูแล ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นผู้บังคับบัญชาและ รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน

มาตรา 19 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่าง ทัวถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด

เพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้การสนับสนุนทรัพยากร องค์ความรู้ และบุคลากรที่มีความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้านแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 20 ให้สถานศึกษาเฉพาะความพิการของรัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาตาม

ภารกิจแก่คนพิการ โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล

หมวด 3 กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

มาตรา 21 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้น เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา สำหรับ “คนพิการ” ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้จ่ายในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง โดยกองทุน ประกอบด้วย

1. เงินและทรัพย์สินที่โอนมาจากเงินกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2546
2. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
3. เงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เงินรายได้ที่ได้จากการออกสลากหรือการจัดกิจกรรม
5. ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
6. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้
7. รายได้บางส่วนจากภาษีของสินค้าและบริการที่เป็นสาเหตุแห่งความพิการ

ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 22 ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย เลขานุการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นประธานกรรมการ รองเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้แทนองค์การคนพิการหนึ่งคนเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนสิบเอ็ดคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนองค์การคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยเจ็ดคน เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 23 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. บริหารกองทุน รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน การหาประโยชน์และ
การจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของ
กระทรวงการคลัง

2. พิจารณานุมัติการจ่ายเงิน เพื่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคน
พิการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

3. รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตาม
ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

4. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะ
กรรมการบริหารกองทุนมอบหมาย

มาตรา 24 การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินกองทุน และการตัดหนี้เป็น
สตงูให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา 25 ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบการเงินส่งผู้สอบบัญชี
ตรวจสอบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนในรอบปีแล้ว
ทำรายงานผลการสอบบัญชีของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการ

มาตรา 26 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 มาใช้ บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง และ การประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา 27 เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้ว ให้โอนบรรดาเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หนี้ของกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2546 ไปเป็นของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

ในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบว่าด้วยการบริหารกองทุนตามมาตรา 12 ให้นำ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2546 ใช้ ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีระเบียบว่าด้วยการบริหารกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้อง ไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 28 ในวาระเริ่มแรกที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการจัด การศึกษาสำหรับคนพิการ ให้คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาพิเศษตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ทำหน้าที่จนกว่าจะได้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกิน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 29 ให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านการอบรมวุฒิบัตรครูการศึกษา พิเศษตามหลักสูตรที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอนุมัติก่อนการ ประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นครูการศึกษาพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้ที่ผ่านการอบรมวุฒิบัตรครูการศึกษา พิเศษตามหลักสูตรที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอนุมัติ มีสิทธิได้รับ แต่งตั้งเป็นครูการศึกษาพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การจัดการศึกษาสำหรับ คนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดให้

คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ดังนั้น เพื่อให้การบริการและการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการในด้านการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกระบบและทุกระดับการศึกษาจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ประมวลทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

1. ทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Theory)

ทฤษฎีนี้อธิบายถึงความต้องการหรือปรารถนาภายในของบุคคล ซึ่งกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม หรือเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงกลไกความต้องการของพนักงาน ซึ่งได้แก่สาเหตุที่พนักงานมีความต้องการที่แตกต่างกันในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (McShane and Von Glinow, 2000 : 597)

แรงจูงใจ (Motivation) คือ สิ่งซึ่งควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ อันเกิดจากความต้องการ (Needs) พลังกดดัน (Drives) หรือ ความปรารถนา (Desires) ที่จะพยายามดิ้นรนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเกิดมาตามธรรมชาติหรือจากการเรียนรู้ก็ได้ แรงจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคลนั้น ๆ เอง ภายใน ได้แก่ ความรู้สึกต้องการ หรือขาดอะไรบางอย่าง จึงเป็นพลังชักจูง หรือกระตุ้นให้มนุษย์ประกอบกิจกรรมเพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดหรือต้องการนั้น ส่วนภายนอก ได้แก่ สิ่งใดก็ตามที่มาเร้าเร้า นำช่องทาง และมาเสริมสร้างความปรารถนาในการประกอบกิจกรรมในตัวมนุษย์ ซึ่งแรงจูงใจนี้อาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอก แต่เพียงอย่างเดียว หรือทั้งสองอย่างพร้อมกันได้ อาจกล่าวได้ว่าแรงจูงใจทำให้เกิดพฤติกรรมซึ่งเกิดจากความต้องการของมนุษย์ ซึ่งความต้องการเป็นสิ่งเร้าภายในที่สำคัญกับการเกิดพฤติกรรม นอกจากนี้ยังมีสิ่งเร้าอื่น ๆ เช่น การยอมรับของสังคม สภาพบรรยากาศที่เป็นมิตร การบังคับขู่เข็ญ การให้รางวัลหรือกำลังใจหรือการทำให้เกิดความพอใจ ล้วนเป็นเหตุจูงใจให้เกิดแรงจูงใจได้ ทฤษฎีแรงจูงใจแบ่งออกได้เป็นทฤษฎีใหญ่ ๆ คือ

1.1 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral View of Motivation)

ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ในอดีต (Past Experience) ว่ามีผลต่อแรงจูงใจของบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้นทุกพฤติกรรมของมนุษย์ถ้าวิเคราะห์ดูแล้วจะเห็นว่าได้รับอิทธิพลที่เป็นแรงจูงใจมาจากประสบการณ์ในอดีตเป็นส่วนมาก โดยประสบการณ์ใน

ด้านดีและกลายเป็นแรงจูงใจทางบวกที่ส่งผลเร็วให้มนุษย์มีความต้องการแสดงพฤติกรรมในทิศทางนั้นมากยิ่งขึ้น ทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของสิ่งเร้าภายนอก (Extrinsic Motivation)

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning View of Motivation)

ทฤษฎีนี้เห็นว่าแรงจูงใจเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเอกลักษณ์และการเลียนแบบ (Identification and Imitation) จากบุคคลที่ตนเองชื่นชม หรือคนที่มีชื่อเสียงในสังคมจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

1.3 ทฤษฎีพุทธินิยม (Cognitive View of Motivation)

ทฤษฎีนี้เห็นว่าแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับการรับรู้ (Perceive) สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว โดยอาศัยความสามารถทางปัญญาเป็นสิ่งสำคัญ มนุษย์จะได้รับแรงผลักดันจากหลาย ๆ ทางในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งในสภาพเช่นนี้ มนุษย์จะเกิดความไม่สมดุล (Disequilibrium) ขึ้น เมื่อเกิดสภาพเช่นนี้ มนุษย์จะเกิดจุดซึม (Assimilation) และการปรับ (Accommodation) ความแตกต่างของประสบการณ์ที่ได้รับใหม่ให้ เข้ากับประสบการณ์เดิมของตนซึ่งการจะทำให้ได้จะต้องอาศัยสติปัญญาเป็นพื้นฐานที่สำคัญทฤษฎีนี้เน้นเรื่องแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) นอกจากนั้นทฤษฎีนี้ยังให้ความสำคัญกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการวางแผน ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับระดับของความคาดหวัง (Level of Aspiration) โดยที่เขากล่าวไว้ว่าคนเรามีแนวโน้มที่จะตั้ง ความคาดหวังของตนเองให้สูงขึ้น เมื่อเขาทำงานหนึ่งสำเร็จ และตรงกันข้ามก็จะตั้งความคาดหวังของตนเองต่ำลง เมื่อเขาทำงานหนึ่งแล้วล้มเหลว

1.4 ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic View of Motivation)

แนวความคิดนี้เป็นของมาสโลว์ (Maslow) ที่ได้อธิบายถึงลำดับความต้องการของมนุษย์ โดยที่ความต้องการจะเป็น ตัวกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่ความต้องการนั้น ดังนั้นถ้าเข้าใจความต้องการของมนุษย์ก็สามารถ อธิบายถึงเรื่องแรงจูงใจของมนุษย์ได้เช่นเดียวกัน

1.5 ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow Hierarchy of Needs Theory)

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) เป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยามนุษยนิยม (Corey, 1977 : 73) เขาได้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของอเมริกันเป็นอันมาก ทฤษฎีของเขามีพื้นฐานอยู่บนความคิดที่ว่า การตอบสนองแรงจذبเป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุดซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ มาสโลว์มีหลักการที่

สำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจ โดยเน้นในเรื่องลำดับขั้นความต้องการเขามีความเชื่อว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้นแรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการพฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนอง ความพอใจ มาสโลว์ มองว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการอันในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยมีลำดับความต้องการพื้นฐานของ Maslow เรียกว่า Hierarchy of Needs มี 5 ลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ที่มีอำนาจมากที่สุดและสังเกตเห็นได้ชัดที่สุด จากความต้องการทั้งหมดเป็นความต้องการที่ช่วยการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม ออกซิเจน การพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการทางเพศ ความต้องการความอบอุ่น ตลอดจนความต้องการที่จะถูกกระตุ้น อวัยวะรับสัมผัส แรงขับของร่างกายเหล่านี้จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความอยู่รอดของร่างกายและของอินทรีย์ ความพึงพอใจที่ได้รับ ในขั้นนี้จะกระตุ้นให้เกิดความต้องการในขั้นที่สูงกว่าและถ้าบุคคลใดประสบความล้มเหลวที่จะสนองความต้องการพื้นฐานนี้ก็จะไม่ได้รับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้นอย่างไรก็ตาม ถ้าความต้องการอย่างหนึ่งยังไม่ได้รับความพึงพอใจ บุคคลก็จะอยู่ภายใต้ความต้องการนั้นตลอดไป ซึ่งทำให้ความต้องการอื่นๆ ไม่ปรากฏหรือกลายเป็นความต้องการระดับรองลงไป เช่น คนที่อดอยากหิวโหยเป็นเวลานานจะไม่สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ต่อโลกได้ บุคคลเช่นนี้จะหมกมุ่นอยู่กับการจัดหาบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้มีอาหารไว้รับประทาน Maslow อธิบายต่อไปว่าบุคคลเหล่านี้จะมีความรู้สึกเป็นสุขอย่างเต็มที่เมื่อมีอาหารเพียงพอสำหรับเขาและจะไม่ต้องต้องการสิ่งอื่นใดอีก ชีวิตของเขา กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของรับประทาน สิ่งอื่นๆ นอกจากนี้จะไม่มีค่าสำคัญไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพ ความรัก ความรู้สึกต่อชุมชน การได้รับการยอมรับ และปรัชญาชีวิต บุคคลเช่นนี้มีชีวิตอยู่เพื่อที่จะรับประทานเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ตัวอย่าง การขาดแคลนอาหารมีผลต่อพฤติกรรมได้มีการทดลองและการศึกษาชีวประวัติเพื่อแสดงว่า ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นเรื่องสำคัญที่จะเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ และได้พบผลว่าเกิดความเสียหายอย่างรุนแรงของพฤติกรรม ซึ่งมีสาเหตุจากการขาดอาหารหรือน้ำติดต่อกันเป็นเวลานาน ตัวอย่างคือ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ในค่าย Nazi ซึ่งเป็นที่กักขังเชลย เชลยเหล่านั้นจะละทิ้งมาตรฐานทางศีลธรรมและค่านิยมต่างๆ ที่เขาเคยยึดถือภายใต้สภาพการณ์ปกติ เช่น ขโมยอาหารของคนอื่น หรือใช้วิธีการต่างๆ ที่จะได้รับอาหารเพิ่มขึ้น อีกตัวอย่างหนึ่งในปี ค.ศ. 1970 เครื่องบินของสายการบิน Peruvian ตกลงที่ฝั่งอ่าวอเมริกาใต้ผู้ที่รอดตายรวมทั้งพระนิกาย Catholic อาศัยการมีชีวิตอยู่รอดโดยการกิน

ซากศพของผู้ที่ตายจากเครื่องบินตก จากปรากฏการณ์นี้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อมนุษย์เกิดความหวงขึ้น จะมีอิทธิพลเหนือระดับศีลธรรมจรรยา จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่ามนุษย์มีความต้องการทางด้านร่างกายเหนือความต้องการอื่นๆ และแรงผลักดันของความหวงนี้ได้เกิดขึ้นกับบุคคลก่อนความต้องการอื่น ๆ

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับความพึงพอใจแล้วบุคคลก็จะพัฒนาการไปสู่ขั้นใหม่ต่อไป ซึ่งขั้นนี้เรียกว่าความต้องการความปลอดภัยหรือความรู้สึกมั่นคง (Safety or Security) Maslow กล่าวว่าความต้องการความปลอดภัยนี้จะสังเกตได้ง่ายในทารกและในเด็กเล็กๆ เนื่องจากทารกและเด็กเล็กๆ ต้องการความช่วยเหลือและต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ตัวอย่าง ทารกจะรู้สึกกลัวเมื่อถูกทิ้งให้อยู่ตามลำพังหรือเมื่อเขาได้ยินเสียงดังๆ หรือเห็นแสงสว่างมาก ๆ แต่ประสบการณ์และการเรียนรู้จะทำให้ความรู้สึกกลัวหมดไป ดังคำพูดที่ว่า “ฉัน ไม่กลัวเสียงฟ้าร้องและฟ้าแลบอีกต่อไปแล้ว เพราะฉันรู้ธรรมชาติในการเกิดของมัน” พลังความต้องการความปลอดภัยจะเห็นได้ชัดเจนเช่นกันเมื่อเด็กเกิดความเจ็บป่วย ตัวอย่างเด็กที่ประสบอุบัติเหตุขาหักก็จะรู้สึกกลัวและอาจแสดงออกด้วยอาการผื่นร้ายและความต้องการที่จะได้รับความปกป้องคุ้มครองและการให้กำลังใจ Maslow กล่าวเพิ่มเติมว่าพ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกอย่างไม่กวัดจั้นและตามใจมากจนเกินไปจะไม่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าได้รับความพึงพอใจจากความต้องการความปลอดภัยการให้ออนหรือให้กินไม่เป็นเวลาไม่เพียง แต่ทำให้เด็กสับสนเท่านั้นแต่ยังทำให้เด็กรู้สึกไม่มั่นคงในสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเขา สัมพันธภาพของพ่อแม่ที่ไม่ดีต่อกัน เช่น ทะเลาะกันทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน พ่อแม่แยกกันอยู่ หย่า ตายจากไป สภาพการณ์เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของเด็ก ทำให้เด็กรู้ว่าสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไม่มั่นคง ไม่สามารถคาดการณ์ได้และนำไปสู่ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ความต้องการความปลอดภัยจะยังมีอิทธิพลต่อบุคคลแม้ว่าจะผ่านพ้นวัยเด็กไปแล้ว แม้ในบุคคลที่ทำงานในฐานะเป็นผู้คุ้มครอง เช่น ผู้รักษาเงิน นักบัญชี หรือทำงานเกี่ยวกับการพยาบาล และผู้ที่ทำหน้าที่ให้การรักษาพยาบาลเพื่อความปลอดภัยของผู้อื่น เช่น แพทย์พยาบาล แม้กระทั่งคนชรา บุคคลทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะไฝหาความปลอดภัยด้วยกันทั้งสิ้น ศาสนาและปรัชญาที่มนุษย์ยึดถือทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง เพราะทำให้บุคคล ได้จัดระบบของเรื่องอื่น ๆ จะเกี่ยวข้องกับการเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ สงคราม อาชญากรรม น้ำท่วม แผ่นดินไหว การจลาจล ความสับสนไม่เป็นระเบียบของสังคม และเหตุการณ์อื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกับสภาพเหล่านี้ Maslow ได้ให้ความคิดต่อไปว่าอาการโรคประสาทในผู้ใหญ่ โดยเฉพาะโรค

ประสาทชนิดย้ำคิด-ย้ำทำ (Obsessive-compulsive Neurotic) เป็นลักษณะเด่นชัดของการค้นหาความรู้สึกลบลดภัย ผู้ป่วยโรคประสาทจะแสดงพฤติกรรมว่าเขากำลังประสบเหตุการณ์ที่ร้ายกาจและกำลังมีอันตรายต่าง ๆ เขาจึงต้องการมีใครสักคนที่ปกป้องคุ้มครองเขาและเป็นบุคคลที่มีความเข้มแข็งซึ่งเขาสามารถจะพึ่งพาอาศัยได้

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Needs) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของเป็นความต้องการขั้นที่ 3 ความต้องการนี้จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลต้องการได้รับความรักและความเป็นเจ้าของ โดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวหรือกับผู้อื่น สมาชิกภายในกลุ่มจะเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับบุคคล กล่าวคือ บุคคลจะรู้สึกเจ็บปวดมากเมื่อถูกทอดทิ้ง ไม่มีใครยอมรับ หรือถูกตัดออกจากสังคม ไม่มีเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจำนวนเพื่อนๆ ญาติพี่น้อง สามีหรือภรรยาหรือลูกๆ ได้และจะแสวงหาอย่างมากที่จะได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน Maslow คัดค้านกลุ่ม Freud ที่ว่าความรักเป็นผลมาจากการทดเทิดสัญชาตญาณทางเพศ (Sublimation) สำหรับ Maslow ความรักไม่ใช่สัญลักษณ์ของเรื่องเพศ (Sex) เขาอธิบายว่า ความรักที่แท้จริงจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ดี ความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคน 2 คน จะรวมถึงความรู้สึกนับถือซึ่งกันและกัน การยกย่องและความไว้วางใจแก่กัน นอกจากนี้ Maslow ยังย้ำว่าความต้องการความรักของคนจะเป็นความรักที่เป็นไปในลักษณะทั้งการรู้จักให้ความรักต่อผู้อื่นและรู้จักที่จะรับความรักจากผู้อื่น การได้รับความรักและได้รับการยอมรับจากผู้อื่นเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า บุคคลที่ขาดความรักก็จะรู้สึกว่าชีวิตไร้ค่ามีความรู้สึกอ้างว้างและเคียดแค้น กล่าวโดยสรุป Maslow มีความเห็นว่าบุคคลต้องการความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการขาดสิ่งนี้มักจะเป็นสาเหตุให้เกิดความข้องคับใจและทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวไม่ได้ และความยินดีในพฤติกรรมหรือความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจในลักษณะต่างๆ สิ่งที่ควรสังเกตประการหนึ่ง ก็คือมีบุคคลจำนวนมากที่มีความลำบากใจที่จะเปิดเผยตัวเองเมื่อมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับเพศตรงข้ามเนื่องจากกลัวว่าจะถูกปฏิเสธความรู้สึกเช่นนี้ Maslow กล่าวว่าสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก การได้รับความรักหรือการขาดความรักในวัยเด็ก ย่อมมีผลกับการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะและการมีทัศนคติในเรื่องของความรัก Maslow เปรียบเทียบว่าความต้องการความรักก็เป็นเช่นเดียวกับรถยนต์ที่สร้างขึ้นมาโดยต้องการก๊าซหรือน้ำมันนั่นเอง (Maslow. 1970 : 170)

4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Self-esteem Needs) เมื่อความต้องการได้รับความรักและการให้ความรักแก่ผู้อื่นเป็นไปอย่างมีเหตุผลและทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจแล้ว พลังผลักดันในขั้นที่ 3 ก็จะลดลงและมีความต้องการในขั้นต่อไปมาแทนที่ กล่าวคือมนุษย์ต้องการที่จะได้รับความนับถือยกย่องออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นความต้องการนับถือตนเอง (Self-respect) ส่วนลักษณะที่ 2 เป็นความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from Others)

4.1 ความต้องการนับถือตนเอง (Self-respect) คือ ความต้องการมีอำนาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแข็งแรง มีความสามารถในตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และมีความเป็นอิสระ ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในงานภาระกิจต่างๆ และมีชีวิตที่เด่นดัง

4.2 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from Others) คือ ความต้องการมีเกียรติยศ การได้รับยกย่อง ได้รับการยอมรับ ได้รับการความสนใจ มีสถานภาพมีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขาน และเป็นที่ยอมรับชมยินดี มีความต้องการที่จะได้รับความยกย่องชมเชยในสิ่งที่เขากระทำซึ่งทำให้รู้สึกว่าคุณค่าความสามารถของเขาได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง ก็เป็นเช่นเดียวกับธรรมชาติของลำดับขั้นในเรื่องความต้องการด้านแรงจูงใจตามทัศนะของ Maslow ในเรื่องอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นภายในจิตนั้นคือบุคคลจะแสวงหาความต้องการได้รับการยกย่องก็เมื่อภายหลังจาก ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของได้รับการตอบสนองความพึงพอใจของเขาแล้ว และ Maslow กล่าวว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่บุคคลจะย้อนกลับจากระดับขั้นความต้องการในขั้นที่ 4 กลับไปสู่ระดับขั้นที่ 3 อีกถ้าความต้องการระดับขั้นที่ 3 ซึ่งบุคคลได้รับไว้แล้วนั้นถูกกระทบกระเทือนหรือสูญสลายไปทันทีทันใด ดังตัวอย่างที่ Maslow นำมาอ้างคือหญิงสาวคนหนึ่งซึ่งเธอคิดว่า การตอบสนองความต้องการความรักของเธอได้ดำเนินไปด้วยดี แล้วเธอจึงทุ่มเทและเอาใจใส่ในธุรกิจของเธอ และได้ประสบความสำเร็จเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียงและอย่างไม่คาดฝันสามปีได้ผลจากเธอไป ในเหตุการณ์เช่นนี้ปรากฏว่าเธอวางมือจากธุรกิจต่าง ๆ ในการที่จะส่งเสริมให้เธอได้รับความยกย่องนับถือ และหันมาใช้ความพยายามที่จะเรียกร้องสามปีให้กลับคืนมา ซึ่งการกระทำเช่นนี้ของเธอเป็นตัวอย่างของความต้องการความรักซึ่งครั้งหนึ่งเธอได้รับแล้ว และถ้าเธอได้รับความพึงพอใจในความรัก โดยสามปีหวนกลับคืนมาเธอก็จะกลับไปเกี่ยวข้องกับโลกธุรกิจอีกครั้งหนึ่ง ความพึงพอใจของความต้องการได้รับการยกย่องโดยทั่ว ๆ ไป เป็นความรู้สึกและทัศนคติของความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้สึกว่าคุณค่า การมีพลังกำลัง การมีความสามารถ และ

ความรู้สึกว่ามีชีวิตอยู่อย่างมีประโยชน์และเป็นบุคคลที่มีความจำเป็นต่อโลก ในทางตรงกันข้ามการขาดความรู้สึกต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นำไปสู่ความรู้สึกและทัศนคติของปมด้อยและความรู้สึกไม่พอใจเพียง เกิดความรู้สึกอ่อนแอและช่วยเหลือตนเองไม่ได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการรับรู้ตนเองในทางนิเสธ (Negative) ซึ่งอาจก่อให้เกิดความรู้สึกกลาดกัวและรู้สึกว่าตนเองไม่มีประโยชน์และสิ้นหวังในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของชีวิต และประเมินตนเองต่ำกว่าชีวิตความเป็นอยู่กับการได้รับการยกย่อง และยอมรับจากผู้อื่นอย่างจริงใจมากกว่าการมีชื่อเสียงจากสถานภาพหรือการได้รับการประจบประแจง การได้รับความนับถือยกย่องเป็นผลมาจากความเพียรพยายามของบุคคล และความต้องการนี้อาจเกิดอันตรายขึ้นได้ถ้าบุคคลนั้นต้องการคำชมเชยจากผู้อื่นมากกว่าการยอมรับความจริงและเป็นที่ยอมรับกันว่า การได้รับความนับถือยกย่อง มีพื้นฐานจากการกระทำของบุคคลมากกว่าการควบคุมจากภายนอก

5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization Needs) ถึงลำดับขั้นสุดท้าย ถ้าความต้องการลำดับขั้นก่อน ๆ ได้ทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างมีประสิทธิภาพ ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงก็จะเกิดขึ้น Maslow อธิบายความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ว่าเป็นความปรารถนาในทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งบุคคลสามารถจะได้รับความเหมาะสมบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในขั้นสูงสุดนี้จะใช้พลังอย่างเต็มที่ในสิ่งที่ท้าทายความสามารถและศักยภาพของเขาและมีความปรารถนาที่จะปรับปรุงตนเอง พลังแรงขับของเขาจะกระทำพฤติกรรมตรงกับความสามารถของตน กล่าวโดยสรุปการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะบรรลุถึงจุดสูงสุดของศักยภาพ เช่น “นักดนตรีก็ต้องใช้ความสามารถทางด้านดนตรี ศิลปินก็ต้องวาดรูป กวีจะต้องเขียน โคลงกลอน ถ้าบุคคลเหล่านี้ได้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ก็เชื่อได้ว่าเขาเหล่านั้นเป็นคนที่รู้จักตนเองอย่างแท้จริง” Maslow (1970 : 46) ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงจะดำเนินไปอย่างง่ายหรือเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยความเป็นจริงแล้ว Maslow เชื่อว่าคนเรามักจะกลัวตัวเองในสิ่งเหล่านี้ “ด้านที่ดีที่สุดของเรา ความสามารถพิเศษของเราสิ่งที่ดีงามที่สุดของเราพลังความคิดสร้างสรรค์ Maslow (1970 : 58) ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงมิได้มีแต่เฉพาะในศิลปินสร้างสรรค์เท่านั้น คนทั่วไป เช่น นักกีฬา นักเรียน หรือแม้แต่กรรมกรก็สามารถจะมีความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงได้ถ้าทุกคนสามารถทำในสิ่งที่ตนต้องการให้ดีที่สุด รูปแบบเฉพาะของการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงจะมีความแตกต่างอย่างกว้างขวางจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง กล่าวได้ว่าคือระดับความต้องการที่แสดงความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างยิ่งใหญ่ที่สุด

Maslow ได้ยกตัวอย่างของความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ในกรณีของ นักศึกษาชื่อ Mark ซึ่งเขาได้ศึกษาวิชาบุคลิกภาพเป็นระยะเวลายาวนานเพื่อเตรียมตัวเป็น นักจิตวิทยาคลินิก นักทฤษฎีคนอื่นๆ อาจจะอธิบายว่าทำไมเขาจึงเลือกอาชีพนี้ ตัวอย่าง เช่น Freud อาจกล่าวว่ามันสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับสิ่งที่เขาเก็บกด ความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศ ไว้ตั้งแต่วัยเด็ก ขณะที่ Adler อาจมองว่ามันเป็นความพยายามเพื่อชดเชยความรู้สึกด้อย บางอย่างในวัยเด็ก Skinner อาจมองว่าเป็นผลจากการถูกวางเงื่อนไขของชีวิตในอดีต ขณะที่ Bandura สัมพันธ์เรื่องนี้กับตัวแปรต่างๆ ทางการเรียนรู้ทางสังคม และ Kelly อาจพิจารณาว่า Mark กำลังจะพุ่งตรงไปเพื่อที่จะเป็นบุคคลที่เขาต้องการจะเป็นตัวอย่างที่แสดงถึง การมุ่งตรง ไปสู่เป้าหมายประสงค์ในอาชีพโดยความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงและถ้าจะพิจารณา กรณีของ Mark ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ถ้า Mark ได้ผ่านการเรียนวิชาจิตวิทยาจนครบหลักสูตรและได้ เขียนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกและในที่สุดก็ได้รับปริญญาเอกทางจิตวิทยาคลินิก สิ่ง ที่จะต้องวิเคราะห์ Mark ต่อไปก็คือ เมื่อเขาสำเร็จการศึกษาดังกล่าวแล้วถ้ามีบุคคลหนึ่งได้เสนอ งานให้เขาในตำแหน่งตำรวจสืบสวน ซึ่งงานในหน้าที่นี้จะได้รับค่าตอบแทนอย่างสูงและได้รับ ผลประโยชน์พิเศษหลาย ๆ อย่างตลอดจนรับประกันการว่างและความมั่นคงสำหรับชีวิต เมื่อ ประสบเหตุการณ์เช่นนี้ Mark จะทำอย่างไร ถ้าคำตอบของเขาคือ “ตกลง” เขาก็จะย้อนกลับมา สู่ความต้องการระดับที่ 2 คือความต้องการความปลอดภัย สำหรับการวิเคราะห์ความเข้าใจ ตนเองอย่างแท้จริง Maslow กล่าวว่า “อะไรที่มนุษย์สามารถจะเป็นได้เขาจะต้องเป็นในสิ่งนั้น” เรื่องของ Mark เป็นตัวอย่างง่าย ๆ ว่า ถ้าเขาตกลงเป็นตำรวจสืบสวน เขาก็จะไม่มีโอกาสที่จะ เข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ทำไมทุก ๆ คนจึงไม่สัมฤทธิ์ผลในการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Why Can't All People Achieve Self-actualization) ตามความคิดของ Maslow ส่วนมากมนุษย์ แม้จะไม่ใช้ทั้งหมดที่ต้องการแสวงหาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ภายในตน จากงานวิจัยของเขา ทำให้ Maslow สรุปว่าการรู้ถึงศักยภาพของตนนั้นมาจากพลังตามธรรมชาติและจากความ จำเป็นบังคับ ส่วนบุคคลที่มีพรสวรรค์มีจำนวนน้อยมากเพียง 1% ของประชากรที่ Maslow ประเมิน Maslow เชื่อว่าการนำศักยภาพของตนออกมาใช้เป็นสิ่งที่ยากมาก บุคคลมักไม่รู้ว่า ตนเองมีความสามารถและไม่ทราบว่าคุณภาพนั้นจะได้รับการส่งเสริมได้อย่างไร มนุษย์ส่วน ใหญ่ยังคงไม่มั่นใจในตัวเองหรือไม่มั่นใจในความสามารถของตนจึงทำให้หมดโอกาสเข้าใจ ตนเองอย่างแท้จริง และยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มาบดบังพัฒนาการทางด้านความต้องการ ของของบุคคลคั้งนี้อิทธิพลของวัฒนธรรม ตัวอย่างหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของสังคมมี ต่อการเข้าใจตนเอง คือแบบพิมพ์ของวัฒนธรรม (Cultural Stereotype) ซึ่งกำหนดว่าลักษณะ

เช่น ไรที่แสดงความเป็นชาย (Masculine) และลักษณะใดที่ไม่ใช่ความเป็นชาย เช่น จัดพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเมตตา กรุณา ความสุภาพและความอ่อนโยน สิ่งเหล่านี้วัฒนธรรมมีแนวโน้มที่จะพิจารณาว่า “ไม่ใช่ลักษณะของความเป็นชาย” (Unmasculine) หรือความเชื่อถือของวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ไม่มีคุณค่า เช่น ยึดถือว่าบทบาทของผู้หญิงขึ้นอยู่กับจิตวิทยาพัฒนาการ ของผู้หญิง เป็นต้น การพิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ดังกล่าวนี้เป็นเพียงการเข้าใจ “สภาพการณ์ที่ดี” มากกว่าเป็นเกณฑ์ของการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ประการสุดท้าย Maslow ได้สรุปว่าการไม่เข้าใจตนเองอย่างแท้จริงเกิดจากความพยายามที่ไม่ถูกต้องของการแสวงหาความมั่นคงปลอดภัย เช่น การที่บุคคลสร้างความรู้สึกให้ผู้อื่นเกิดความพึงพอใจตนโดยพยายามหลีกเลี่ยงหรือจัดข้อผิดพลาดต่างๆ ของตน บุคคลเช่นนี้จึงมีแนวโน้มที่จะพิทักษ์ความมั่นคงปลอดภัยของตน โดยแสดงพฤติกรรมในอดีตที่เคยประสบผลสำเร็จ แสวงหาความอบอุ่น และสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งลักษณะเช่นนี้ย่อมขัดขวางวิถีทางที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง

2. ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationships Theory)

ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ เป็นทฤษฎีที่มุ่งสำรวจบทบาทของกระบวนการกลุ่ม (Group Process) และกระบวนการทางสังคม (Social Process) ของบุคลากรในองค์กร ซึ่งมีนักผลงานที่ได้รับการยอมรับว่าดีเด่นมากที่สุด เป็นการวิจัยของ เมย์โย (Elton Mayo) โรเอธลิธเบอร์เกอร์ (Roethlisberger) และดิกสัน (Dickson) ทำการศึกษาวิจัยที่บริษัทเวสต์เธิร์นอิเล็กทริก (Western Electric) และภายใต้ชื่องานวิจัยว่า “การศึกษาแห่งฮอว์ธอร์น (Hawthorne Studies)” งานวิจัยนี้สนใจศึกษาปัญหาความเป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงานตามแนวคิดของการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ แต่สิ่งที่นักวิจัยกลุ่มนี้ค้นพบกลายเป็นเรื่องของ “การสร้างปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม Group Interactions” และ “การสร้างบรรยากาศในการทำงาน (Social Climate)” บุคคลทุกคนมักต้องมีกลุ่มมีพวก ตัวอย่างกลุ่ม หรือพวกของกลุ่มบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง ทีมงาน สมาคม ชมรม ผู้ทำงานในหน่วยงาน เดียวกัน หรือแม้กระทั่ง การทำงานในองค์กรธุรกิจก็จัดว่า เป็นกลุ่ม หรือพวกประเภทหนึ่ง ประกอบด้วยคนจำนวนมาก มาอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกันในบทบาทหน้าที่ต่างๆ กันไป ซึ่งแต่ละคน ก็มีเพื่อนฝูงร่วมงาน ทั้งที่อยู่ใน ระดับที่เหนือกว่า เท่ากัน และเพื่อนร่วมงานที่ต่ำกว่า ซึ่งไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใด บุคคลเหล่านี้ต้องทำงานเกี่ยวข้อง และติดต่อสัมพันธ์กัน ถ้าหากบรรยากาศของความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี มักส่งผลให้บุคคลนั้นเป็นสุข เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม

ความสุขส่วนใหญ่ ของชีวิตจึงมักขึ้นอยู่กับ มนุษยสัมพันธ์ ทั้งในแง่การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นเพื่อให้มีความสุข ในการอยู่ร่วมกับ บุคคลอื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น

มนุษยสัมพันธ์จัดเป็นทั้งศาสตร์ (Science) และศิลป์ (Art) เนื่องจากมีหลักการ และทฤษฎีที่เป็นข้อความรู้ และการนำหลักการ หรือทฤษฎีไปปฏิบัติให้ประสบ ความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยเทคนิควิธีการซึ่งถือเป็น ศิลปะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล จะสังเกตเห็น ได้อย่างหนึ่งว่า คนแต่ละคน มีความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น ไม่เท่ากัน บางคนเป็นที่พอใจของคนหมู่มาก มีเพื่อนมากหน้าหลายตา และมีคนที่อยากพูดคุยติดต่อ หรือทำงานร่วมกับเขามากมาย ในขณะที่บางคนไม่ค่อยมีใครอยาก จะเข้าใกล้ หรือทำงานร่วมด้วย นั่นเป็นเพราะเขาขาดศิลปะ ในการติดต่อกับบุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่รู้หลักการว่าควรทำอะไร หรือเป็นเพราะนำหลักการไปใช้ไม่ ถูกวิธี ดังนั้น การที่คนเราจะมียุทธศาสตร์ที่ดีกับบุคคลอื่น จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และหมั่นฝึกฝนเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ จนสามารถนำหลักการที่เป็นข้อความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

3. ทฤษฎีเผชิญความจริง

ทฤษฎีเผชิญความจริง เป็นการให้คำปรึกษาที่เน้นพฤติกรรมปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษา ผู้ริเริ่มคือ วิลเลียม กลาสเซอร์ (Glesser, 1992 : 97) โดยที่เขาเชื่อว่า มนุษย์มีธรรมชาติที่ดีและมีความสามารถที่จะรับผิดชอบตนเอง และมนุษย์มีความต้องการที่จะมีเอกลักษณ์ (Identity) ซึ่งเอกลักษณ์นั้นมี 2 ทิศทางคือ เอกลักษณ์ด้านความสำเร็จ (Success Identity) กับเอกลักษณ์ด้านความล้มเหลว (Failure Identity) มนุษย์จะรักตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองมีค่า และสามารถรักผู้อื่น ได้ก็ต่อเมื่อ เขารู้สึกว่าเขามีเอกลักษณ์ด้านความสำเร็จเท่านั้นผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ที่ต้องสนับสนุน ให้คนเหล่านี้รู้จักตนเอง มีความรับผิดชอบ พิจารณาสถานะตามสภาพที่เป็นจริง และรู้จักประเมินสิ่งถูกผิดองค์ประกอบเหล่านี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในคนที่มีเอกลักษณ์ด้านความล้มเหลวให้กลับมาเป็นผู้มีเอกลักษณ์ด้านความสำเร็จ เพื่อให้เขากลับมารักตนเองเห็นคุณค่าตนเอง

4. แนวคิดทฤษฎีปัญญานิยม

นักจิตวิทยาทฤษฎีปัญญานิยมเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมถูกตัดสิน โดยความคิดของบุคคล ไม่เกี่ยวข้องกับรางวัลหรือการลงโทษ ข้อสมมุติฐานหลักของนักจิตวิทยาทฤษฎีนี้คือบุคคล ไม่ได้ตอบสนองต่อเหตุการณ์ภายนอกเช่นความหิว แต่เกิดจากการแปลความหมายของเหตุการณ์เหล่านั้น เช่น ผู้ที่กำลังทำงานอย่างหมกมุ่นจะไม่รู้สึกหิวจนกระทั่งถึงเวลาอาหาร

แสดงว่าพฤติกรรมไม่ได้เกิดจากความหิวแต่เกิดจากการตระหนักว่าถึงเวลาอาหารแล้วจึงรู้สึกหิว นักจิตวิทยาทฤษฎีนี้มองว่าบุคคลมีความอยากหรืออยากเห็น ต้องการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ มาบรรเทาความกระหายใคร่รู้ของตน คนจะทำงานหนักก็เพราะมีความสุขกับการทำงาน นักจิตวิทยาทฤษฎีนี้จึงเน้นเรื่องแรงจูงใจภายใน แนวคิดของทฤษฎีปัญญานิยมเน้นว่า การแสดงพฤติกรรมของคนได้รับอิทธิพลมาจากการ รับรู้สิ่งต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งเลวิน (Lewin) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง "life space" เพื่อจะอธิบายว่าทำไมแต่ละคนจึงแสดงพฤติกรรมดังเช่นที่เป็นอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งคนแสดงพฤติกรรมนั้นมาจากความไม่สมดุลที่เกิดขึ้น คนเราจึงแสวงหาความรู้หรือแสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดสภาพที่สมดุล ซึ่งบรูเนอร์ได้เสนอเทคนิคที่จะใช้กระตุ้นให้เด็กแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ขาด เพื่อจะได้อยู่ในสภาพที่สมดุล วูลโฟลค (Woolfolk, 1995 : 334 -335)

แนวความคิดที่เกี่ยวกับแรงจูงใจภายในที่จะก่อให้เกิดสภาพที่สมดุลนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของเปียเจท์ (Piager) ที่ได้เสนอว่า เด็กเกิดมาพร้อมกับความปรารถนาที่จะรักษาสภาพสมดุล ดังนั้นเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ใหม่เข้ามาซึ่งต่างจากของเดิมเล็กน้อย เด็กจะถูกกระตุ้นจากแรงจูงใจภายในให้ปรับประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากับประสบการณ์เดิม (พรณี ช. เจนจิต. 2538 : 457) เรื่องนี้ พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2546 : 114) ได้สรุปการใช้แรงจูงใจตามแนวคิดทฤษฎีปัญญานิยมไว้ว่า นักจิตวิทยาปัญญานิยมมีความคิดเกี่ยวกับรางวัลต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมนักจิตวิทยาทฤษฎีนี้ อาทิ ทอลแมน มีแนวคิดว่ารางวัลไม่ได้ทำให้การเรียนรู้แข็งแกร่งขึ้น ผลการวิจัยชี้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้แม้ไม่มีรางวัล แต่ปริมาณและขนาดของรางวัลจะเกี่ยวข้องต่อความคาดหวังของอินทรีย์ต่อเป้าหมาย พฤติกรรมเป็นสิ่งที่อินทรีย์กระทำขึ้นอย่างมีเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ ขณะที่ทฤษฎีแรงขับเน้นถึงความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองในอดีตเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมปัจจุบัน ทฤษฎีความคาดหวังเน้นถึงการเชื่อมโยงความคาดหวังของการตอบสนองกับผลตามที่ได้รับ (Anticipation of Response – Outcome connection) ทั้งนี้บิชเชอร์ และ สโนว์แมน (Biehler & Snowman, 1993 : 515) ได้เสนอว่าการใช้แรงจูงใจตามแนวคิดทฤษฎีปัญญานิยมได้ใช้ในการอธิบายคำถามเกี่ยวกับการใช้แรงจูงใจดังต่อไปนี้

ทำไมจึงไม่จำเป็นต้องให้รางวัล

ทำไมนักเรียนจึงให้ความร่วมมือในการเรียนทั้งที่ไม่มีส่วนกับคะแนน

ทำไมนักเรียนจึงยังคงหาคำตอบของปัญหาแม้ว่าในระยะแรกๆจะไม่ได้รับการ

เสริมแรงจากครูเลย

ทำไมนักเรียนจึงตอบสนองในทางบวกต่อบางบทเรียนแต่บางบทเรียนกลับไม่สนใจ

ทำไมการแก้ปัญหาบางอย่างจึงกระตุ้นให้นักเรียนอยากแก้ปัญหาอย่างอื่น ๆ
ต่อไป (ถ้าครูเข้าใจแนวคิดสำคัญของทฤษฎีปัญญานิยมที่กล่าวว่า “ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนเป็นรางวัลในตัวมันเอง” ก็จะสามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้)

5. ทฤษฎีแรงงูใจของกลุ่มการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีนี้เป็นการรวมทฤษฎีพฤติกรรมนิยมและปัญญานิยมเข้าด้วยกัน คำนี้ถึงถึงถึงผลของพฤติกรรมและความเชื่อส่วนบุคคล กลุ่มการเรียนรู้ทางสังคมอธิบายแรงงูใจในแง่ผลของความคาดหวัง X คุณค่าของเป้าหมาย นั่นคือแรงงูใจเป็นผลของ 2 ตัวแปร ความคาดหวังที่จะไปสู่เป้าหมายและคุณค่าของเป้าหมาย พูด่างๆ คือ “ถ้าฉันพยายามฉันจะทำสำเร็จ” และ “ผลของความสำเร็งนั้นมีค่าพอสำหรับฉันหรือไม่” ถ้าตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งเป็นศูนย์ ผลคูณก็จะเป็นศูนย์ คือไม่เกิดแรงงูใจ เช่น ถ้าเชื่อว่าสามารถเล่นกีฬาได้ (High Expectation) และการเล่นกีฬามีคุณค่าสำหรับชีวิต (High Value) ก็เกิดแรงงูใจ แต่ถ้าตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งเป็นศูนย์ เช่น คิดว่าเล่นกีฬาไม่ได้เรื่อง หรือการเล่นกีฬาไม่มีความสำคัญอะไร ก็จะไม่เกิดแรงงูใจ ทฤษฎีการรู้คิดของแบนดูรา (Bandura's Social Cognitive Theory) เป็นตัวอย่างของทฤษฎีความคาดหวังและคุณค่าของเป้าหมาย แบนดูราเสนอความคิดว่าแรงงูใจเกิดจากองค์ประกอบหลายอย่าง องค์ประกอบหนึ่งคือความคิดและความคาดหวังที่จะได้รับการกระทำ เช่น “ฉันจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว และฉันจะได้รับความนิยมชมชอบหรือถูกหัวเราะเยาะ” บุคคลจะคาดหวังเหตุการณ์ในอนาคตโดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์ในอดีตและจากการสังเกตพฤติกรรม ผู้อื่น ความคาดหวัง จะมีความสัมพันธ์กับความเชื่อในความสามารถแห่งตน (Self-efficacy) คือถ้าคนเรามีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ เราย่อมมีความคาดหวังความสำเร็จสูง แต่ถ้าเชื่อว่าตนไร้ความสามารถ การคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จจะต่ำลง นอกจากความคาดหวังแล้วองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งของแรงงูใจคือการตั้งเป้าหมาย เป้าหมายที่เราตั้งจะเป็นการประเมินการกระทำ ซึ่งจะทำให้เรามีความเพียรพยายามที่จะทำให้สำเร็จ เมื่อบรรลุเป้าหมายเราย่อมเกิดความพึงพอใจ เราจะตั้งมาตรฐานให้สูงขึ้นและตั้งเป้าหมายใหม่ และพยายามทำให้ดียิ่งขึ้นไปอีก การตั้งเป้าหมายให้สูงหรือต่ำนี้จะเกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในความสามารถแห่งตน เช่นเดียวกัน ผู้ที่รู้สึกว่าคุณมีความสามารถแห่งตนสูงจะตั้งเป้าหมายไว้สูง และพยายามไปให้ถึงจุดหมายด้วยความมุ่งมั่นมากกว่าผู้ที่รู้สึกว่าคุณมีความสามารถแห่งตนต่ำ วูล์ฟอล์ก (Woolfolk, 1995 : 335)

เรื่องนี้ พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2546 : 114) ได้สรุปการใช้แรงจูงใจตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมไว้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นการประมวลแนวคิดทาง พฤติกรรมนิยมและปัญญานิยมเข้าด้วยกัน ขณะที่ นักจิตวิทยาพฤติกรรมให้ความสำคัญกับ ผลลัพธ์ที่ตามมาจากการกระทำ นักจิตวิทยาปัญญานิยมกลับสนใจความเชื่อของบุคคล ความ คาดหวังต่อเป้าหมายและคุณค่าของเป้าหมาย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมร่วมสมัยของเบนดูว์รา เสนอแหล่งที่มาของแรงจูงใจว่าประกอบด้วยความคาดหวังของผลลัพธ์ที่ตามมาจากการกระทำ การจินตนาการถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากประสบการณ์ตรงของตนเองและประสบการณ์ ของผู้อื่นจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกในสมรรถภาพของตนเอง ตามแนวคิดของเบนดูว์รา ความ เชื่อในความสามารถของตนเองเป็นแรงจูงใจที่มีอำนาจสูง ผู้ที่เชื่อในความสามารถของตนเองมี แนวโน้มจะตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและจะทำงานหนัก ใช้ความพรากเพียรพยายามมุ่งมั่นไปใช้ถึง เป้าหมายแม้จะพบอุปสรรคก็ไม่หวั่น ทั้งนี้ บีชเชอร์ และสโนว์แมน (Biehler&Snowman, 1993 : 512) ได้เสนอว่าการใช้แรงจูงใจ ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้ใช้การอธิบาย คำถามเกี่ยวกับการใช้แรงจูงใจดังต่อไปนี้

ทำไมนักเรียนจึงยังคนทำงานต่อไปเรื่อย ๆ ทั้งที่เป้าหมายอยู่ไกลแสนไกล

ทำไมนักเรียนบางคนจึงอยากเป็นอย่างคนที่มีชื่อเสียงในโรงเรียน (ถ้าครูเข้าใจเรื่องความเชื่อในความสามารถของตนและเชื่อในเรื่องพฤติกรรมของคนเกิดจาก การสังเกตและเลียนแบบ ก็สามารถตอบคำถามเหล่านี้ได้)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่านักจิตวิทยาทฤษฎีต่าง ๆ อธิบายแนวคิดพื้นฐานของ แรงจูงใจแตกต่างกันซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

นักจิตวิทยาทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เชื่อว่า แรงจูงใจเกิดจากการเสริมแรงปฐมภูมิ การเสริมแรงทุติยภูมิและการลงโทษ นักจิตวิทยาทฤษฎีมนุษยนิยมเน้นบทบาทของความ ต้องการว่า เป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรม ส่วนนักจิตวิทยาทฤษฎีปัญญานิยมกล่าวว่า แรงจูงใจ ของบุคคลเกิดจากความเชื่อความคาดหวัง ความสำเร็จและความล้มเหลว และนักจิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมให้ความสำคัญกับคุณค่าของเป้าหมาย และความคาดหวังที่จะบรรลุ เป้าหมาย ความเชื่อในความสามารถแห่งตนว่าเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในการแสดง พฤติกรรม

6. ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

เป็นความจริงที่ว่าคนเราเกิดมาแล้วไม่ได้อยู่คนเดียวในสังคม มีความต้องการติดต่อพบปะกับบุคคลอื่นเสมอบางคนอาจจะใกล้ชิดกันมาก บางคนอาจจะใกล้ชิดกันน้อยการติดต่อกันทำให้รู้จักกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์กับคนอื่นหลายคน จนกลายเป็นเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ขึ้น เครือข่ายทางสังคม เป็นเครือข่ายโยงใยที่แสดงให้เห็นว่าคนนั้นมีการติดต่อสัมพันธ์กับใครบ้าง เช่นกับคนในครอบครัวและญาติ เป็นต้น จากคนใกล้ชิดตัวขยายวงกว้างออกไปถึงเพื่อนบ้าน เพื่อนที่เรียนหนังสือด้วยกัน เพื่อนร่วมงาน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและสมาชิกชมรม หรือสมาคมต่าง ๆ เป็นต้น การได้ติดต่อกัน และการได้สื่อสารกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยทำให้มีโอกาสเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือกันบางครั้งบุคคลหนึ่งอาจจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น แต่บางครั้งอาจจะเป็นผู้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นด้วย การสนับสนุนเกื้อกูลกันทำให้เกิดแรงสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

แนวคิดเรื่องแรงสนับสนุนทางสังคม มีพื้นฐานมาจากการศึกษาทางด้านสังคมและจิตวิทยาซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีการศึกษาถึงผลกระทบของแรงสนับสนุนทางด้านสังคมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งต่อพฤติกรรมสุขภาพด้วย ซึ่งถ้าแรงสนับสนุนทางสังคมช่วยให้มีคนที่มีการปฏิบัติตัวทางด้านสุขภาพ ก็จะทำให้ สุขภาพของบุคคลนั้นหรือกลุ่มนั้นดีไปด้วย

1. ความหมายของแรงสนับสนุนทางสังคม

คำว่า แรงสนับสนุนทางสังคม มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

Cobb (1976 : 300-314) ให้ความหมายของแรงสนับสนุนทางสังคมไว้ค่อนข้างกว้าง โดยกล่าวว่า เป็นการที่บุคคลได้รับข้อมูลที่ทำให้ตัวเขาเชื่อว่ามีบุคคลให้ความรัก ความเอาใจใส่เห็นคุณค่า ยกย่อง รวมทั้งความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

Kahn (1979 : 85) กล่าวว่า เป็นปฏิสัมพันธ์อย่างมีจุดหมายระหว่างบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีผลทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีการยอมรับนับถือ และมีการช่วยเหลือด้านวัตถุซึ่งกันและกัน ยอมรับในพฤติกรรมซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจเกิดขึ้นทั้งหมดหรือเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง

Norbeck (1982 : 22-29) กล่าวว่า แรงสนับสนุนทางสังคมช่วยให้บุคคลมีความเครียด ลดลงจากการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เรียนรู้วิธีการเผชิญกับปัญหาที่มีประสิทธิภาพทำให้บุคคลมีการรับรู้ความความรุนแรงของสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความเครียดลดลง

สามารถป้องกันการเกิดโรคและคงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดี แรงสนับสนุนทางสังคมจึงมีความจำเป็นต่อสุขภาพของบุคคล

Thoits (1982 : 145-159) ให้ความหมายว่า เป็นการที่บุคคลในเครือข่ายของสังคม ได้รับการช่วยเหลือด้านอารมณ์ สังคม สิ่งของ ซึ่งเกิดจากมีการติดต่อกับบุคคลอื่น โดยการช่วยเหลือนี้จะทำให้บุคคลสามารถเผชิญกับความเครียด และการตอบสนองต่อความเครียดได้รวดเร็วขึ้น

สรุปแล้วแรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือจากการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในสังคม การช่วยเหลือมีอยู่หลายประเภท เช่น ข้อมูล ข่าวสาร เงิน และแรงงาน เป็นต้น แรงสนับสนุนทางสังคมประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ให้ เช่น บิดา มารดา และครู กับฝ่ายผู้รับ เช่น บุตรหรือนักเรียน ได้รับ คำแนะนำตักเตือนจากบุคคลดังกล่าว เป็นต้น

2. แหล่งแรงสนับสนุนทางสังคม

Kaplan และคณะ (Kaplan and Others, 1977 : 50-51) ได้กล่าวไว้ว่าแรงสนับสนุนทางสังคมนั้น ต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่มีอยู่ของแหล่งที่ให้การสนับสนุน คือ ได้จากคนที่มีความสำคัญต่อคนคนนั้น และคนที่มีความสำคัญ ดังกล่าวเป็นคนที่อยู่ในเครือข่าย (Social Network) ของแต่ละคน (Norbeck, 1982 : 23) และ

จากการศึกษาของ Kaplan และคณะพบว่าคนที่ขาดการติดต่อกับคนในสังคม จะทำให้เกิดโรคสังคมแตกแยก (Social Breakdown Syndrome) คือ เป็นอาการที่ไม่เป็นตัวของตัวเองตัดสินใจไม่ได้ขาดความเชื่อมั่นในตัวเองและไม่สามารถดูแลตัวเองได้และในทางตรงกันข้าม คนเราอยู่ในสังคมเมื่อประสบปัญหาหมักจะได้รับความช่วยเหลือ และการสนับสนุนจากบุคคลในเครือข่ายของบุคคลนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ความคาดหวังของแต่ละคนเป็นจริง แรงสนับสนุนทางสังคมจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเมื่อเกิดการเจ็บป่วยหรือปัญหา

House (Cohen and Syme, 1985 : 94-103) ได้จำแนกบุคคลที่เป็นแหล่งแรงสนับสนุนทางสังคมไว้ 2 กลุ่ม ตามลักษณะความสัมพันธ์ คือ

1. กลุ่มที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง บุคคลที่ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลอื่น โดยมีความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ ไม่เกี่ยวข้องกับบทบาทการทำงานหรือวิชาชีพ ได้แก่ คู่สมรส เครือญาติ หรือเพื่อนฝูง

2. กลุ่มที่มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ หมายถึง บุคคลที่ให้การช่วยเหลือบุคคลอื่นโดยเกี่ยวข้องกับบทบาทการทำงาน หรือวิชาชีพ ซึ่งจะมีลักษณะการช่วยเหลือที่เฉพาะเจาะจงประเภทหนึ่งเป็นส่วนมาก เช่น แพทย์พยาบาล/ทีมสุขภาพ เป็นต้น

Pender (รุ่งโรจน์ พุ่มริ้ว. 2546 : 30-37 ; อ้างอิงมาจาก Pender. 1996 : 257-259) แบ่งแหล่งของแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น

1. กลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ (Natural Support Systems) ได้แก่ ครอบครัวซึ่งเป็นกลุ่มแรงสนับสนุนทางสังคมระดับปฐมภูมิ เช่น บิดา และมารดา คอยดูแลช่วยเหลือบุตรให้กำลังใจและให้คำแนะนำแก่บุตรหรือสมาชิกของครอบครัว

2. กลุ่มเพื่อน (Peer Support Systems) คนกลุ่มนี้ส่วนมากเคยได้รับประสบการณ์ที่มีผลกระทบที่รุนแรงในชีวิตประสบความสำเร็จในการปรับตัว และมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้คนกลุ่มนี้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกิดขึ้นในตัวเอง จึงสามารถให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาในส่วนที่คล้ายคลึงกับประสบการณ์ที่เขาเคยประสบพบมากับเพื่อนได้

3 องค์การศาสนา (Organized Religious Support Systems) เป็นกลุ่มองค์กรที่มีการพบปะกันในสถานที่ทางกลุ่มศาสนาจัดไว้ เพื่อให้การช่วยเหลือสนับสนุนบุคคลในศาสนา นั้น ๆ

4. กลุ่มองค์กรที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หรือการให้ความช่วยเหลือขององค์กรทางวิชาชีพ (Organized Support Systems of Care Giving or Helping Professional) ได้แก่ กลุ่มผู้ดูแลสุขภาพ ผู้ช่วยเหลือที่มีทักษะ และการบริการที่เฉพาะเจาะจงที่ให้แก่ผู้รับบริการ บุคคล จะแสวงหากลุ่มสนับสนุนทางสังคมกลุ่มนี้ ก็ต่อเมื่อได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และเพื่อนไม่เพียงพอ หรือแรงสนับสนุนนั้น ไม่ได้ผล กลุ่มบุคคลในวิชาชีพด้านสุขภาพ เช่น แพทย์ และพยาบาลจะเข้ามาให้การช่วยเหลือสนับสนุนในส่วนนี้ได้

5. กลุ่มองค์กรที่ไม่ใช่กลุ่มวิชาชีพด้านสุขภาพ (Organized Support Groups not Directed by Health Professional) ประกอบด้วย กลุ่มอาสาสมัคร และกลุ่มที่ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลุ่มอาสาสมัครเป็นกลุ่มที่ให้การช่วยเหลือบุคคลที่ไม่สามารถจะจัดหาบริหารให้แก่ตนเองได้ ส่วนกลุ่มที่ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่มบุคคลที่พยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกหรือส่งเสริมการปรับตัวไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงชีวิต ความเป็นอยู่ เช่น กลุ่มผู้มีปัญหาสุขภาพเรื้อรังกลุ่มบุคคลที่เจ็บป่วยในระยะสุดท้ายของชีวิต หรือกลุ่มบุคคลที่ติดเชื้อเอชไอวีเหมือนกัน

3. ประเภทของแรงสนับสนุนทางสังคม

การช่วยเหลือเกื้อกูลแก่กันและกัน หรือการให้แรงสนับสนุนทางสังคมที่เป็นอยู่ แต่ละสังคมนั้นมีหลายอย่าง ซึ่งถ้าจัดเป็นประเภทก็จะสามารถแบ่งแรงสนับสนุนทางสังคมได้หลายประเภท ตัวอย่างเช่น Diamond และ Jones (1983 : 235-236) ได้แบ่งชนิดของแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 6 ชนิด คือ

1. ความผูกพันและรักใคร่สนิทสนม เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากความใกล้ชิด ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นที่รัก และได้รับความเอาใจใส่ดูแล เกิดความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งมักจะได้รับจากบุคคลใกล้ชิด เช่น คู่สมรส ญาติพี่น้อง สมาชิกในครอบครัว เดียวกัน ถ้าบุคคลขาดแรงสนับสนุนชนิดนี้ จะรู้สึกเดียวดาย

2. การมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหมายถึงการที่บุคคลมีโอกาสเข้าร่วมใน กิจกรรมของสังคมทำให้มีโอกาสอันควร รวมทั้งทำให้เกิดความห่วงใยความคิด คำล่ำลัพท์และกำลังบุคคลตามโอกาสอันควรรวมทั้งทำให้เกิดความห่วงใยซึ่งกันและกัน ถ้าบุคคลขาดแรงสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าถูกแยกออกจากสังคม รู้สึกโดดเดี่ยวขาดเพื่อน ขาดที่ปรึกษา เป็นผลทำให้บุคคลขาดกำลังใจสิ้นหวังและรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการมีชีวิตอยู่

3. การได้มีโอกาสเลี้ยงดูผู้อื่น หมายถึงการที่บุคคลมีความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูหรือช่วยเหลือบุคคลอื่น แล้วทำให้ตัวเองเกิดความรู้สึกว่าเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น และผู้อื่นพึ่งพาได้ ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้ จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกคับข้องใจ และรู้สึกว่าชีวิตนี้ไร้ค่า

4. การส่งเสริมให้รู้ถึงคุณค่าแห่งตน หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับยกย่องและชื่นชมจากสถาบันครอบครัวหรือเพื่อน ที่บุคคลนั้นสามารถแสดงบทบาททางสังคม ซึ่งอาจจะเป็นบทบาทในครอบครัว หรือในอาชีพ ถ้าบุคคลขาดแรงสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นหรือความรู้สึกในคุณค่าของตนเองลดลง

5. ความเชื่อมั่นในความเป็นมิตรที่ดี แรงสนับสนุนนี้เป็นความช่วยเหลือ ห่วงใยซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง ถ้าขาดแรงสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลขาดความมั่นคง และถูกทอดทิ้ง

6. การได้รับการชี้แนะ หมายถึง การได้รับความจริงใจในการช่วยเหลือทางอารมณ์และชี้แนะข้อมูลข่าวสารจากบุคคลที่ตนศรัทธา และเชื่อมั่น เมื่อเกิดความเครียดหรือภาวะวิกฤตเพื่อผ่อนคลายภาวะตึงเครียดที่กำลังประสบปัญหาอยู่ถ้าขาดแรงสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง

Tilden (1985 : 201) แบ่งแรงสนับสนุนทางสังคมมี 4 ประเภท คือ

1. แรงสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นการแสดงออกถึงการยกย่องเห็นคุณค่าความรัก ความไว้วางใจ ความห่วงใย และการรับฟัง ความรู้สึก เห็นอกเห็นใจ

2. แรงสนับสนุนด้านการประเมินคุณค่า (Appraisal Support) เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือข้อมูลที่นำไปใช้ประเมินตนเอง ในการรับรอง การให้ข้อมูลป้อนกลับ การเปรียบเทียบกับสังคม

3. แรงสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Informational Support) ได้แก่ การให้คำแนะนำข้อชี้แนะ ชี้แนวทาง และการให้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้

4. แรงสนับสนุนด้านทรัพยากร (Instrumental Support) เป็นการช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้แรงงาน การให้เวลา การช่วยปรับปรุงสิ่งแวดล้อม รวมถึงการช่วยเหลือด้านสิ่งของและการให้บริการด้วย

Pender (1996 : 257) ได้แบ่งชนิดของแรงสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ประเภท

คือ

1. แรงสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการมีส่วนร่วมซึ่งอาจเป็นการช่วยในสถานะซึมเศร้า

2. แรงสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร (Informational Support) เป็นการช่วยเหลือบุคคลให้เกิดการเข้าใจว่าอย่างไรควรทำ จึงจะมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อตนเอง

3. การช่วยเหลือทางด้านทรัพยากร (Instrumental Aid) เป็นการให้ความช่วยเหลือในเรื่องงาน เช่น ช่วยเตรียมอาหาร หรือช่วยดูแลบุตรให้เพื่อมารดาได้มีเวลาในการทำกิจกรรมเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

4. การยอมรับ (Affirmation) การยอมรับช่วยให้บุคคลแต่ละคนเข้าใจภาวะและศักยภาพที่เป็นจริงของตนเอง

มูลนิธิสิริวัฒนา เซสเซียร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (บ้านอิฐรัตน์ ร้อยเอ็ด)

ประวัติความเป็นมามูลนิธิสิริวัฒนา เซสเซียร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ท่านผู้หญิง หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตรสนับสุนและริเริ่มจัดตั้งบ้านเซสเซียร์ขึ้นในประเทศไทย โดยเป็น ประธานกรรมการเป็นท่านแรก คณะกรรมการก่อตั้งท่านอื่นๆ ได้แก่ คุณหญิงเลขา อภัยวงศ์ คุณหญิงสมานใจ คำรงแพทยาคุณ คุณหญิงอัลมา ลิงค์ และเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2507 มูลนิธิฯ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับไว้ “ในพระบรมราชูปถัมภ์” และพระราชทานนามอันเป็นมงคลว่า มูลนิธิสิริวัฒนา เซสเซียร์ และ จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายเป็นเวลา 40 ปีมาแล้ว

วัตถุประสงค์

1. ให้ที่อยู่อาศัย ให้ความร่มเย็นในชีวิตเสมือนครอบครัวเดียวกัน โดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา
2. เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในด้านการดูแล และพัฒนาผู้พิการ
3. ประสานงานกับองค์กรอื่นๆ ทั้งในและนอกประเทศ
4. สนับสนุนให้ผู้พิการได้เรียนหนังสือ หรือฝึกอาชีพตามที่แต่ละคนถนัดและออกไปประกอบอาชีพเช่นบุคคลธรรมดา โดยไม่เป็นการขอสงวน

หลักการ

ให้ที่พักพิงแก่ผู้พิการที่รักษาหายขาดจากโรงพยาบาลแล้วแต่ไม่สามารถกลับไปบ้านได้เนื่องจาก ไม่มีญาติที่น้องที่จะให้ความอุปการะ นักสังคมสงเคราะห์ประจำโรงพยาบาล สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ประจำจังหวัด หรือผู้พิการที่ต้องการ ฝึกอาชีพแจ้งความประสงค์มายัง คณะกรรมการมูลนิธิฯ เพื่อพิจารณารับไว้ในบ้านพักของมูลนิธิฯ ทั้ง 5 บ้าน ซึ่งจัดเสมือนบ้านพักอันร่มเย็นแบบครอบครัวที่ทุกคนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ค่าใช้จ่าย

ปัจจุบันมูลนิธิฯ มีค่าใช้จ่ายในบ้านทั้ง 5 บ้าน และสำนักงานมูลนิธิฯ รวมปีละ 5

ล้านบาทเศษ

รายได้

มูลนิธิฯ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลปีละ 1 ล้านบาท 2 แสนบาทเศษ ส่วนที่เหลือมูลนิธิฯ ได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา และจากการรณรงค์หาทุนของคณะกรรมการเป็นส่วนใหญ่แม้มูลนิธิสิริวัฒนา เซสเซียร์ ในประเทศไทยจะเป็นสาขาและดำเนินงานตามหลักการของเลียวนาร์ตเซสเซียร์ อินเตอร์ เนชั่นแนล แต่มูลนิธิฯ ก็สามารถดำเนินกิจการในประเทศ

ไทยได้ด้วยตัวเองตลอดมา โดยมูลนิธิฯ ได้รับเงินสนับสนุนเล็กน้อยเป็นครั้งคราวในโอกาสพิเศษจาก เซสเชียร์ อินเทอร์เน็ต เช่น สร้างบ้านพักแห่งใหม่ เป็นต้น

มูลนิธิสิริวัฒนา เซสเชียร์ ในประเทศไทยจึงต้องอาศัยการรณรงค์หาทุนของคณะกรรมการและจากผู้มีจิตศรัทธาปรารถนาจะช่วยให้ผู้ป่วยพิการ และขัดสนให้มีความหวังในชีวิต และให้การสนับสนุนกิจกรรมของมูลนิธิฯ ตลอดมา

กิจกรรม

บ้านพักแต่ละแห่งจะจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เช่น กายภาพบำบัด ทำการฝีมือ เรียนหนังสือ คอมพิวเตอร์ ดนตรี กีฬา ปลูกผักสวนครัว ฝึกอาชีพที่สมาชิกแต่ละคนมีความถนัด และพักผ่อนหย่อนใจตามความเหมาะสม

สำนักงานมูลนิธิฯ

25 อาคารอัลมาลิกค์ ซอยชิดลม ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร. 02-2516458 โทรสาร. 02-2546462 E-mail: Chershirethailand@yahoo.com ซึ่งนายเซอร์เบิร์ต ลิงค์ กรุณาให้ใช้เป็นสำนักงานถาวร

การดำเนินงาน

มูลนิธิสิริวัฒนาเซสเชียร์ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ในประเทศไทยแบ่งการทำงานเป็นบ้านพักมี 5 แห่ง คือ

1. บ้านสิริวัฒนา สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ 182 หมู่ 2 ซอยเทศบาล บางปู 66 ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ.สมุทรปราการ 10280 โทรศัพท์-โทรสาร 02-3870996 - 02-3950076
2. บ้านทองพูลรังสิต จังหวัดปทุมธานี 15 ซอยรังสิต-ปทุมธานี 7 ต. ประชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 10130 โทรศัพท์-โทรสาร 02-5313078
3. บ้านทองอยู่ เซสเชียร์ เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 80 หมู่ 3 ต.สันผีเสื้อ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000 โทรศัพท์-โทรสาร 053-247499 e-mail: Cheshire_cm@yahoo.com
4. บ้านสุขเสมอ ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 854 หมู่บ้านบ่อขลุ้ง ต.ชะอำ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี 76120 โทรศัพท์-โทรสาร 032-508066
5. บ้านอิฐรัตน์ ร้อยเอ็ด เซสเชียร์ จังหวัดร้อยเอ็ด 109 หมู่ 12 ถ.ปัทมานนท์ ต.รอบเมือง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000 โทรศัพท์-โทรสาร 043-526641

การดำเนินงานในบ้านพักผู้พิการ

บ้านพักแต่ละแห่งมีประธานกรรมการบ้านฯ และคณะกรรมการบ้านประกอบด้วย หน่วยราชการองค์กร และผู้ที่พร้อมจะทำงานเพื่อสังคม ซึ่งประธานกรรมการบ้านจะพิจารณา เชิญให้ร่วมเป็นกรรมการ และมีผู้ดูแลและประสานงานบ้านเป็นผู้ดูแลสมาชิกผู้พิการในบ้านและ กิจกรรมประจำวันให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการบริหารจากส่วนกลาง ซึ่งมีประธานมูลนิธิฯ เป็นประธานกรรมการบริหาร คณะกรรมการมูลนิธิฯ และกรรมการบ้านฯ กระจายเวลาทั้งกำลังกาย กำลังใจและกำลังทรัพย์ช่วยงานมูลนิธิฯ โดยไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น

บ้านอิฐรัตน์ ร้อยเอ็ด เขตเชียร

บ้านอิฐรัตน์ ร้อยเอ็ด เขตเชียร จัดตั้งขึ้นโดยมูลนิธิวิวัฒนา เขตเชียร ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งคุณประสงค์ อิฐรัตน์ ประธานมูลนิธิฯ ในขณะนั้น นางศรีใจ อิฐรัตน์ รองประธานมูลนิธิฯ และประธานกรรมการบ้านฯ ร่วมกับคณะกรรมการได้จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ในปี พ.ศ. 2535 จัดตั้งบ้านพักผู้พิการเพิ่มขึ้นเป็นแห่งที่ 5 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเลี้ยงดูและฝึกอาชีพผู้พิการ นายประวิทย์ อิฐรัตน์ ได้เข้าร่วมโครงการ โดยน้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินจำนวน 5 ไร่ 2 งาน ที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อโครงการนี้

คณะกรรมการ ได้ร่วมกันรณรงค์หาทุนเพื่อการก่อสร้าง อาคารและบ้านพัก โดยจัดประกวด พระเครื่อง พระบูชา จัดสร้างวัดดุมงคล จัดงานกาลาดินเนอร์ แรตล์การกุศล กอล์ฟการกุศล ฯลฯ นอกจากนี้ ได้มีผู้มีจิตศรัทธาทั้งในจังหวัดร้อยเอ็ด และกรุงเทพมหานคร รวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กรมทรัพยากรธรณี การประปาส่วนภูมิภาค และ The United Kingdom Committee For Thai Charities จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับพระราชนุญาตให้ใช้ชื่ออาคารในบ้านพักผู้พิการแห่งนี้ว่า “อาคารเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” และ 1 พระราชทานพระราชนุญาตให้อัญเชิญตราสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติฯ พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มาประดิษฐานไว้บนหน้าอาคาร และตัวอาคารเป็นการถาวรด้วย

นายโยธิน อัฐรัตน์ เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบอาคาร นายวิมุติ เกษมทรัพย์ เป็นวิศวกรควบคุมการก่อสร้าง ต่อมานายประวิทย์ อัฐรัตน์ ได้ยกที่ดินเพิ่มเติมให้เป็นถนนด้านหน้าเพื่อใช้เป็นถนนเข้าบ้านกว้างขึ้น โดย นายวีระ เสรีรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด ในขณะนั้นให้ความร่วมมือในการทำถนนร่วมกับมูลนิธิฯ และนายประวิทย์ อัฐรัตน์ ได้ยกที่ดินให้เป็นถนนสาธารณะ ชื่อ “ถนนประวิทย์ อัฐรัตน์” อาคารเฉลิมพระเกียรตินี้จัดเป็นห้องพักผู้พิการ 26 คน โดยแยกเป็นฝ่ายหญิง 13 คน ฝ่ายชาย 13 คน สำนักงาน ห้องพักคณะกรรมการ ห้องสมุด ห้องประชุม และศาลาเอนกประสงค์ ชื่อศาลา “ประสงค์ ตรีใจ อัฐรัตน์” เป็นต้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิด “บ้านอัฐรัตน์ ร้อยเอ็ด เซสเซียร์” และ “อาคารเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” แห่งนี้เมื่อวันศุกร์ที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2541 ขณะนี้บ้านอัฐรัตน์ ร้อยเอ็ด เซสเซียร์ มีสมาชิกชาย-หญิง รวมกัน 18 คน ค่าใช้จ่ายภายในบ้านฯ ประมาณปีละ 500,000 บาท โดยบ้านอัฐรัตน์ ร้อยเอ็ด เซสเซียร์ได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดร้อยเอ็ด ในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 111,000 บาท ขณะนี้สามารถรับสมาชิกบ้านฯ เพิ่มได้อีกจำนวนหนึ่ง

การดำเนินงานของบ้านอัฐรัตน์ ร้อยเอ็ด เซสเซียร์ รับผู้พิการที่ต้องการฝึกอาชีพตามความถนัด และสนับสนุนให้ออกไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยไม่เป็นภาระของสังคม จากปี พ.ศ. 2540 ได้สนับสนุนให้ผู้พิการเหล่านี้ฝึกอาชีพ และออกไปประกอบอาชีพข้างนอกแล้วประมาณ 15 ราย

คณะกรรมการบ้าน และผู้ดูแลและประสานงานบ้านฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมในบ้านพักและโครงการต่าง ๆ เช่น

โครงการเลี้ยงไก่

บริษัท ซี.พี. จำกัด ได้กรุณาบริจาคไก่พันธุ์ไข่ อายุรุ่นไข่จำนวน 100 ตัว พร้อมอาหาร เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม พ.ศ. 2541 สมาชิกได้ฝึกหัดเลี้ยงไก่ ได้ไข่วันละประมาณ 80-90 ฟอง มีผู้มารับซื้อถึงในบ้านพัก สมาชิกสามารถนำไข่มาบริโภคและสร้างรายได้ของสมาชิกเองด้วย บริษัท ซี.พี. จังหวัดร้อยเอ็ด กรุณามาร่วมดูแลและให้คำแนะนำในการเลี้ยง ต่อมาสมาชิกบ้านฯ ได้ใช้ทุนส่วนตัวซื้อไก่รุ่นมาเลี้ยงต่อได้ผลดีสำหรับบ้านอัฐรัตน์ ร้อยเอ็ด เป็นบ้านพักที่จัดขึ้นเพื่อให้สมาชิกที่ต้องการเรียนหนังสือฝึกอาชีพที่ตนเองถนัดเมื่อจบแล้วมูลนิธิฯ จะสนับสนุนให้ออกไปประกอบอาชีพข้างนอกเช่น

บุคคลธรรมดา มีรายได้เป็นของตนเอง ไม่เป็นภาระของสังคมอันเป็นการแบ่งเบาภาระของ
 รัฐบาลในด้านดูแลผู้พิการทางหนึ่งด้วย ส่วนสมาชิกบางคนเมื่อได้รับการฝึกอาชีพแล้ว ยังคง
 พักอยู่ในบ้านและทำกิจกรรม และรับทำตามที่มีผู้มาสั่งทำหรือว่าจ้างในบ้านพักมีหลายราย
 ปัจจุบัน คุณหญิงตรึงใจ อิศูรัตน์ เป็นประธานกรรมการบ้านฯ พร้อมคณะกรรมการบ้านฯ
 ให้การดูแลและดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของมูลนิธิฯ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ชลลดา ชนะศรีรัตนกุล (2548 : 109) ได้ทำการศึกษาการเตรียมความพร้อมผู้
 พิการ์ก่อนประกอบอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการเตรียมความ
 พร้อมสำหรับผู้พิการ์ก่อนออกไปประกอบอาชีพ และทัศนคติของนายจ้างต่อผู้พิการ์ของศูนย์
 ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ปฏิบัติงานเพื่อ
 เตรียมความพร้อมสำหรับผู้พิการ์ก่อนประกอบอาชีพทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา สังคม และ
 อาชีพในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการแพทย์ และมีการปฏิบัติงานในลักษณะการเป็น
 ทีมสหวิชาชีพในระดับมากด้วยเช่นกัน สำหรับนายจ้างซึ่งรับคนพิการจากศูนย์ฯ เข้าทำงานมี
 ความพึงพอใจทางด้านสังคมของผู้พิการ์สูงกว่าความพึงพอใจด้านอาชีพตามลำดับอย่างไรก็
 ตาม นายจ้างต่างมีความคาดหวังให้ผู้พิการ์มีความพร้อมทั้งด้านสังคมและอาชีพในระดับมาก
 เท่า ๆ กัน โดยคาดหวังว่าผู้พิการ์จะไม่สร้างภาระให้แก่ นายจ้าง และผู้พิการ์จะสามารถ
 รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้ ผลวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างการ
 ปฏิบัติงานเพื่อเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่กับความคาดหวังและความพึงพอใจของนายจ้าง
 พบว่า การเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ด้านอาชีพและสังคม มีความแตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จิราวัลย์ คงถาวร (2547 : 107) ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการจ้างงานคน
 พิการ์ของบริษัท มิตรชุบิชิ มอเตอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้
 เกี่ยวกับคนพิการของพนักงานต่อการจ้างงานคนพิการของบริษัท มิตรชุบิชิ มอเตอร์ (ประเทศ
 ไทย) จำกัด เพื่อศึกษาความคาดหวังของพนักงานต่อการทำงานของคนพิการ และเพื่อศึกษา
 ความคิดเห็นของพนักงานต่อการดำเนินการเพื่อการจ้างงานคนพิการ จากการศึกษาพบว่า กลุ่ม
 ตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นคนพิการ และไม่เคยมีประสบการณ์การ
 ทำงานร่วมหรือกิจกรรมกับคนพิการ การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับความรู้เรื่องคนพิการอยู่ในระดับ

ปานกลาง สำหรับความรู้เรื่องสิทธิคนพิการส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และพนักงานส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และการจ้างงานคนพิการในระดับน้อย อาจเกิดจากองค์กรหน่วยงานภาครัฐ หรือสถานประกอบการไม่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายให้พนักงานทราบ การศึกษาความคาดหวังของพนักงานต่อการทำงานของคนพิการ ด้านความชำนาญ ความตั้งใจ และการช่วยเหลือ ตนเองและการปรับตัว พนักงานส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงทั้ง 3 ด้าน แต่ด้านที่มากที่สุดคือด้านการช่วยเหลือและการปรับตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวผู้พิการต้องใช้ชีวิตในการทำงานร่วมกัน การศึกษาความคิดเห็นเรื่องความเหมาะสมของงานกับความบกพร่องลักษณะต่าง ๆ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรการ นโยบาย การสนับสนุนการจ้างงานคนพิการ พบว่า พนักงานส่วนใหญ่คิดว่าความพิการทางการได้ยินเหมาะสมกับงานคือข้อมูล และพิมพ์ข้อความพิการทางการมองเห็นเหมาะสมกับงานตอบรับโทรศัพท์ ความพิการทางการเคลื่อนไหวเหมาะสมกับงานตอบรับโทรศัพท์ และความพิการทางสติปัญญาไม่มีตำแหน่งที่เหมาะสม ในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวกพนักงานส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดห้องน้ำทางลาดขึ้นลงอาคารและที่นั่งทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นสำหรับคนพิการ สำหรับมาตรการและนโยบายที่พนักงานบริษัทเห็นว่าบริษัทควรมีมาตรการ นโยบาย หรือการสนับสนุน พบว่า พนักงานส่วนใหญ่เห็นว่าบริษัทควรเข้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับคนพิการเข้ามามีโอกาส และประกาศรับสมัครเพื่อเปิด โอกาสให้คนพิการได้แสดงความสามารถ

สุภธรรม มงคลสวัสดิ์ (2544 : 214) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของคนพิการคือ เจตคติของครอบครัว ชุมชน และสังคมส่วนมากเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ทำให้คนพิการขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้รับการพัฒนาและขาดโอกาสในการออกสู่สังคม ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟู รวมทั้งแนวทางและแผนต่างๆ ที่เป็นกลไกหลักในการส่งเสริมและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการขาดทั้งคุณภาพและปริมาณและพัฒนาคนพิการ แต่ในทางปฏิบัติขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังและต่อเนื่องจากรัฐบาลในลักษณะที่ทัศนคติของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่เปิดรับคนพิการที่มีความรู้ความสามารถมากขึ้น แต่ทั้งคนพิการและสถานประกอบการยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละฝ่ายได้ เนื่องจากขาดข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจ้างงานคนพิการ เนื่องจากปัญหานี้เป็นวิกฤติเฉียบที่ทำให้สูญเสียทางเศรษฐกิจ และมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

กิตติพงษ์ สุทธิ (2543 : 124) ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มีวัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษาสถานการณ์ด้านแรงงานพิการในประเทศไทยในปัจจุบัน และวิเคราะห์การดำเนินงาน ด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เพื่อ เป็นประโยชน์ต่อการขยายโอกาสด้านการมีงานทำของคนพิการ โดยการสัมภาษณ์บุคคลที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการทั้งสิ้น 33 ราย พบว่า สถานการณ์ ด้านแรงงานพิการของไทยในปัจจุบันยังอยู่ในขั้นวิกฤต คือ คนพิการในวัยทำงานส่วนใหญ่ ว่างาน และขาดความพร้อมในการทำงานเนื่องจากไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการ ศึกษาหรือการฝึกอาชีพ มีคนพิการจำนวนน้อยที่ทำงานในสถานการณ์ประกอบการเอกชน หน่วยงานภาครัฐ การดำเนินการส่งเสริมอาชีพคนพิการ พบว่า การดำเนินงานของภาครัฐใน ระดับหลักการ ได้แก่ การออกกฎหมาย การกำหนดนโยบาย ตลอดจนการกำหนดมาตรการ และแผนงานต่าง ๆ ภายใต้กรอบแนวคิดสิทธิของคนพิการ ดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิดและ รูปแบบการสงเคราะห์ และการจัดสวัสดิการให้คนพิการ หากจะแก้ไขปัญหาด้านแรงงานคน พิการให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการส่งเสริมอาชีพคนพิการทั้งในระดับหลักการและระดับปฏิบัติ ภายใต้กรอบแนวคิดด้านสิทธิคนพิการ ต้องเน้นการส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีเจตคติที่ถูกต้อง และยังจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน โครงสร้างของหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่สนับสนุน และ ประสานงานด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างชัดเจนและมี ประสิทธิภาพมากขึ้น

เกษร พันธุ์ (2543 : 86) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองของคน พิการ ผลการศึกษาพบว่า คนพิการส่วนมากมีการพึ่งตนเองทั้งด้านจิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม อยู่ในระดับมาก ส่วนการพึ่งตนเองด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการ พึ่งตนเองของคนพิการ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ อาชีพ ที่อยู่อาศัย ประเภทความพิการ และระยะเวลาที่พิการ มีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเองของคนพิการ นอกจากนี้ ปัจจัยด้าน บทบาทหน้าที่ของครอบครัว ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม และปัจจัยด้านกองทุนฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการต่างมีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเองของคนพิการ

ระภีภัทร์ วงษ์ภักดี (2542 : 113) ได้ทำการศึกษา สิทธิและโอกาสในการ ประกอบอาชีพของคนพิการ : ศึกษากรณีผู้พิการทางการมองเห็น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โอกาสในการประกอบอาชีพของผู้พิการทางการมองเห็นตามสิทธิและศักยภาพ เหตุผลในการ เลือกออาชีพและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของคนพิการทางการมองเห็น จากการศึกษา

พบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นยังถูกกีดกันไม่ได้รับโอกาสในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องเผชิญกับสถานะการถูกรังเกียจ กีดกันในเรื่องของการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ซึ่งมีความขัดแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เช่น พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 อีกทั้งผู้พิการทางการมองเห็นบางส่วนยังไม่เคยรับทราบข้อมูลที่ถูกต้องอย่างทั่วถึง ทำให้ไม่สามารถที่จะใช้สิทธิและขาดโอกาส ในการประกอบอาชีพ ในการเลือกอาชีพของผู้พิการทางการมองเห็น แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คืออาชีพอิสระ อาชีพลูกจ้างในหน่วยงานต่าง ๆ และอาชีพครู ส่วนผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นเนื่องมาจากบางคนต้องไปศึกษาต่อเพื่อให้มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้นเพื่อที่จะได้รับโอกาสในการหางานทำ และบางคนหางานทำไม่ได้ถึงแม้จะเรียนจบสูง มีความรู้ดี การหางานทำก็ต้องขึ้นอยู่กับโอกาสของผู้พิการทางการมองเห็นว่าจะดำเนินชีวิตอย่างไร ดังนั้น องค์กรภาครัฐควรมีแนวทางและมาตรการในการส่งเสริมอาชีพให้ผู้พิการทางการมองเห็น คือ การส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานทำการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ข้ออย่างต่อเนื่องให้สังคมเกิดความตระหนักถึงศักยภาพของผู้พิการ ส่งเสริมให้ชุมชนมีกิจกรรมที่ผู้พิการสามารถทำงานร่วมกับคนปกติได้ ส่งเสริม โอกาสทางการศึกษา และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้สะดวกยิ่งขึ้น

สุรพล ปรานวนิช, ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ และภavana พัฒนศรี (2542 : 113) ได้ศึกษาชีวิตการทำงานของผู้จ้างพิการในประเทศไทย ศึกษาสถานประกอบการที่มีผู้จ้าง 200 คนขึ้นไป พบว่ามีเพียงร้อยละ 15-20 เท่านั้นที่ปฏิบัติตามกฎหมายโดยผู้จ้างพิการ อุตสาหกรรมที่จ้างผู้จ้างพิการมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการชุมชน บริการสังคม บริการส่วนบุคคล และอุตสาหกรรมการเงิน การประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์ ตามลำดับ สำหรับตำแหน่งที่ได้รับการจ้างงานมากที่สุด ได้แก่ งานเสมียน สำนักงาน และงานบริการ และช่วงเทคนิค ทั้งนี้ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวมีโอกาสดำรงตำแหน่งงานมากที่สุด ในขณะที่ผู้พิการทางสติปัญญา ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเลย การจ้างงานคนพิการในอนาคตมีแนวโน้มที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาตำแหน่งงานมากขึ้น และจากการประเมินของหัวหน้างานพบว่า ผู้จ้างพิการมีประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ แต่ไม่มีปัญหาในเรื่องของการเดินทางไปทำงาน

ปกรณ์ วชิรรัต (2541 : 87) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่มีผลคือ รายได้ การประกอบอาชีพ ความเพียงพอของรายได้ และระยะเวลาที่มีความพิการ ส่วนปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีผลคือ สัมพันธภาพกับชุมชน

การสนับสนุนทางสังคม สัมพันธภาพในครอบครัว และประสบการณ์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ได้แก่ สัมพันธภาพกับชุมชนเขตที่มีอยู่ของผู้พิการ ประสบการณ์การฟื้นฟูสมรรถภาพ การประกอบอาชีพ ความเพียงพอของรายได้ ประเภทความพิการ สัมพันธภาพในครอบครัว ระยะเวลาที่มีความพิการ อายุของผู้พิการและรายได้ของผู้พิการตามลำดับ

สุวิมล วิมลกาญจนา (2541 : 85) ได้ศึกษาการติดตามผลการใช้สิทธิประโยชน์ ด้านอาชีพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่า กลุ่มคนพิการที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพจะขอรับการฝึกอาชีพมากที่สุด ขณะที่กลุ่มที่ผ่านการฝึกอาชีพแล้วเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวจะขอรับบริการด้านการจัดหางาน ส่วนผู้พิการทางการมองเห็นจะขอใช้บริการกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพอิสระ สำหรับกลุ่มที่ประกอบอาชีพอยู่ในปัจจุบัน จะใช้บริการจัดหางานมากที่สุด ปัญหาทางเศรษฐกิจที่คนพิการประสบคือ รายได้ไม่เพียงพอ ไม่มีทุนประกอบอาชีพอิสระ ทุนที่รัฐให้กู้ยืมมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการลงทุน สำหรับด้านประสิทธิภาพในการให้บริการส่วนใหญ่รู้สึกไม่พอใจทั้งในด้านระยะเวลาที่ใช้ในการขอรับบริการความยุ่งยาก ขั้นตอนที่ใช้ ในการติดต่อ ความสม่ำเสมอในการติดตามผลการให้บริการ จำนวนสถานที่ในการให้บริการและการอำนวยความสะดวกของสถานที่นั้นๆ ในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการจะประสบปัญหาแตกต่างกันไปในแต่ละงาน แต่สาเหตุของปัญหาเกิดจากตัวบุคคล ระบบบริหารจัดการ ตลอดจนนโยบายและแผนงานที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ส่วนนายจ้าง พบว่าเริ่มมีเจตคติที่ดีต่อคนพิการมากขึ้น แต่การจ้างงานคนพิการต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถานประกอบการควบคู่ไปด้วย

สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ (2540 : 94 - 70) ได้ศึกษาระบบบริการทางการแพทย์เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณสุขและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการ (Supply Side) ปัญหาและความต้องการของคนพิการ (Demand Side) โดยศึกษาลักษณะและสถานะความพิการในสภาพสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคม และวิถีการดำเนินชีวิตของคนพิการ นอกจากนี้ยังศึกษาการรับรู้ ต่อพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รวมทั้งสิทธิประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และส่วนใหญ่ยังไม่ได้ไปจดทะเบียนคนพิการ หรือ ออกหนังสือรับรองที่สถานบริการ เนื่องจากโอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสารจาก สื่อมวลชน โดยเฉพาะผู้นำในหมู่บ้าน ไม่ทราบเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการเลย ในรายที่รับรู้

เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 คือการ
 รับรู้ว่าจะได้รับการรักษาฟรี และรับรู้สิทธิประโยชน์ภายใต้พระราชบัญญัติการฟื้นฟู
 สมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เป็นอย่างดี และมีประสบการณ์การรับบริการทางการแพทย์

กชกร ศรีสัมพันธ์ (2537 : 81) ได้ทำการศึกษา บทบาทของสมาชิกครอบครัวที่
 มีต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของคนพิการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการส่วนใหญ่มักจะ
 นิยมใช้พฤติกรรมการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นมากกว่าการควบคุมอารมณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเวลา
 ในการเจ็บป่วยหรือพิการนั้น ทำให้ผู้พิการมีโอกาสได้เรียนรู้การเผชิญปัญหาที่เหมาะสม และมี
 ทักษะในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ในขณะที่พฤติกรรมในด้านการยอมรับตนเอง สัมพันธภาพ
 ในครอบครัว และการได้รับการสนับสนุนทางครอบครัวและสังคมของสมาชิกในครอบครัว มี
 อิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของคนพิการ แสดงว่าการยอมรับตนเอง หรือรู้สึก
 ตนเองมีคุณค่านั้น เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ผู้พิการมีกำลังใจ กำลังกาย มีความรู้สึก
 ภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสามารถทำให้เกิดการพัฒนาในการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น มีความ
 เข้มแข็งทางด้านจิตใจ และสามารถช่วยเหลือตนเองรวมทั้งบุคคลรอบข้างได้อีกด้วย สำหรับ
 สัมพันธภาพในครอบครัวและบทบาทของสมาชิกในครอบครัว การสนับสนุนทางครอบครัว
 และสังคมที่ดีขึ้นจะเป็นเสมือนแรงเสริม ที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวของผู้
 พิการ และป้องกันผลร้ายที่เกิดจากสภาพปัญหาทางด้านอารมณ์ อีกทั้งช่วยให้ผู้พิการสามารถ
 ประเมินภาวะที่คุกคามอยู่ให้มีความรุนแรงน้อยลงในส่วนของสมาชิกครอบครัว พบว่าปัญหา
 ทางด้านสัมพันธภาพในครอบครัวบทบาทของสมาชิกครอบครัวในการสนับสนุนทาง
 ครอบครัวยุคใหม่และสังคมของผู้พิการ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของคนพิการ
 เช่นเดียวกัน

วาสนา ตะเกาพงศ์ (2537 : 142) ได้ศึกษาการสร้างโอกาสการมีงานทำของคน
 พิการ โดยพบว่า สถานประกอบการเห็นด้วยกับการจ้างงานคนพิการ และการบังคับใช้
 กฎหมาย แต่มีเรื่องผลประโยชน์ของสถานประกอบการเป็นอุปสรรคต่อการมีงานทำของคน
 พิการ ทำให้นายจ้างส่วนใหญ่ไม่ต้องการรับคนพิการเข้าทำงาน ในส่วนของคนพิการร้อยละ
 76.7 ต้องทำงานเป็นลูกจ้าง เพราะไม่มีทุนไปประกอบอาชีพส่วนตัว สำหรับกลุ่มที่ต้องการ
 ประกอบอาชีพส่วนตัวให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพที่มั่นคง เป็นอิสระและมีรายได้มากกว่าการเป็น
 ลูกจ้าง สำหรับแนวทางในการสร้างโอกาสการมีงานทำให้คนพิการ ได้แก่ ประสิทธิภาพของ
 การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่เพียงพอทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งตรงกับความต้องการ
 ของสถานประกอบการ

ศุภัญญา วิบูลย์พานิช (2536 : 79) ได้ทำการศึกษา อัตมโนทัศน์และการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ ผลการศึกษาพบว่า 1) คนพิการที่มีความรู้สึกลึกซึ้งต่อตนเองโดยส่วนรวมดี จะมีการพึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจที่ดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาจากข้อมูลเชิงคุณภาพด้วย กล่าวคือ เมื่อคนพิการยอมรับสภาพร่างกายและสุขภาพของตน มีอารมณ์และจิตใจที่ดี มีความพึงพอใจในตนเองและชีวิต รู้สึกว่าตนมีความสำคัญ มีคุณค่าและศักดิ์ศรี มีความรู้ความสามารถ ยังเป็นบุคคลที่มีประโยชน์และมี ความหมายต่อครอบครัวและสังคม ทำให้เกิดแรงจูงใจ มีกำลังใจ กำลังกายที่เข้มแข็ง มั่นใจในตนเอง พยายามดูแลตนเอง ช่วยเหลือตนเอง แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ทำให้สามารถเผชิญปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต ได้สำเร็จ รวมทั้งมีความสนใจที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ต่อไป คนพิการที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยส่วนรวมดีจะมีการพึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจที่ดีด้วย กล่าวคือ ถ้าได้รับการสนับสนุนในด้านข่าวสาร คำแนะนำ กำลังใจจากบุคคล ต่าง ๆ จะทำให้คนพิการทราบแนวทางในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับสุขภาพร่างกาย ทราบแนวทางในการประกอบอาชีพ มีกำลังใจ มีความมั่นใจ ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวหรือถูกทอดทิ้ง กล่าวที่จะต่อสู้หรือเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ การยอมรับและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมทำให้คนพิการรู้สึกว่าคุณค่าต่อครอบครัวและสังคม การได้รับความช่วยเหลือด้านวัตถุสิ่งของ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น ในการดำรงชีพ เช่น เงิน อาหาร ที่อยู่ เสื้อผ้า ในขณะที่คนพิการยังไม่สามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้ เป็นการให้โอกาสแก่คนพิการที่จะยื่นมือต่อสู้ต่อไปได้ นอกจากนี้ ยังพบว่า อายุ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เป็นไปทางด้านบวกกับการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ มีความสัมพันธ์เป็นไปทางด้านบวกกับการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงจะมีการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาน้อย และระยะเวลาที่พิการ มีความสัมพันธ์เป็นไปทางด้านบวกกับการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาพิการสูงจะมีการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาพิการต่ำ

สิรินาถ บุญเกียรติ (2535 : 68) ได้ศึกษาการเตรียมการของสถานประกอบการในการจ้างงานคนพิการ ศึกษาเฉพาะสถานประกอบการที่เข้าร่วมสัมมนา เรื่องพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่า สถานประกอบการเชื่อว่าคนพิการสามารถทำงานได้เมื่อได้รับการพัฒนาและอบรม โดยหน้าที่การดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นของรัฐบาลและครอบครัวของคนพิการ ในด้านความพร้อมของสถานประกอบการไม่แน่ใจในระดับความสามารถของคนพิการ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับคนทั่วไปด้านการจัดเตรียม

สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน สถานประกอบการไม่แน่ใจว่าการลงทุนจะคุ้มกับผลที่ได้รับหรือไม่ ส่วนด้านค่าจ้างและสวัสดิการสถานประกอบการยินดีที่จะจัดให้แก่ลูกจ้างพิการ

โกมินทร์ ชาวนาใต้ (2531 : 74) ได้ศึกษาการปรับตัวด้านเศรษฐกิจสังคม และจิตใจ ของลูกจ้างพิการที่ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ศึกษาเฉพาะกรณี ลูกจ้างพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพจากศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน กรมแรงงาน พบว่า สังคมมีแนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ โดยเฉพาะลูกจ้างพิการซึ่งเคยมีความรู้ความสามารถ หากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลที่ลูกจ้างพิการส่วนใหญ่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในศูนย์เพราะต้องการฝึกอาชีพ ปัญหาสำคัญก่อนได้รับการฝึก ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ลูกจ้างพิการ ร้อยละ 72.9 และ 77.08 ปรับตัวด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ตามลำดับ ส่วนร้อยละ 56.25 สามารถปรับตัวด้านจิตใจได้ ร้อยละ 87.5 พึงพอใจต่อการอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 64.58 พึงพอใจต่องานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน นายจ้างร้อยละ 73.53 เห็นว่าลูกจ้างพิการสามารถประกอบอาชีพได้เหมือนเดิม สมาชิกในครอบครัวของลูกจ้างพิการร้อยละ 97.56 เห็นว่าการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมีประโยชน์โดยตรงต่อตัวลูกจ้างพิการ โดยเฉพาะการทำงานและความสามารถในการช่วยตนเอง ปัญหาอื่นๆ ที่พบได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดกับลูกจ้างและครอบครัว ปัญหาด้านตลาดแรงงาน ตลอดจนปัญหาด้านการให้บริการของศูนย์พัฒนาคนพิการ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าผู้พิการส่วนใหญ่จะประสบปัญหาด้านร่างกาย สภาพความพิการทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่ และขาดโอกาสที่จะประกอบอาชีพที่ใจรัก ทางเศรษฐกิจคือรายได้ไม่เพียงพอไม่มีเงินทุนประกอบอาชีพ ทนที่รัฐให้กู้ยืมไม่เพียงพอต่อการลงทุน ปัญหาด้านสังคม ได้แก่ เจตคติของครอบครัว ชุมชน สังคม และสถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่แน่ใจในระดับความสามารถของคนพิการ ทำให้คนพิการขาดความมั่นใจในการทำงาน ทำให้คนพิการขาดโอกาสทางการศึกษาและขาดโอกาสในการออกสู่สังคม และปัญหาด้านจิตใจผู้พิการต้องการได้รับการกำลังใจและการสนับสนุนจากครอบครัวในการประกอบอาชีพ ก็จะเป็นแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาร์เปอร์ และมอมม์ (Malcolm Harper and Willi Momm. 2537 : 92-93 ; อ้างถึงใน แสง จงสุจริตธรรม. 2537 : 73) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Self-Employment Disabled : Experiences form Africa and Asia by Malcolm Harper and Willi Momm สรุปได้ดังนี้

ข้อจำกัดที่เกิดจากความพิการ อาจหรือไม่อาจมีผลในการทำงานของคนพิการนั้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้จึงไม่อาจสรุปได้ว่างานหรืออาชีพใดเหมาะสมกับคนพิการประเภทใด การตัดสินใจเลือกอาชีพให้แก่คนพิการนั้นให้คำนึงถึงสภาวะแวดล้อมของคนพิการแต่ละคนและความพิการของบุคคลนั้นประกอบกัน สภาวะแวดล้อมในที่นี้หมายรวมถึงการสนับสนุนของครอบครัว เจตคติของชุมชน ปัญหาการเดินทางระหว่างที่อยู่อาศัยของคนพิการกับตลาดที่ผู้พิการจะนำสินค้าหรือบริการไปขาย การสนับสนุนจากครอบครัวนับว่ามีความสำคัญมากสำหรับผู้พิการ แต่สำหรับคนปกติที่ทำงานครอบครัวมีความสำคัญน้อยกว่า ถ้าหากคนพิการจำเป็นต้องออกจากบ้านไปทำงานทำให้เขาไม่เพียงแต่รู้สึกว่ามีอุปสรรคในการเดินทางเท่านั้น แต่เขาจะรู้สึกว่าการสนับสนุนจากครอบครัวด้วย คนพิการที่สามารถทำงาน ที่บ้านหรือใกล้บ้าน จะสามารถค่อยๆ เปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาโดยสิ้นเชิงไปสู่การพึ่งพาตนเองเท่าที่จะเป็นไปได้

มูโกโบโต (Mukoboto. 1982 : 245 : A) ได้ศึกษารูปแบบการวางแผนหลักสูตรในประเทศแซมเบีย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผลกระทบของระบบการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่กำหนดโดยรัฐบาลไม่สอดคล้องกับบทบาท ของกลุ่มต่างๆ ในทางปฏิบัติในการจัดหลักสูตรกลุ่มบุคคลต่างๆ ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการหลักสูตรทุกระดับการศึกษา กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องความคิดเห็นว่า ครูพลະผู้นำทางการศึกษาควรจะได้รับผิดชอบในการสร้างหลักสูตรและการตัดสินใจเลือกใช้หลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากผู้เรียนและชุมชน และควรมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ทางการบริหารหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการต่างๆ และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาชุมชนด้านการพัฒนาหลักสูตรรวมทั้งมีการปฏิรูปการศึกษา

เฮก้า (Hega. 1992 : 278) ได้ศึกษาความพร้อมเพียงในการให้ความร่วมมือในการศึกษาความเปลี่ยนแปลงนโยบายระดับภูมิภาคและการประสานงานพวกเขาในการให้ความร่วมมือด้านนโยบายการศึกษา ผลวิจัยพบว่านโยบายทางการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในแต่ละภาค แต่ละท้องถิ่นเกี่ยวกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งแต่ละท้องถิ่น ไม่เหมือนกัน แต่มีลักษณะเด่นเฉพาะสำคัญ ประการคือ นโยบายต้องสัมพันธ์กับนโยบายระดับประเทศและมีทั้งการกระจายอำนาจและรวมอำนาจ ซึ่งขึ้นอยู่กับประชาชนและชุมชน

ทราซินคา (Tracinika. 1996 : 421) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษที่มีต่อครูผู้สอนและหลักสูตรพบว่า การ

ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษมากขึ้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วม ในกระบวนการบริหารการศึกษา การบริการงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนระดับประถมศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดี

จากผลของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ การจัดการศึกษาที่ผ่านมายังไม่สนองตอบต่อสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่แท้จริงของผู้เรียนทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาบุคลากรมีจำนวนจำกัด ทางด้านความรู้และปริมาณปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ปัญหาการขาดการเอาใจใส่ดูแลผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมากำหนดเป็นหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการครองชีพของชุมชน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรัก ห่วงเห่นและศรัทธาในท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าหลักสูตรรูปแบบการพัฒนา ในการประกอบอาชีพของผู้พิการทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการอบรมในการพัฒนาผู้พิการให้มีความรู้ ความสามารถ ที่ส่งเสริมให้แต่ละบุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนซึ่งผู้บริหารและวิทยากรต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึง การสร้าง การใช้ และการปรับปรุงหลักสูตร นอกเหนือจากหน้าที่ในการอบรม แต่การใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว หลักสูตรการพัฒนาอาชีพของผู้พิการจะต้องมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตร โดยผลผลิตจากการบริหารจัดการหลักสูตรหรือผู้พิการ จะเป็นตัวบ่งชี้เพื่อให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกมูลนิธิฯ ทราบว่ามูลนิธิฯ จัดการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการอย่างไร ดังนั้นวิทยากรเป็นบุคลากรทางการอบรมให้ความรู้แก่ผู้พิการจะมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดทำ การใช้ และปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งวิธีการพัฒนาบุคลากร โดยใช้กลยุทธ์ อบรม การใช้ และปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งวิธีการพัฒนาบุคลากร โดยใช้กลยุทธ์ อบรม การใช้ และปรับปรุงนิเทศภายใน จะสามารถช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดทำหลักสูตรในการประกอบอาชีพของผู้พิการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้

ผลการต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรในการประกอบอาชีพของผู้พิการทางการเคลื่อนไหวในจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นมูลนิธิฯ ในพระบรมราชินูปถัมภ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย